מאת הרב הגאון הגדול וכו' מהר"ר יואל חסיד ז"ל מאמטשיסלאוו:

מסכת בבא קמא

פרק א מ"א תוי"ט ד"ה והסגבר כו' דאם יש כו' כב"ל. ולי נראה דאם אמר אם ס"ל דבכל מקום מיירי אפילו מעבדה דלך ר"ם אז נהר ואיך דמיירי ס"ו מבנה ד' לכן מה לגון והסגבר לגון מעבר מבנות לרבות שאינו מיירי עד שהיה בו שיעור שיכול לעבור מבנות לרבות על חבירו והא דלא מה מעבדה המעביר עשוה דכל הסלעה מבות מה רק דבריה המיקים בעלמו הבור ולא מה מדם הבולה הבור משום דבאמת אפילו אחיל ממילה וכתו שבבית בתחילה הכה תוי"ם ומשום הכי מה ג"כ הבור ולא מה מחופר נור וכו' לכן קמה ג"כ אם המזיק עלמו ההגבר ולא המעביר וק"ל. ואין דיקדוקי מיתנו המעביר לתדיה כי לא הייתי יודע מה הוא מעביר רק כוונתי מיתנו המעביר אם: **שם** תוי"ט ד"ה בסרי הבור כו' וא"ת לר' יהודה כו' עכ"ל. לא יכולתי להבין לא הקבית ולא הסיכון דהקבית מקבה הגמרא בעלמה בדף ס' ע"ב ונם הסיכון שלו דאם מילף מבור היו פחתי בו כלים דהא בחמת לר"י מחייב כלים בבור כדאמר אם גמרא בהדיא בדף ה"ל אבל בחמת הגמרא ממכן לר"י אם לחמוי לחבה נינו כו' ע"ם וע"ע נדול:

פרק ג מ"א תוי"ט ד"ה והוחלק כו' נתקל פושע כו' עכ"ל. עיין עד הסוף. ולי נראה דהכר"ב כתב ג"כ הר"ל בין אשמת נפילה ובין על לאחר כפילה שהרי בגמרא נא אנייי לחלוק על רבא ורבה דרבא אמר בחתכוון דל"י הייבו להוריד לחבה מבחיפוי דהייבו לחבה ורבה סבר ר"י נתקל פושע הוא והקבה פליגו אבי מכלל דלר"מ אפילו נפבבה כו' כ"ם אלא אמר אביי בחתרתי פליגי פליגי בשמת נפילה דהייבו בחתכוון להוריד לחבה מבחפיי דהייבו נתקל לאו פושע הוא וג"כ לרבי יוחנן כך ע"ם וכתו שבבית הרב תוי"ט וא"כ הוחיל והר"ב כו' פי' בפירוש דר"י סבר נתקל לאו פושע הוא א"כ אין לריך לפרש בחתכוון שבחכוון לשובבה דזה שבשעת הבפי' הוא כך. בשלמא בגמרא הולרך רש"י לפרש לאפוקי מרבה דסבר דלר"י נתקל ג"כ פושע הוא אבל הר"ב שפירש דלר"י נתקל לאו פושע הוא ותני ב"כ הבעם דר"י פושע משום חוסם וא"מ מהייב דלא הוה חוסם א"כ פליגי ודאי בשעת נפילה וא"כ אין לריך שום פירוש (מרשא) על מתכוון דהייבו ודאי שבתכוון לשובבה ומה שבגמרא אמר דפליגי מתי לאחר נפילה מבעם מפקול נתקו אף שהיה יכול לבלקם אבו ודאי לריך פירוש זה פי' הר"ב אם מתכוון הייבו לרשות בחכיה כו' ועיין בגמרא היטב אין דברי הר"ב נכונים: **מ"ג** תוי"ט ד"ה וכל הקודם בהן זכה ואכ"ב דכהפקר כו' עכ"ל. היה קשיא לי למה לא תני המבנה כסדר המולית כו' כל הקודם בהן זכה ואם הוחק כו' ויותר קשיא לי לרשב"ג דאיירי שהולית בשום למה כל הקודם זכה ובפרש שהגמרא אחד ליאמא מוקי לה כר"י ובשעת הולאת שבלים ואפ"ה אם הוחק מייב לשלם א"כ קשה יותר למה כל הקודם זכה הלא ר"י אמר בפי' שעל מנת כן הנחיל יהושע את הארץ. ותוס' הקשו זה ותירלו שאיירי לאחר שלבים יום ובהגבה אשר"י מיכן מוד שלא קבלו שכל הקודמים זכה אלא לאחר שהחיקו וא"כ לפי דרך הרב תוי"ט דלדעתו תיכף הפקר וא"כ הייבו כאוקימתא שלא בשעת הולאת שבלים והבן ותיכף הם הפקר א"כ דיקדוק שלי אינו ממוכון למה לא תני כסדר כ"ל אבל יש לומר משום דהכבב"ג דאיירי בכשות אז ע"כ ג"ל וכל הקודם זכה או לאחר זמן כמיכון התוספות אז בחיכון הג"ה אשר"י לאחר שהחיק לכן תני ב"כ לא"ק תחילה ואם הוחק ואח"כ כל הקודם זכה: **מ"ה** תוי"ט ד"ה וכן זה בא כו' ואיכא למימר כו' עכ"ל. ותוסיף מוד דה"ל דבר הוא מועד לחזי' דבמי שיני' ישרוף ואסור לו כלל לילך בבר ברשות הרבים ואם יחיק בכל ענין הייב קמל"ן: **מ"ו** תוי"ט אחד רן כו' אבל נראה כו' עכ"ל נם הסמ"ע כתב כן אבל אינו מוכרח דדבת הבגיה דהייבו הרמ"א דאם רן כדי שלא תבגם שבת והוא אינו פטור במלא רן לכבוד שבת [אפי' רן לשאר לרבו] והכ"י בשם הרמ"ה איירי שיכול לבמוד כל לרבו בשוד היום בדול ואף שלא היה רן ולכן הוקיף הכ"י וכתב דלא שייכי בהו לרבו שבת [וא"כ נם הכ"י ס"ל כהרמב"ם ודו"ק]. ומנלן לעשות פלוגתא חדשה: **מ"ח** תוי"ט ד"ה אני נחק כו' אינו שוה כו' עכ"ל כתם הרב מאוד דלכאורה אין לו הבנה דאם אחד אינו שוה כ"כ אינה נכוי שייך [דלא אז] אין לאחד על חבירו כלום. ולכן אחמיק לך פי' מתני' בקיצור שור שוה מאתי' נגח לשור שוה מנה והזיקו שמונים והזיק לראשון מנה לכאורה היה הראשון לוקח מהשני עשרה שהלי נחק ו' ואבל הב' מ' אבל אין הדין כן שהרי בשנגח השני לראשון לא היה השני שוה רק עשרים והתם אינו משלם אלא מגופו והגוף אינו שוה רק עשרים נמלא אינו מוכרח הראשון רק עשרה מן מ' שהזיקו ושמן לו [שלשים] (עשרים) לחשני שהרי הראשון שוה עדיין מנה ויש מגופו לשלם אלי נחק הב' זה כוונתו אף שאין זה לשונו ממש ודו"ק: **מי"א** תוי"ט ד"ה לא כי כו' מחמת אחיך דהוה קא כו' עכ"ל. לא נראה כן מדברי הר"ב וכן לשון רש"י נחתכך היה בשלא ונקב תשמע אלא ממחת רדיפה נקב רק מחמת עלמו אחיכך להנאתו ולא מוכח מזה שבגמרא פטור ואפשר לומר הואיל ומחמת רדיפה נקב הוי גרמי ולא גרמא לדברי רש"י והר"ב וק"ל: **שם** תוי"ט ד"ה קנון הזיק כו' ותמיהני דאם כו' עכ"ל, היה לו לכתב תוי"ט להקשות מדברי הר"ב ברמבורה עלמו דהרי כתב בבנא אחר זה קנון הזיק את הגדול כו' לא מקח אלא קנון שלו ולא כתב דמי קנון. לכן נראה דעת רש"י והר"ב שבגרמם שהלא אינו אף שהמזיק פושע אמנם כמו בהבית הרב תוי"ט לאמרה בשם הר"י וא"כ אין לו הקנון אלא הוא בעלמו אינו יודע כי אמת לא הזיק הקנון ולא אחלם לנזיק והוי ספק לאמזיק רק עכ"פ מודה עא"ל מהן הזיק ורוצה ליתן דמי הקנון מעא"כ בסיפא שנני הטורים הזיקו הן הקנון הן הגדול וא"כ ודאי הזיק הקנון לכן פוטרן ביקה לו הקנון אמנם יוחלם אשור וקבלת הר"י שכתב והקנון מקח אמנם אמ"כ אם הגדול הזיק אין לו כל חלי נזקו אין הגדול וגם לפי דבריו שהקנון הזיק אז יוחלם ולריך ליתן לו הקנון ולא דמיו ודו"ק:

פרק ד מ"א בהרפ"ב ד"ה דמתחלם מנופו כו' עכ"ל. והא דפליגי בתם ולא בתועד ויאמר כ"ם שור שוה מנה וכן לר"מ כהאי גוונא ז"ל דלא פליגי ר' שמעאל ור"ע אלא בתם ותם אבר כ"ם יוחלם אשור הואיל ומנופו אמלם וא"כ יש לו שיחות בשור כלל וא"כ אף לר"ע אם דאני אבל מועד שמשלם מן הטלי' אין לו שיחות בשור כלל וא"כ אף לר"ע אם

תפסו אז בטלים אינם תפסידים כלל כמו לרבי שמעאל וכמו שמניא הרב תוי"ם בשם הגאון"ם הוי כמו שבאופן חייב וכו' כן ל' פטור: **מ"ב** תוי"ט ד"ה אמרו לפני כו' ותב ויהי כו' עכ"ל. הנה בלא זה יש לתמוה דהלא מבואר לעיל בתחבמת מיוקות דאפי' בפנים אחת ואחר שהקשתי מלאתי שבן הקשה מהר"ן בפירוש בהב"ה הלבפסי ומשום זה הניח בגמ"י דכן ס"ל אי כגון מיהיה המיוקות כו' פי' הן חזקה ג' שבחות הן מבחות על מיוקות אפי' פעם אחת ואחזלא לא תמיה על התוי"ט: **מ"ג** תוי"ט ד"ה פטור כו' תימה דמיפוק כו' עכ"ל. וע"ל בלון זה תימה על הר"ב שהר"ב כתב רק שהחלת שור של ישראל וכו' ופירש על כל המבנה עד הסוף דמה"ב היה לו לפעור בבייסם אם רעהו דווקא אז לחייב בבייסם אם רעהו לאו דווקא לכן כתב רבינו מעם טוב דהפקיר ממונם והתיקן לכן אין שתאמר אם רעהו דווקא אז לאו עכו"ם חייב וישראל פטור אם תלוכת הרב תוי"ם למה לא כתב על שור ישראל דפטור דרעהו דווקא זה כבר תשמעינן המבנה בשור של הקדש דרעהו דווקא ומפסק הר"ב בקיצור וק"ל: **מ"ד** תוי"ם ד"ה ומעידין כו' בית דין אינו נמנע כו' עכ"ל. לכאורה לא דמי דהתם אינו נמנע משום שבועה אבל הכא בתשלומין אז ודאי נמנע אבל עיין שם בתוספות בשם ירושלמי דאדרבה יש סברא שיותר נמנע מן השבועה שבבל אמה שביעהו אלא עכב כלום אבל הכא אינו מעלם כי אם כבשבע ולא אמר הטור אז לא היה נמנע משום הבית הבאה כו' רק שאין זה הבלה כמו שמניא כאן: **מ"ה** המבנה בין בהוה יפה מנה כו' עכ"ל. נראה לי שע"ם וא"ל כמו שהוא בגמרא בין שהוה יפה מאה מנה דהא מנה הוא רק כ"ה סלע והמשנה כולה לומר בין שוה יותר בין פחות וק"ל: **שם** תוי"ט ד"ה בגנה עבד כו' דבין אלא עבדו כו' עכ"ל. לכאורה נראה מזה דאם הרב הטור אלו עבדו בלו ותו יום לו יומים ואח"כ מת אז פטור הטור דהא מרא דמורא ג"כ היה פטור אבל אין זה סברא דא"כ אם הרב הטור את בעליו היה ג"כ פטור ממיתה וזה אין סברא אלא רק לאלומי למילתא קאמר הרב אמ"י אפילו אינו בדין יום לו יומים כו': **מ"ו** תוי"ט ד"ה שור האבה כו' מתני' נמי אלעריך כך ל"ל עכ"ל וא"ל סברת הגמ"ר דמתניתין לא לריך לאשמועינן ואפ"ה קלא לריך לאשמועינן כסברת הרב תוי"ט כדי שלא נחלק בין נגח ואח"כ הקדים כו' ובין הקדים ואח"כ נגח רק מזה יכול להוכיח מן זה דהכי שור המדבר שור ההקדש ולמה לי שיהם ס"ל (רק) לרבות שור ההקדש הייב מיתה אף שיש פסידא להקדש ואז פשיעת שור המדבר אלא ע"כ לחני לריך לרבותו שיהם כדי שלא נחלק בכ"ל. וא"כ לכל האמת קשה למה לה להתורה לרבות שור בגר אלא ל"ל דהא התורה לא פתבה הכבוי בפירוש אבל שור הקדש בכדי שנאמר ק"ו לשור המדבר אלא כתבו פתח ו' שוריה לריבויים ואם לא היה כתוב רבויים רק ס' הייתי אומר דלא קאי אהקדש הואיל ויש פסידא רק קאי אז אמדבר אז אשור הגר דהייבו הך לכן כתבה התורה שבה לימודים וע"כ קאי הך ג"כ אהקדש דשור המדבר וכן דבר שיהם שוים וכדיין הייתי אומר שמא הוא דווקא נגח ואח"כ הקדים נגח ואח"כ הפקיר אבל הקדים אז הפקיר ואח"כ נגח מכלן אז טבל לומר בתופן אחר כי לשולם הקדש פטור בלל ממיתה משום פסידא ואני לימוד' קאי אשור המדבר ושור הגר ואי קשיא למה לי תרתי חד לנגח ואח"כ הפקיר וחד לפקיר ואח"כ נגח לכן כתבה התורה ו' לימודים אז ע"כ חד להקדש וחד למדבר וחד לגר בכדי שלא נחלק בין נגח ואח"כ כו' דאל זה הכל לריך קלא לרבויי אבל המבנה כשתני שור הקדש ושור המדבר אז ממילא מוכח שאין לחלק בין נגח ואח"כ כו' דאל"כ ליתני חדא דהייבו הקדש ופשיעת מדבר אלא ע"כ כדי שלא לחלק אז ע"כ מוכח אין לריך למבנה לומר שור בגר דזה מוכח מהני תרתי מקדש וממדבר כ"ל אבל על הקלא לא קשיא למה לריך לרבויי כ"ל ודו"ק: **מ"ח** בהרפ"ב ד"ה ונפקא מיה דאי כו' עכ"ל פירוש דהא אעפ"כ יהונו משום לסקילה דהא שור הקדש חייב סקילה ופשיעת נגח ואח"כ הקדים שמתבאר בתוספה דלעיל אלא נ"מ לענין תמילה:

פרק ה מ"א תוי"ט ד"ה וכיון נזק כו' ואין הכי נמי כו' עכ"ל. ואני כתבתי שם בגמרא דתוספות מקשים דאם לא נמלא הפרה אחתי יקח מן הולד רבינו נזק אלו הלא היה שומף בפרה ואבדה הפרה שהיה בה תפמתא מני נזק אז נאבד להזיק ולקושית הרב תוי"ט דבני מוס' אהדדי ז"ל שהתוספות כתבו כאן לפי מה שכתבו בהתוספות דלאם הפרק הכ"ל בשוף דבריהם שכתבו אבל קשה ס"ם ולפי דבריהם שם ז"ל דכל המבנה אמיה כהני ישראל ע"ם ודו"ק: **מ"ב** תוי"ט ד"ה לו שנכסו כלבו תמיה כ' עכ"ל. ונראה לי משום דאיתא בפרק ז' מבנה ז' לא יגדל אדם את הכלב אלא א"כ קשור בשלשלת א"כ הי"א דחייב דאסור לגיחו להכלב רק לקשור אותו וא"כ הוי לא זו אף זו שהייתי אומר שכלב רק נשכו אבל שור שנגחו והמיתו ה"א דחייב לכן תני תרתי וק"ל: **מ"ד** תוי"ט ד"ה שהיה כו' ומזה אני תמה על לשון הרמב"ם כו' הנה דקדק הרב תוי"ם לכתוב על לשון הרמב"ם דבאמת מן הדין לא קשה אשם בפ"ה הלכות נזקי ממון בשנגח ולא בלון מתכוון כמו שהראה שם כל הענין ולא ראיתי להאריך כי לא כ"מ מזה כלום רק שהרב תפס על לשון שכתב הרמב"ם שהרי לא נתכוונו לה אבל בחמת הרמב"ם רק להסביר הדבר שהיה שנגח אסרי לא התחילו עמה (לחשת) רק נלו אחשיב ומחמת זה נגפוה בשנגה אבל בחמת אם כוונת הרמב"ם על שנגח ע"ם אבל מה שהקשה הרב על פ' ד' מהלכות רוצח המתכוון וכו' פטור וכו' ומתחלמין ובפ"ד מהלכות מוכל פקק הרמב"ם כתב אלא בר המתכוון וכו' פטור ולא הבית הסכנה אם אחשב אלא היה מתכון לה חייב בדמי וולדות דא וודאי קשיא אהב' אדם ההוכג את האשה אלא היה מתכון לה חייב בדמי וולדות דא ודאי קשיא אלימתא וחזקה. ומלאתי בפ"ד מהלכות מוכל שהרב לאם תבנה מקשה זו הקשיא רק לא על הרמב"ם אלא על הרב המגיד לפי מה שמבואר דעת הרמב"ם ע"ם. ולא ידעתי למה לא הקשה על הרמב"ם נופיה כמו שמקשה הרב תוי"ם וגם כתלמ"ד מפיג לא הרמב"ם בזה ולא הבית הסכנה הרב המגיד. ולכאן בגמרא בבא קמא מתולקים רש"י עם על הרמב"ם. ופוד יש לדקדק בפ"ד דמוכל למה כתב הרמב"ם אדם ההוכג אשה אלא בכוונה משלם דמי וולדות למה לא כתב משלם דמיה וגם דמי וולדות דהא נפי דעת כל מפרשי פשיעת שמייב בתמון האשה ואף שיש לדחות דהרמב"ם לשון הגמרא נקט ומה שיתפרש בגמרא יתפרש בהרמב"ם מזה דהגמרא ג"כ קתמא קתני מ"ב ועוד דהרי הרמב"ם בפ"ד דהלכות פסק הפך זה דהיא אלא בכוונה פטור מתשלומים כמו שהקשה

הרב

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

סרב מוי"מ ואיך לא יהא הרמב"ם מזה אלא נאמר ג"כ כאן דפטור מדמי המזה אף שאין מכסה לזה והקוביה אבל מ"מ אם פטר הרמב"ם וכאן מחייב. ואפשר לומר כמו ברמ"י והוספות מתולקים בדבר אחד כר אחבה כך יש להרמב"ם דעת אחרת והוא זה כי הרמב"ם אינו סובר כדברי דהוכ גלא טוהה מחייב דמי הנהנה רק בהקיצה דמי דבי חזקיה אלא מלקת בין טוגב כו' ובין מתכוין לאינו מתכוין לכן פסק בפ"ד מהובל שהוכ בלא טוהה פטור מתיחה ומתבלומין רק בני חולדות לחוד כשהנה לאחה ולא נתכוון לה חייב ולא פטר אינו סובר כלל כדבי רק בדמי חולדות לחוד כשהנה לאחה ולא נתכוון לה חייב ולא דמי האחה וכך הוא הלשת דרשת הפסוקים וכי יגח אכלים ונגפו אחה הרה וגו' ולא יהיה אחון בחמה אז פטור שיבלם דמי חולדות לבעל ואמר הפסוק הבמי ואם אחון יהיה פי' ואף אם יהיה אחון בחמה רק שלא נתכוונו לה בתחלת הפסקון וכי יגלי אכלים ולא נתכוונו להם' וכו' ואמת נפש אחת נפש ממון פירוש אחת נפש ממון אבל דמי ממון אבל דמי האחה פטור בהנאה דבי חזקיה ודלא כדבי בחבר שזה הסכון קאי בכל כל דמי חולדות וגזר הכתוב שיבלם אף בלא כוונה דמי חולדות אבל כל האחה גופיה פטור ממנה דבי חזקי'. ואל"ש ל"ש כמלא רב אחבה בר אחבה דלא כדבי ודלא כרבנן והאיך יתלוק אמורא על אמלאים ולא יסבור כחד דהלא הנמ' אמר שם תיבה כי אחת ר' מני מדרומא אייתי מתניתא כרב אחבא א"ל סבר רב אחבא בהנייתא. מלא ניבא שפיר הרב לאם מבנה אלא הקשה רק על הרב המגיד לבי מה שפירש דהרמב"ם סבר כדבי מ"ש אבל הרמב"ם נופיה יש לומר כוונתו כמו שבאמרי כך נראה לי להגיל הרמב"ם מקוביה החזקה אבל הש"י יודע אם תיבוני יכול לשיות אחת ובדיין ל"ש וזה"ק: מ"ה תוי"ע ד"ה בור שיח כו' ואי אינה דליתא אלא לחבנו כו' עכ"ל. ולא ידעתי למה לא הוכיח כפשוטו וכמו שהוא בגמרא דרב דאמר לבבנו ולא לאבבנו מוכי זה זה בבור דבפל לאבנו אבנו על פנו לאחריו היינו דבפל על אחריו דאין כאן אבל אמר לאחריו היינו הון לבור כמו בפי' הרע"ב כאן אבל בבור זה זה חייב ות"ל כ"ש הר"ב סבר כמשמעו אלא לאבנו דאל"כ היה מפרש כרב זה זה בבור ואח"ה לאחריו פטור דשם אין סבל: מ"ר תוי"ע ד"ה בן אם כו' לאדון מקרי לעבד ואמה ולא בעל עכ"ל. אל"ה לפ"ז אם נפלה אמה יהי' חייב לבל' לבעל' לכן כ"ל דכשעשה הוא דהא כתי' כסף יעיב לבעליו וכמת יהיה לו א"ל באמה אם בבנה דלא ביין והמת יהיה לו אחי פטור אבל מה שבתבתי אם נפלה אמה זה מעות כי שור ולא אדם כמיב כך אמר לי מכם אחד אבל הוא נכון לפי הבנת הרב תוי"ע דאם ה"ל דמרגין מכסף יעיב לבעליו כל דאית ליה בעלים א"כ מרבי אמה נמי דיש לה בעל:

פרק ו מ"א בהבע"ב ד"ה הוליאוה כו' אלא בעמדו כו' עכ"ל עיין בתוי"ע ד"ה הוליאוה לבמיס כו' וד"ה לבמיס חייבים כו' ולי נראה דהא אמת גמרא אוקמה בעמדו בפניה כי הא וכו' עיין אם בגמרא רק אביי אמר לבר אמת אמת אמר לבר יוסף הכיאה לאמת לן כו' ופסקו הר"ב והרמב"ם כאמת גמרא והעמס אחייב כמו שכתבו אם הוספות דהוי כמו שמדליק פתחו של הבירו גבר של חבירו הוליל והוא פשה חייב ופ"ש עוד בהוספות הקודם רק קלבה הייפה לבניה הבל: מ"ב תוי"ע ד"ה נפלה כו' ולומה מסייעא כו' עכ"ל ומראה מדא דהרמ"ם בפלמו לא הביא הוכחה זו ופיד דהא זה פלוגתא בגמרא דב הבגא אם בגא והיה לו לבגא להקשות זה לבב בהגא ע"ש. אלא דהיה המשנה מאריך דאפוה מבנמוסים ונפלה לכן אבי בקיטור ירדה בדרכה וזהו ג"כ בכלל בדרכה לפי סברת רב הבגא דסבר עשיה פשיעה ושוד דאי אבי אבי הכי א"ל בהא הוא דדינן בשעים אבל ירדה בדרכה אין שמין כס' רק מה בהזיקה לבדה:

פרק ז מ"ב תוי"ע ד"ה משלמין כו' כשהוזמו תחלה על המניחה כו' עכ"ל. הרב תוי"ע לא הביא דמוקי בגמ' דהכירו בגת אחת דזה אין צריך לפרש במשנה רק שהגמ' מביא דאם לא בגת אחת רק על אחד בד זומם למפרע נפסל ובכל' כל הסברות אבל כאן בתמי' אלא מזכר מזה אין צריך להביא. רק זה הביא כשהוזמו תחל' על המניחה הוא לפי פירוש הרב רע"ב כמו שמפרש כל המשנה ובאותר בסיפא דאם הוזמו תחלה על הנגנה אז הוכחנו על המניחה ולא היו צריכין לשלם על המניחה דאם לא בגב לא בגת ובכל הוא לפי אביי דסבר הכחשה לאו תחילת הזמה ומיין כל זה כיצב בגמרא ובדב"י ובתוס' בתוכיות. אבל הרמב"ם בפ' כ"א מהלכות עדות הל' ו' המחיק המשנה כלומרה רק בסוף הלכה הוקיף כמה מיעות כמו בתניא. ול"ל דמה אלא כתב הרמב"ם דאיירי בגת אחת בבר כתב הכ"מ דקבר על מה שכתב בבר פר זומם לפרש נפסל וזה אלא הבנה הרמב"ם שהוזמו על המניחה ההלה לא נתן הרב רע"ב בשם ובאמת לפי הכ"מ צריך שיוזמו על המניחה תחלה לפי שיעתו בשפרש הרמב"ם כמו שיעת רש"י כמו שהוא בכאן בכל המשנה לפי' הרב רע"ב ותוי"ע אבל עיין בלחם משנה שבאמר על הכ"מ בשם שהוא שלהרמב"ם אם אחד מהראמוים זומם אז בעלה כל העדות ואפילו הוזמו האחרונים אח"כ כמו שהוא כאן ברע"ב אלינא דרש"י וכתב סלחם משנה דהרש"י מפרש אלינא דאחרי אבל הרמב"ם בפוסק בבנא דהכחשה תחלה אזמה א"כ אם נתלאו אחרונים אח"כ זוממים אז צריכין לשלם ע"ש אפילו הוזמו תחלה על הנגנה ואח"כ על המניחה משלמים הכל דהלכתא כרבנן כל"ל ותמה אני למה לא ביאר זה הלח"מ. ומה שלא התנה הרמב"ם על בגת אלו ואלו זוממים כו' בהוזמו תחלה עדי המניחה יש לומר לפי סברת הכ"מ הנ"ל דלדעתו דעת הרמב"ם דאפילו הוזמו תחלה עדי גנבה אפ"ה משלמים עדי המניחה דהא ע"כ הם המחייבים עדי המניחה אף בשאינם יודעים אם בגב רק משני עדים דאמרו שהוזמו על הנגנה ואמו מחייבים לשם אז אל פי זה מחייבים עדי המניחה וה"ל אף בהוזמו תחלה עדי גנבה וא"כ אם לא בגב לא בגת ואח"כ הוכחנו עדי המניחה אפ"ה אם הוזמו אח"כ אז הוכחנו תחלת הזמה ואז לבגת אח"כ. ואף מבוכל לומר דעדי המניחה יכולים לומר בגת מבבו לו ז"ל דהא בגת הוזמו בפתנו הייתם ולא מבבו לו בלל כך אבי כתב לפי בגת בלחם משנה. אבל לאיתי שהרמב"ם הסיף בכוף המשנה אם אין בגנבה אין המניחה אז המניחה מחייבתו בלום נראה לי דלדעתו ג"כ יש חיוב בשלמת אם אין רק עדות אחת על הנגנה ועל המניחה אז אף אם הוזמו תחלה על הנגנה ואח"כ על המניחה מכ"פ בגת אחת לא לחייב אחייהם ואף כי הוזמו על הנגנה ממילא הוכחנו על המניחה ז"ל דהלא הכחשה תחלת הזמה וחייב בכבא בבא"ל. אבל כשיש עדים על הנגנה ועדי אחרינו על המניחה אז אם הוזמו אחד מעדי גנבה נמצא לא הוי אלינו הכחשה דממילא נפלה כל העדות וזהו שהוקיף הרמב"ם וכתב אם אם אין בגנבה אין המניחה ואין המניחה מחייבתו בלום ולא הוי עדות בלום ולכו פטורים אם הוזמו אח"כ ולא סבר ליה להרמב"ם כפירוש רש"י וכסברת

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

הלחם משנה ולכן לא התנה הרמב"ם בלריך שיוזמו האחרונים אחלם. וגם בשמלה עד מן המתחרונים עומת בעלה כל הבדות ג"כ לדעתי שדעת הרמב"ם אף באח"כ הוזמו האחרונים פטורים מפני שסתם על סוף דבריו כ"ל בבלא עדי גנבה אין העניתה או המניחה מחייבתו כלום. ואף שלפי דברי בתבתי בלא כדברי הכ"מ בהוא פירוש ע"פ פירוש" ולא בהלחם משנה מ"מ תוכה היא והרבות נפוחה ודע דאם לא תמיין היעב בגמ' כל הענין בשמה דפין ובפירוש" ותוס' ובמרמ"ם ובכ"מ ובלחם משנה יהיה דברי בספר החתום ולא מבתי מלבתוב כי תוכה היא ואם"י יודע האמת: מ"ו תוי"ע ד"ה היה הוזמו כו' ולא ידעתי למה עכ"ל. ולפי דבריו יהיו דברי הרב רע"ב סותרים זא"ז דהרי בסוף המשנה כתב הרע"ב ומת בהבות הבבלים פטור מבלוש לכן בראה דדעת הר"ב והרמב"ם זה ומת הוא ז' ההולקת פירוש אז מת ולכן דקדק הר"ב וכתב היה מוכבו ויוצא פטור מבפל ולא כתב מוכבו ויוצא ומת פטור מבפל דהתם בלמת פטור מבלוש וא"כ (ע"כ) מוכבו ויוצא ולא מת רק ראהו בעל הבית ח"כ הקרן דהיינו הבור קיים רק בפטור מבפל ובלא לאמ' דאפי' מת אינו פטור מבפל אבל קרן חייב בהבנת הרב תוי"ע לכן מיים בסוף ומת פטור מבלוש וכ"כ נ"ל כן דהוא ו' המולקת דמגא בסיפא הבניהו או שהוליאו מרבות בעלים ומת וקבה שהם הוליאו לאמה לי בלל מת דהמו כל בגב לריך דווקא שיומת אלא והיה לו לומר הבניהו ומת או שהוליאו אלא ע"כ ה"פ הבניהו ואחר שהבניהו או שהוליאוהו או בלא הוליאוהו רק שמת א"כ הוי ו' המולקת הכי נמי בריבא ואף אלא היה לריך בלל מת בזה ושוד לריך לדבר בזה רק קלרה הייעבה דוק מעלמך ובי' הרמב"ם שמיאו הרב תוי"ע פ"כ מהל' נזיקה הלכה י"ג והלאה איך שהוא מדוקדק כמו בפירבו רק קלרה הייעבה לבאיה לבמו:

פרק ח מ"ד תוי"ע ד"ה שתנכה כו' דקבן בעבד דמי כו' עכ"ל. אבל לא מובבת בלל דאיזה שבבה בעם יהיה ה"ל שיעמדך לבלם הקבן בשיבדול דהא הקבן עם נתן המאכיל ע"ם רק המומב והמומב הוא לריך לקבן בפרה ומלא בעמת בפרה פטור ומהיכי תיתי לחייב אח"כ. ואף שיש לקבן (המאה) בעמת מבבה ואף לא"ד עם בהבית עם הרב תוי"ע שקבן בהזיק חייב כשבדול הייבו בהזיק אבל כאן לא הזיק כלום דהכי התבוחה מאבל מבלם בעל הבית בהאכילו הקבן והמומב בעבל בפרה מה לריך לקבן. ואף שיש איזה דיעה קבן שמבבה איזה בבירה מובבין אותו בלא יבגיל הייבו אם היה פובבה בהזיק אבל מבומה אם היה אוכל בחיוב אפילו גדול פטור מהמומב ועיקר המומב היא בשונג מהיכי תיתי לחייב לקבן. מבא"כ עבד דחייב רק בחין לו ולכן בשיהיה לו מבלם לבפרה. והא דלא הילק הר"ב הייבו מבום דהמבבה לא מילקה ובאמת המבבה לא מילקה ואומר שהעבד חייב לבלם כמו שהבית יכולמי עם הייבו מבום שהמבבה מבאן שהעבד לאחר זמן בשיהיה לו דמ"ב אבל הקבן מוכח מק"ו דהמבבה היא מחבל ובעה להם היזק ולא שיבם בלל אפ"ה פטור הקבן בשיבדול ה"כ פשיטא בתבומה בעם לא עבה היזק בלל דהא המאכיל מבלם הקבן רק המומב לבפרה והפרה היהו נותן הקבן ופשיטא בפטור בשיבדול ולא דלם הר"ב עם ג"ב להאריך בכ"ל בבומ:

פרק ט מ"א תוי"ע ד"ה גזל פרה כו' ולריך לי עיון כו' עכ"ל. וי"ל לדעת הר"ב ורש"י וכ"ל דה"מ ג"כ לדיהו לאמל אם היה קונה בעובר לאמל בעל הבהמה בעובר אז עקנה בבהמה בעובר אז אמר אבל אם היה קונה בעובר לגדל היה נותן לבעל כמה זהובים והיה בוה בעת בלא נגמר בעובר אני זהובים כמו בבבת הרמ"ם בבהמה נופיה כן לשם המילוק הוא בעובר ואף שבגיבה לא בריך המילוק זה לפי דעתם אבל דנקא דמי בהמה דהיינו המוחר בל בעובר בפי' נקנו נמי דמי כחל ודו"ק: מ"ה תוי"ע ד"ה בוה פרוטה כו' פירבו הרוס' ט' עכ"ל. ולולא דברי הוספות הייתי אומר כגון שבעמו לאמל המבה כבף וכפל בעים ובשבע בדין מודה מקלת ובאמת בבבע באמת בל שמי בבף רק בבוה פרוטה היה נאחר לו חייב דהיינו בהתבעה היתה המבה כבף והוא הודה בב' ובאמת היה ג' ופרוטה רק בלפי זה היה לו לומר הגזל פרוטה ולא בוה פרוטה. אבל אינו מוכרח מדא דבשביל דבשה דקיפא כמו בתניא הרב תוי"ע בהאמ המבה נקנא בוה פרוטה. ומוד דמי לא בעקנין בעעני ג"כ דבר שבוה עלמך לאמר כתבו לפי כולם בוה פרוטה אלא לבבוחה ה"כ לבבוחה וק"ל: מי"ב תוי"ע ד"ה אין היוכיים כו' ומאחרי דלי כו' עכ"ל. ואפשר באמת גם בבבת הר"ב כמו בבבת התוי"ע וה"פ אין יוכיי הגזלן כו' מאחר שאינו נתן בבר פירוש מאחר בהיוכיים זו בשם בבר מבא

תניהן הפ"ה אין מוציאין מפני הקרן:

פרק י מ"א תוי"ע ד"ה פטורים כו' דפנינמן רבה כו' עכ"ל. ואי מהתם איני רמיה כל בך דהתם איירי בהזיקו ע"ב ולא היה לשם בוה בוה הגלה ולכן פטורים אבל כאן הלא היה לשם הגלה שאכלו ושם לא קנו זה דהא אייני לפני יאוה לאפבר בשים לשם הן היוה הן לבשיבדולו מיירין לבלם רק בזגל ופירבו הפוסקים בלים פחות שבוה ופיין מ"ש בתבנה ד' דפ"ח: מ"ב תוי"ע ד"ה נאמנת כו' הוא"ל וקנין דברים כו' עכ"ל. לבאורה נראה לדבבה בבלמת אם היה קונה הראשון קנין נמור מן המורה אז יבולין להאמין לאמה ולהקנין להחזיקה בבמומו אבל בבהבלים אין בו קנין רק מדבבנן לאמה לא נוקמי בני שטופסה לו היה בבדבו. ונראה לומר דה"פ דבר' הוא"ל וקנין דברים פירוש אף הבני בבולה לקנות אין לו בהם קנין מן הבורה רק יבולין החכמים לתקן מבום דרבי שלום ולהאמין לאמה וקנין לאוקמי בחזקה קמא אף שהוא ג"כ לא קנה אלא דבבנן הם אמרו והם אמרו וק"ל: מ"ח תוי"ע ד"ה חייב כו' ותימה על לשון הר"ב כו' עכ"ל. ולא ידעתי איזה ה"ל על הרב אם מת לא יחייב דא"כ הא דהני בתבנה ומת חייב בתלי מוקים לה אבל באמת נ"ל שהרב תוי"ע מקשה על הלשון בל הר"ב אבל לדבתי הלשון ג"כ מתיקן דבתלה בתב הבבבה דבבוד לאו הבבה היא ונ"ל לאה לאו הבבה היא אלא ע"כ אז רק הבבה והדר מפרש מתני' הכי מתבלי וכו' ונתן עבים כבלא ידבו הבבלים אז לא נזהרו בה וכו' ובנרמתו נאבדה הלאן ולא יבול ליתן עבים זה על המיתה דמלאן המות מה לי הבא וכו' רק מאם מתה נמי חייב כדפירש בריבא והבבה דבבד לאו הבבה היא הוא"ל ולעניין אבידה הוא נבם וק"ל: מ"י תוי"ע ד"ה כדי לתפור כו' ולא חזי לתפור בו בלל כו' עכ"ל. ואפשר לומר דבלאמת בגמרא אמר הלשון מלא מחם אז לריך לפרש מלא מחם ומלא מחם מין לאמחם אבל הרמב"ם והר"ב בבתבו ג' לבומות דהייבו בבלא ומלא מחם והיה לי בלבון אחד או בבלא מחם או בלאוך מחם אלא ע"כ פירוש בבלא אוך המחם בהוא מלא באוך המחם דהייבו מבני לדי המחם בבמקבת הגמרא:

בבא מציעא

פרק א מ"א תוי"ט ד"ה זה אומר כו' ולפיכך ז"ל כו' עכ"ל. ונראה דאנס הנ"ב על הג"ה אמר"י דנסם כתב ר"ת על קושיית הגמרא ולהזי זוזי ממון נקט פירוש נמצא מן המוכר ממני קבל המשות כו' ויהיה כבר אחד כו' ע"ש ומל זה כתב שם הג"ה אמרי דהאידנא דאינה היסת והלא כל אחד אומר שהוא נתן המשות והמוכר אומר שקבל מתחד אזי ודאי יכול המני להשביע את המוכר שהרי הוא אומר שהוא נתן המשות. בשלמא קודם שמקבלה שבועת היסת אזי הוי המוכר כנגדו טופר בכל ופטור משבועה והוי שפיר עד דאף דמן הגיסות אוירי אמין ביניהם הכחשה במשות היינו לפי המסקנא דלקח המוכר משות מהניהם ע"ש: **מ"ב** תוי"ט ד"ה הוי אנים כו' ותימה דבסיפא כו' עכ"ל עיין כל הדיבור ואפשר לומר דעת הר"ב ודאי לפסוק כשמואל וא"כ הא דתני רישא הוי אנים דוכבין מלי קמל"ן דלענין קניה סלא קנו בזה לשמואל וא"ל אנס מנהגים ברגליהם היינו בתחילת רכב בפיגנו על חיזה מליחה אי ספקר לקומתו ובא אחד ונקנה בפגינו בהנהגה השני קנה הפ"ה אם בא לפגינו רכוב הוחיל ותפס בה אז קנה הוא דמסתמא הוחיל והוא מוחזק בה מסתמא עשה קניה תחילה לדינו וזה אשמועינן מסתמא דתני אנים רוכבין והא קמל"ן דרוכב קני פירש מסתמא חזקה וכל"ל ובאן דתני רוכבין אנים קנו ואין אחר יכול לתפוס מהם כל"ל ומ"ש הר"ב דרוכב קני פירש בחזקה ועיין בקונית הגמרא הנ"ב ודו"ק: **מ"ד** תוי"ט ד"ה זה שהחזיק כו' כאן מוזר כו' עכ"ל. ונראה היה להר"ב לאמור ולא אני הנידונים שהגיע הר"ב בהסכמת פיאה הם שני הנידונים שמצאנו כאן הגמרא בין על המשנה דפאה הן על מתניתין עיין בגמרא. אבל נראה דעת הר"ב דהלא הנידון הגמרא דמעמת מעוה דפאל דגלי דעתי' כו' אבל ד' אמות קונות בכל מקום הוא רק לפי מידון רב פפא ורב שמת לא תליא כלל בנפילה רק אלא קנו ד' אמות רק בהמעמת כו' וכן הוא הפסק הלכה. א"כ בשלמא בהסכמת פיאה אז לדומה דמילתא דמילתא כתב הר"ב השני פי' ולא אתי לאמעי ולומר אלפי פירוש השני אמר דגם בהמעמת לא קני בנפילה דהלא פאה לעולם לא מונה בהמעמת רק בשדה בעל הבית ואיתי מהי מיתי לא קנה זה מגפל. אבל כאן אבל מליחה מיכול להיות בכל מקום אז אם היה מביא הר"ב המעשה מעוה דגלי דעתי' וכו' אז הייתי אומר דגם בהמעמת לא קני בנפילה ובאמת לפי הסכם הלכה לא תלוי בנפילה רק שיש חילוק בין הס"ל והס"ו ובין סימעת לכן לא כתב הר"ב רק המעשה כנ"ל ולא תלוי אלא בנפילה כי בהמעמת אפילו בנפילה קנה ועיין בגמרא ותראה שזה נכון:

פרק ב מ"ג בהמנה בגל לו בכותל ישן כו'. הגה"ש כתב כאן ב' טעמים ע"ש ובעמים השני כתו סבכת התוי"ט לתמה דהוי יתום שלא מדבת ואף על פי כן לא מיפרך כבנה אלי לתמה גבי בתל חדש כו' ודו"ק כי קלה היריעה לפרש דבריו: **שם** תוי"ט ד"ה מחליו ולפנים כו' לפי בנא בחלנו כו'. ונראה דהכר המגיד לא רצה בטעם זה דהא מתי"ע אם תאמר שזה אבד שם הרי כתב כאן הרמב"ם דתמצות מייאם תכף כדרבי ישמק כו' וא"ת דא' מבני לה"ל הניח שם כמו שפירש הרב רע"ב וכן הוא האמת אז מהיכי תיתי יקנה בעל האלר דבר אל אחרים שמיאסם בחלר אלו לפי שפה אלא הקניה לאחר שעבת ומיאם ואז הוי הקניה גם לבעל האלר אחר יתום. ועוד יותר מזה אפשר הוא לומר דאפילו אבידה ממש ודבר שאינו מייאם מכם אז יוכל לומר בשה"ב אוסורא לא ניחא ליה דלקני דהא לא אלא בעה"ב קודם שזה נתייאם וא"כ אם לאחר זה נתייאם ואחר זה מצאו מעשה אז נוכל לומר דקנה אפילו לכן נמן הרב המגיד טעם דהוי אחר בתיאו מעתמר. ומה שכתב גם אינו מספיק כי אפילו לדיבה ע כש"ב צריך לומר אזכ' לי אלרי ואף לא ידע כל שמלא זה וכן כתב הרמב"ד שם בהמב"ם שלריך עכ"פ לומר תזכה לי אלרי ואף אם יש כובר ס שאין לריך לומר תזכה לי אלרי אפ"ה כאן אינו קונה דאלי טעם דבני בטומד בתוכה מעוה דאם מעמת לדעתו וכן פי' רש"י בדף י"ח אבל כאן אף שטומד בתוכה כל זמן שלא ראה את המציאה אז היו מעמתר לדעתו שבני ר"ה יקחו אותה: **מו"ר** תוי"ט ד"ה הו אמר כו' עכוב בדבורי כו' עכ"ל. ל"ל כוונת הרב המגיד בזה דאם אמר לו אם אם שלא יחזיר אינה בטוד יש לאחיו ואינה הגיע לאחיו ופשיטא שלא יעמוד לו לכן פירש שאמר לו עכוב בדבורי וזה ניחא לי מאד דישא אם אמר לו אחיו הימנה דלכאורה קאי אאם הימה בבה"ק לא ימנה אמר אם אחיו אומר לו לימנה כדי להחזיר האבידה. והיה קשה לי מדלא הבל"ל ז' ואל"ל ז' מה שאם אמר לו לימנה כדי להחזיר אמקיים מאת כבוד אחיו ומאת הנגנת אבידה אפ"ה לא ימנה כ"ש אל מחזיר דאינו רק מאת כבוד ועוד יותר קשה לי למה לא הביאו ע הריקה אם אמר לו אחיו הימנה ובדקאי לכאורה אאבידה לא הנ"ע בי"ד סימן שס"ו ולא בח"מ סימן רס"ו ולא הרמב"ם בהלכות אבידה בפי"ח רק כולם הנפיקו רק הסיפא אי אמר לו אל מחזיר. ועוד קשה דבאמת למה לא נאמר הלא יש כאן ב' מצות עשה דמלות כבוד ומלות הנגנה ל"ת לא מוכל להתעלם ונאמר דקאי אדאי עשה כנגד עשה דקדושים תהיו ול"ת דלא יעמוד כנגד ל"ת דלא תוכל להתעלם ויבוא עשה השני' וידחה לאתם אבל לפי מה שכתבתי בדעת הרב המגיד הכל ניחא דאי אפשר לומר דקאי אלהחזיר האבידה משפיעה אלא ישמע לו דאינה הגנה ואינה כבוד יש לאחיו בעצמו ואינו את האבידה ואינו מקיים כלל מצוה ואל"ל שהיה אבידה על אחיו ישמע בעצמו ואינו מצוה אלא ע"כ זה קאי בפי עצמו שאמר לו הישמע לאינה טוב לו אבינה לו מבה"ק ואינו בוה עם הסיפא שאמר לו אל מחזיר ולא הוי ז' ואל"ל אי אינו אלא כי אין הדין מגיע להלכות לבות ולכן לא הביאו הרמב"ם והש"ע רק אלא ישמע לאחיו לבבור עבירה זה כתבו הטו"ע ומשמעת גם הרמב"ם כן כי לא מיינתי כהיום בדמב"ם ודו"ק כך נ"ל:

פרק ג מ"א תוי"ט ד"ה אם אחבנו כו' כיון דלא אמרהיה נאלם כו'. ונראה דכאן אין שייך זה דאפילו אמרהיה בני דינא לא היה לריך לאלם שם"ח פטור מזה

זא"ל מאחיי שהיה פושע מ"כ איך אמר רבא לאלם ולא לגנב אלא משום דהמש"ל הביא לדין זה מכיסו דבר נאמן דהיה שם פושע ולא רבא לאלם עד שנבנה כ"ל אפדרי מיינה מ"ש ומה נאמר דאמרהי בני דינא לאלם נקט פירוש דלגנבא כאן לא אמרהי אם היה אלם לו דינא לאלם אבל באמת הראי' הוא פשוט מה שהיה פושע אם היה אלם אפ"ה אם היה אלם לו מעצמו בלא כפיה כ"ל היה נקנס לו היוקר מכ"ש כאן אלא פשע ולא היה לריך כלל לאלם רק ליגנבא ובולם לו פשיטא שנקנס לו הכא היוקר וק"ל: **מ"ב** תוי"ט ד"ה יאלם לשוכר כו' וגם בפירוש רש"י כו' זהו כפי הנראה אלפי הרב תוי"ט היה נרש"י הכל דבר אחד בשנוסה שהוא נגב' לאפי' דעתו כו' אבל בגמרא לפיטו יש ב' נקודות אחר הינת לאמכיר וחינת להפיס הוא דבור אחר אי נתן בשבוע (בבי"מ) כ"מ ברש"י: **מ"ד** תוי"ט ד"ה לעכן כו' דהא מנן ובעל כו'. עיין עד הסוף. ול"ל דהנמ"ו אז ל לעשמי' שהוא מפקם לו כעל נפשיהם אבל לרש"י היה זה דומה דא"כ כשאמר עם שמואל בגמרא ות"ל אמר שמואל כספים אין לאם שמיכה אלא בקרקע אל"ל אחילנא אין לאם שמיכה אלא בקרקע דהא מזה דאמר בגמרא אח"כ והאחילנא דשבימי גותא מפחתי מוכיח הנמ"י וגם הכלא"ש שהכל לפי הזמן וא"כ הל"ל בשמואל ב"כ לאמר האחילנא כו' אלא ע"כ שמואל קאי אל זמן המשנה רק המשנה אייר אלא שמכם כלל לא בחיבה ולא בקרקע רק במהרס לבנו ובמו הקנינים א"כ בשלא נעל בפניהם אז הוי פושע אבל בשנעל בפניהם הוי שמיכה ביד הקנינים ואף בגנבו מהם הוי גזילה ולא גניבה והוי אונס. ומה שהקשה הסמ"ו על רש"י מה שאמר הגמרא בשלמא כולהו כו' אז דרש"י לא גרס כולהו אז אקאי כל בנו ובתו שהם שייים אז אקאי גם על המשנה אלפני זה אל המפקיד חביות אב"כ מייב כמלא שאר כדרך שאומרין רק המתמע לגרסו אבל הדין הוא אמת שהבל הוא לפי הזמן כמו שהוכיחו הכ"ל והרא"ש: **מי"ב** תוי"ט ד"ה עד שיגלה בו יד כו' וזו אשמעתיה כו' עיין בש"ך בשימון הל"ב ס"ק ד' שמכיא קושית הטו"ש בשם אביו הגאון ומתרץ אביו הגאון ותמלא דבריו דהשורה כתבה לימוד אלף אם אין לבנים לאלם אפ"ה מייב המלאו. אבל באמת כשיש לשליח לבלם כו' כ"ש וזהו ידע אזו שביבה דהיינו שהוא אל אחרים ודאי שליח בעצמו מייב לאלם כו' כ"ש ואני באתי להוסיף ולבבר עוד דסבי לא מצינו דיש שליח לדבר עבירה רק במתילה ובעניינה וכאן בשמיות יד נמצא במתילה דאינו בה אלא בשונג אינו יכול לומר כשבבת אינו אבל הסמ"ש בשם היה להשליח שיבא הוא מייב בקרבן דהא הוא עשה העבירה אף שהוא שלוחו אלא לא עשה אלא בשונג ולדעתו לא עשה עבירה ואין יכול לומר דברי הרב ודברי התלמיד וכו' רק בעשה שליחות בעל הבית והתורה מייבה לשלוח כדין בכל התורה שלוחו כמותו. ואף שהמופקות הקנו בקידושין ע הקושיא דה"כ אמר לה להתורה לכתוב לימוד שיש שליח אלא הוא דווקא בשונג ואין שייך בכבת דברי הרב וכו' כל"ל ופשיעה משלוחו מייב. ותירלו דאיירי במזכר שליח ושיה מזיד אפ"ה משלוחו מייב וא"ש לומר שאם יש לשליח שיהא הוא מייב דהא הוא מזיד ואין מעולה במזיד רק התורה מחייב משלוחו. וכן נבי עבירה אי אפשר לומר באם אין לנגב בעצמו ויש לשליח שיבא הוא מייב ואפי' יש לנגב בעצמו יעלם השליח דהא הוא עשה העבירה ז"ל. דאפשיתה לחודא לא מייבה רחמנא דאשלומי ממשה ואחרבעה אמר רחמנא ולא חבלומי שני' ובלשם וסקרן אלא לא יפטיר שהרי הנגב ישלם אפי' כפל ואם אין לנגב לאלם אפי' רק הקרן אינו מוגש לבעונת הטוחל לא נגב רק אם"ל אלף בגנב פטור בשונג ע"י אלים דאין אלים לדבר עבירה לכן בכתב התורה לימוד בתפ"ל מייב המשלח ממש"כ בני שליחות יד שאינו משלם רק הקרן א"כ כשהשליח בולא יד בלא דברי הרב וכו' ולמה אלא יד בעל אחרים אלא דהוא רולה לעשות העבירה ולמה לא יתמייב לשלמו הלא הוא אין מה שלוחו דהרי הוא עבירה וכל"ל רק הסורה כתבה לימוד בהני נוונא דכתב הרב בעל הסמ"ש אלא ידע אז שאינו בר חיובא וכו' ויכול המשלחו לפטור כל"ל דברי הר"ב. ואף דבבבא אלא ידע לא שייך דברי הרב וכו' כסברת הטוסבות במעילה אבל באיכך שייכא דהיינו אין לו לשלם כתבה התורה אפ"ה משלחו מייב וגם הא דהקשה הרב תוי"ש מהא דאמר לעבד ולאשה לאו נגנו לי הלא הכתם מקשה הגמרא אליבא דמ"ד אחר משום שליחות אתרבי ומיכן דאחר הנמ"ה מייב בעל הבית דשליח לאו בר חיובא הוא ומוכל לומר דאחר באמת משום יד אתרבי ושוד לוא יהא כן דאחר משום שליחות אפ"ה לא דמי דשם אם אמר לעבד ואשה אינו שם לא חייבה הורה להמשלח דאין שליח לד"ש רק בהגמרא מקשה ניחא כמו באחר דאין אחר בר חיובא ומש"ה מייב בעב"ב אף דאין שליח לד"ש גבי עבד ואשה אמי ניחא הכי. ומיכן דלא דמי דאחר אין לו לשלם בכוס פסם מש"כ בעבד ואשה דאפשר דאיסי' לשם לשלם אבל גבי שליחות יד דהתורה מייבה את המשלח אף אין שליח לד"ש רק אמסברא אמו אומרים דהיכא דיש לשליח השליח מייב כל"ל איזה סברא נאמר כשאין לו שיפסיד הנעל פקדון ולא יקח מן המשלח להתורה מייבתו ונדמה לעבד ואשה גבי גניבה שלא מייבה התורה כלל למשלח ודומה קלת וזה בכור בכמה"ו:

פרק ד מ"ב תוי"ש ד"ה רבי שמעון כו' אלא מהמעה לחר"ב כו' לא היה לו לקבות לחר"ב עושה ועיין בפירש המשנה להרמב"ם וקבה מאוד הריעה להבינו דבריו שהוא ג"כ קונר דבריהם קאי אתמני' אדנני ת"ק ע"ש. ונראה דאם היה ר"ש תפרש דבני עלמו היה לו לומר אימתי אני אומר וכו' ומה שכתב הרב תוי"ש וכן אמרו בהדיא בגמרא כו' זה אתנו קודם שידעו הבריאה והוא רק שקלי ומרי"ה כ"ש וכל התמיה שתמה הרב תוי"ש לעיל ע"ש נפי' הרמב"ם ויתורץ הכל כגון שרמתני לקמן על רש"ל כל מהכסף בידו וא"כ גם סלב רע"ב קובר כן ובשקל הלכה אפשר שהוא מ"ש הרע"ב וכן ל"ל אלא כל זמן שבעייתו כו' אע"פ אלא מעך אין יכול להחזר בין לוקח בין מוכר ומש"י יודע הא אמת: **שם** תוי"ש ד"ה כל מהכסף כו' וקשה מאי מיבת כל כו' עכ"ל. עיין בפירוש המשנה להרמב"ם אלפי פירושו מדוקדק מיבת כל מהות פירש כל מהכסף פירוש אם נתן הלוקח הכסף מז מנוי בלון המוכר ובאם אלא נתן הכסף והכסף עדיין ביד הלוקח אז היה הקנייה מחמת שפיכות הם בביתו אז הנוי בלון הלוקח ע"ש וזה היו מתולים אפשר איזה קושיות מה שהקשה הרב תוי"ש על הרע"ב בדבור אלפני זה רק מחמת שהוא סדר כל הפוסקים לכן לא מרחתי ליתב: **מ"ג** תוי"ש ד"ה אנבנה כסף כו' הוה מני לתתי כו' ואפשר לומר דהא קאי אקנא דכתיב אל הוהו ומעה אל קנא הוא אחיות מן דינר דהא כתיב בקנא אבנים הקל וגרה מתרגם מעה כתו אמרינא רש"י בפרשה כי תבא לכן נקט התנא מן כ"ד לאלם כי אסלם

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

לא נתנו רק הוסיפו על המעה כמו שפירש רש"י בפרשת כי תצא: מ"ה בתרגמ"ב ד"ה וכן סלכה. זהו לפי המלפשי מבורם בגמרא רבא אבל הרמ"ם הוכיח מ"ל דבה מ"כ אין הלכה כר"ש פ"ם ומידום שלא העיר הרב תוי"ע ים לדקדק התינא לרב בהגה אבל לגוי דאוקמא בכלל גזל מלי אתי למעוטי אבל יותר ניחא למימר אבל מעצר לא כתו אתמר עם הגמרא דף י"ה ומה לא דבר גוי כלל מעוס דבהקדם לא חייבי לגוי ע"ש בגמרא וק"ל: שם תוי"ע ד"ה יוליכנו כו' וגם רש"י וי"ל כו'. ולי עוד יותר קשה על רש"י שבחומש פי' רש"י לאתר אחם לו לאי שתחייב והיינו כתו אתמר הגמרא כתובות דף י"ע דתניא רבי נתן אומר מנין שאם אין לזה ים לאי שתחייב לו שמוליאין מזה ומתנין לזה שנאמר לאחר אחם לו אמי שהקרן אבו מ"כ לא קאי כלל הסבוק שלריך להחזיקו לידו דוקא וא"כ ע"כ מקרא קמה לאחר הוא לו נפקא: מ"ח תוי"ע ד"ה הנהה כו' דאיתו חייב אחם כו'. לא דבתתי דהא אחרה המעה ונשבע לו ועוד דבלא נשבע אינו חייב אומם אבל נראה הוא"ל והולכו לפרש הנהה הייתו שוגג דגמרא ליכא לא קרבן ולא אומם לכן פירש כל דינו שוגג דהייתו קרבן ואומם: מ"ט תוי"ע ד"ה העבדים כו' ים לאתמה על סדר כו'. ואפשר לומר דהא אמרי' דכל מילתא דאתי מדרשא חביבא ליה לאקדומי לכן נקט מחילה עבדים דע"ל עבדים אין חיבוב רק שהוקנו לקרקעות ואח"כ שינה שעות מהמעשה שזה נזכר בקרא תחילה כמו שכתב הרב תוי"ע וכ"ל. ובהני ימא מאי דתני במשנה נשע רבעי קודם מ"ש דהא מן מ"ש ליף אלא משום דאתי מדרשא ואפ"ג דהיה לו לשנות מ"ש קודם דהוא בכיח יותר מן נשע רבעי על זה יש לומר מעם אחר דמ"ש אינו מיגג בשנה ג' ג. שיה לק מסבר עני ונשע רבעי מוגג בכל שנה אבר יגיע זמנו וק"ל: שם תוי"ע ד"ה אין לזן כו' וז"ש בין בקדשים קלים כו'. ונעל למה מבאה כתב בהלכות נזיבה פרק ב' ובוחר בפרק ח' מהלכות נזקי ממון דלהני הביא הרמב"ם הפבוקים דעבו וגונב מבית האים לאמוטי אף קדשים קלים ע"ש. והא דמקשה הרב תוי"ע לוגונב מבית האים אינמרין אלא מבית הגנב. נראה לי דלא סבר הרמב"ם כפבנת מוספות דאתרבו ממיר לק כפשטא דגמרא דיליף מוגונב מבית האים דהא הגמרא בבבא קמא דף ע"ו אמר וכן הגונב מבית הגנב והגונב הקדש מהבות הבעלים פעור דאמר קרא וגונב מבית האים נמלא קאי הפבוק על שניהם דהי מתייהו מפקח דמבית האים ולא מבית הגנב ולא הקדש מהבות בעלים וא"כ מיות' דעבו ולא על הקדש דהא מוגונב נפקא אלא ע"כ חד לקדשי קדשים ותר לקדשי קלים: מ"י תוי"ע ד"ה לא יאמר כו' היינו זו אף זו כו'. המוסקות נתנו מעם מעוס דדרך המתא לשנות לא זו אף זו אבל מוכל לומר שזה זו דהייתו שעב"פ תעלה בתחילה ואח"ל זו שהגב לא תעלה כלל כי מה לו לעשות שהיו אבותיו גויים: מ"א תוי"ע ד"ה אין מערבין כו' לפי שממרי מבית כו'. נ"ל כוונת המור דזה אין נ"ל שאין יכול לערב שמרים ביין שהא יין מבר לו ולא שמרים ולא לא תני מתני' אין מערבין מים ביין דמהיכי תיתי אלא אם נתערב בלריך להרוחיו אבל כוונת המשנה אע"פ שלקח השמרים מן היין וא"כ ה"א שמותר לו לערב שמרים מהבית אחר דהני שתם יין מבר לו ולוה אבא שמרן לו הביות כשם שמרים קמל"ן מתניתין דלא מערבין ומתן על זה הבור מעם למה לא מערבין וק"ל: מי"ב תוי"ע ד"ה כגונב כו' שלף על פי כו'. ולוחק דמה הוא לריך לתה שמדיפ אותו הלא הוא ולא בעיני שהיום מבוריים אלא על פי המגורה אלא נ"ל דלהני לא אתר גונב הענין דהני הוא רוחה דמה שלמעה אינו מבורר אלא אתר כגונב את הענין זה אינו יכול לעשר כמה שה יותר בשביל שבבר על פי המגורה:

פרק ה מ"ג תוי"ע ד"ה הלוהו כו' וא"ת וכיון דרשאי כו'. ולא הבנתי קושית הרב תוי"ע בשלמת בריתא דאיתי בתכולה שה בשה מתי אילבריך לו לאתמעוטינן גוזלא דהתיכה דפשיטא דאיה איסור יכול לרעות דהלא הקניה הימה כהוגן שה בשה ולכן אילבריך לאתמעוטינן לאיסורא אבל בשיפא גבי הלואה שאתן לו כל המעות אלא שום ריות על תנאי שבלא יפדנו תוך ג' שיהא שלו מקתמא אוזיל גביה וכך פירש הר"ב ובך פשוט. וא"כ לריך לאתמעוטינן דאילא אקנה בשדה ואף שלא לקח כל המעות שמה ואיו אתמכתא גבי לוה וזה נופיה דלה המעה לאתמעוטינן דלא הוי אתמכתא. ודלריה אלא שהמעה הרי זה מוחר בדתיי בריתא הרי זה אסור אלא שאם דין אחר בריתא דאסור משום רבית ובלא דין אחר בהרי היא שלו שקנה ואין בזה משום אתמכתא. ואי הוי תני בהלואה אסור הייתי אומר משום אתמכתא משום דאוזיל גביה אבל הר"ב כתב האמת דאמת שהיא שלו אבל אחוך יפשו בפ"ה ואמר הר"ב שיתנו ביד שליש רק שהגמרא פירש אריתא שאם שיקר הדין משום רבית ואמר הגמרא שיתנו בפירות והר"ב כתב אהלהו הוא"ל ותני במשנה הרי היא שלו כתב הר"ב הדין מה שיעשו בפירות כך נראה פשוט: מ"ד תוי"ע ד"ה אבל כו' לא שמין אותה כו'. אבל מתנו דש"י והר"ב נראה דלא הוי אוכל לעשות. ועוד דשם ג"כ מוכב מתפרן ואינו יודע האמת ויכול לעשות דשם אפשר מתירא לעשות כי אמת יאכר. ועוד יש בבבא לומר לאפילו הפשט שאינו יכול לעשות בשב מפני שעשה לו עוכה הייתו בהלואה שעשה לו עוכה ומסתמא אם היה חייב לו היה מודה דמה היזק עשה לו שהלוה לו ולמה לא יתן לו מעותיו ואף אם אפשר אבל המעות הלא מלוה להוצאה ניתנה ולא זהו מעות של המלוה אבל גבי שואל שבאמת הנשמה מתה ובשביל שעשה לו עוכה שאמר לו ישלם מעותיו זה אינו דומה ויעיש ובפרש כ"ל שהמתמיל לא יכול לידע לכן לריך שבועה ואף אם אפשר שאבד המעות עלמו זהו רק אפשר ומן הסתם הרוב אינם מתבדין מבוחיסם אבל כאן הרי מתה לפניהו וודאי: מ"ד תוי"ע ד"ה זכה בגדול כו' ואני ממה של בעל הבוחים כו'. וי"ל דדעת הבור דלא דמי דבסיומן ע"ה חייבי שבתחילה שבאו מתה ואמר אין לך בידי אלא כ' ועל כ' אינו יודע ונגבל עליו עוד וכו' כ"ש בתלה דפיקר מעשה היה בתחילה רק על תנאי אחי אין בייסות לאגבונו שיהא לו הדין של עיקר עשיה וכמו שהביא הרב תוי"ע לעיל בתשובה כ' בשם הרא"ש בד"ה יאלוקו אבל כאן בשני עבדים שבפעם אחת עשאו העבדים עם בסותן רק שגזירת הכתוב שעל העבד לא היה לו ליתבע או מעשה מה שעשאו לא הודה לו אבל כהיום שתבעו ג"כ העבד עם בסותו לאו מעשה גנבות אלא משתבע אלא מעשה שוקרים נתלה עיקר העשיה על בניהם הן על העבדים והן על הבסות ומתחת הבסות שוקר ליתבע על העבד וכאן אינו יכול ליתבע משום לאינו יודע והוי ממש כ' ידעתא וכ' לא ידעתא ומתוך שאין יכול ליתבע משום. וא"ל בשלמת מעשה שוקרים הוי כמו שיקר עשיה ולא בגנבות אבל עבור מה שעשאו לא הודה לו הוי העבד ע"י גנבות בשלמת בסות הוי בדילפי דמתני הגמרא. זה לרוחת דמילתא

מותר מפני הסבנת אבידה דהא המניה להמלוה המשכון אבל לאתרים אפשר מקפיד הפני בלא יהיה משכונו ביד אחר קמל"ן דאפ"ה מותר. נמלא לא מוכח מידי. לכן כתב העור סברת עלמו דנראה לו דדוקא לאחרים אבל לא לעלמו ומייתי ראיה מן גנבי לדקה וכו' כך נראה לי פשוט:

פרק ז מ"ג תוי"ע ד"ה הרי זה הוכל כו'. עיין עד סוף ודוחק דהא לא לריך לבאור דמתל כליך כו' נפקא ואם היה כתוב לבאור הייתי אומר שם לבבב דוקא לבאור ולא בתלוש לאפוקי מן הביקר אבל נראה דהיה לו לכתוב כי תעשה או הוה ליה לכתוב כי תעבוד בכרם כו' אלא כי תבוא לכל מה שתבוא: מ"ד תוי"ע ד"ה היה עשה בתאנים כו' אין למדין כו'. לכאורה כלא כשבועה תאנים ובולה לאכול ענבים האיך שתאמר הן מן מין הן מן מין מה שיו יכול לאכול דלאו מינו הוא ולא תמה שיתן לבליו דהא הוא נתן לבליו בעה"ב תאנים ולא ענבים ולריך לומר משהו שכתב בסמ"ע ממה ולא כתב ממין כמו שהביאו בו מנוס שבוחים הסמ"ע אף שתאמר שלא לפרש ממין עה"פ ממה בשיגון רק יש לתרץ דהלא הייני כאן בשכרו לעשות שניהם כמו שמביא הרב תוי"ע תכף בדבור שאמר זה ח"כ הוה ממה שהוא פושה דשיגון שמן שניהם עתנים לבליו בעה"ב רק יש לדקדק ח"כ הוי ממין ג"כ דהא ממין זה נתן ג"כ. וא"ל בבהיות בזה הבעה שהיו ממין זה הלא בבעה זה היו נתן ג"כ ממה אבל בקונית הגמרא ונפי' רש"י משמע בעל כרחך לריך לומר כן והבוניא דמוק לכן קלרתי: מ"ה תוי"ע ד"ה וחכמים מתירין כו' מנוס כנשבר. ואין לדקדק למה לי דבבה דקפרי דהלא מהיכי תיתי דלא יאכל יותר דברי המרכה אתה הלהנל. דיש לומר הוא"ל דבעי להו לתכתב כנפשך לדרשת הגמרא למה נפשך אם מסמה כו' כשלא היה כתוב שבעך דבש' דקפרי הייתי אומר מילן לדרוש כנפשך כו' דילמא אתי שלא יאכל יותר מבכרו לכן כתב התורה שבעך וא"כ כ"כ נפשך אתי לכנ"ל וק"ל: מ"ט תוי"ע ד"ה הלקטים סרי זה כו' דהתי מסר נפשיה כו'. לכאורה א"כ אפילו בניהם אינם מעוניים יהיה פעור ומאי מקשה הגמרא ליקום גנבא כלבי גבבא דהא הוי מסר נפשיה וי"ל דאם לסניה אינו מעוניין א"כ אין הולך אלא הרועה בעת הרועה מעוניין אלא ודאי אינו מוכר נפשו רק שהשבב אם יהיה הרועה מעוניין אז אלך מעמו ואם אינו מעוניין אז אם אתנבר עליו אקח ואם לאו אלך א"כ אינו לסניה גמור אבל בשהוא הולך מעוניין אז לסניה גמור ומובב כי אף שהרועה יהיה ג"כ מעוניין אמסור נפשי כו' אבל עדיין לא מתקרר דעתי בזה: מי"א בתשנה ד"ה וכל בשפטר כו'. לכאורה סל"ל וכל בתי אפשר כו' מבאו בעל כתו בהני דלעיל ומלתתי בתוספות דף ל"ד ד"ה כב נתתן הקנו זה אבל עיין שם שזו הקושיא אינם מהבלים כתו שהקשה שם המרכ"ם ועי"פ זו הביקשה בתוספות ע"ש אבל מהר"ם מלובלין כתב שתתורץ הקושיא ע"ש ונראה לי סמך לדברי מהר"ם כי נראה תיהוא דוחק ע"ש אבל מוכח כדבריו דאל"כ למה לא עוד להתשנה לומר והתנה עליו מתחילתו אלא ע"כ כדברי מהר"ם ודו"ק. ולפ שהוא בשבר החתוס רק הספרים הלהו מעויים ולהבית הכל יתיך סדבר והבולה לעיין יעיין:

פרק ח מ"ב תוי"ע ד"ה ישבע כו' שמתה בפשיעה כו'. כאן לא שייך שמתה בפשיעה שאפילו באונס חייב דהלא הוא בוחל ובאמת לשון רש"י וגמ"י והודה אמת וכפר אמת ותו לא אמת שבא בגמ"י בסמוך כתב זה הלשון שמתה בפשיעה אבל בס קלי הב' פרות אמת שבוכה ואמת אחוה ע"ש אבל כאן לא שייך וא"ע: בא"ד וכתב הכ"מ כו'. בהמב"ם דפוס יאסנין אין שם הגיהה בב"מ כמו הכא ע"ש אבל עיין בלחם משנה מה שכתב על הכ"מ ואפשר שלזה כיון הר"ב ע"ש ודו"ק: שם תוי"ע ד"ה יאלוקו כו' אבל בגיני יודע כו'. נ"ל דלא דמי דשם הוי הבמת נרוח דהוי ליה לידע אם הלוה לו אם לא פרטו אבל כאן הוא שמת מוב דלא הוי ליה למידע איזה מתה אם שבורה או שאולה. אחר זה מלאתי בחידוש בלחם משנה בפ"ג מהל' שאלה על זה שהביא הרב תוי"ע רק שכתוב בסוף וזה הלילוק נזכר בתוספות פרק השואל ודליין ל"ע ע"ל לכן נ"ל דעת הרמב"ם דלא דמי בשלמת על ספיקות אתמת הלוה דמן הסתורה פעור משום שם חזקה אין אדם מוכע אלא מ"כ יש לו כמו שמביא הרב המגיד בפ"ח מה' עוסן אבל בהבוה בעלמו מסופק אז אלא החזקה ונאמרה החזקה אין אדם מעיז ולכן פעור. אבל כאן בשומרים ובשוכר או שואל שהוא יכול לטעות ומלוף לזה שזה שוטנו באמת דלא הוה לזה לידע נמלא אמו מייסין לזה שהוא מעיז בכיון והשוכר יודע לכן ישבע ולא כהפוסקים שהעשה בהלואה שאינו מעיז משום שעשה לו מובה ובפקדון או בשוכר יכול לטעות אבל בשואל ג"כ עשה לו מובה רק מוכל לומר הטעם שאינו יכול לטעות מה שהיתו יודע האמת אבל כאן אין מנינו יודע האמת ויכול לטעות. וא"ל דשם ג"כ מוכב מתפרן ואינו יודע האמת ויכול לטעות דשם אפשר מתירא לטעות כי אמת יאכר. ועוד יש בבבא לומר דאפילו הטעם שאינו יכול לטעות בשב מפני שעשה לו עוכה הייתו בהלואה שעשה לו עוכה ומסתמא אם היה חייב לו היה מודה דמה היזק עשה לו שהלוה לו ולמה לא יתן לו מעותיו ואף אם אפשר אבל המעות הלא מלוה להוצאה ניתנה ולא זהו מעות של המלוה אבל גבי שואל שבאמת הנשמה מתה ובשביל שעשה לו מובה שאמר לו ישלם מעותיו זה אינו דומה ויעיש ובפרש כ"ל שהמתמיל לא יכול לידע לכן לריך שבועה ואף אם אפשר שאבד המעות עלמו זהו רק אפשר ומן הסתם הרוב אינם מתבדין מבוחיסם אבל כאן הרי מתה לפניהו וודאי: מ"ד תוי"ע ד"ה זכה בגדול כו' ואני ממה של בעל הבוחים כו'. וי"ל דדעת הבור דלא דמי דבסיומן ע"ה חייבי שבתחילה שבאו מתה ואמר אין לך בידי אלא כ' ועל כ' אינו יודע ונגבל עליו עוד וכו' כ"ש בתלה דפיקר מעשה היה בתחילה רק על תנאי אחי אין בייסות לאגבונו שיהא לו הדין של עיקר עשיה וכמו שהביא הרב תוי"ע לעיל בתשובה כ' בשם הרא"ש בד"ה יאלוקו אבל כאן בשני עבדים שבפעם אחת עשאו העבדים עם בסותן רק שגזירת הכתוב שעל העבד לא היה לו ליתבע או מעשה מה שעשאו לא הודה לו אבל כהיום שתבעו ג"כ העבד עם בסותו לאו מעשה גנבות אלא משתבע אלא מעשה שוקרים נתלה עיקר העשיה על בניהם הן על העבדים והן על הבסות ומתחת הבסות שוקר ליתבע על העבד וכאן אינו יכול ליתבע משום דאינו יודע והוי ממש כ' ידעתא וכ' לא ידעתא ומתוך שאין יכול ליתבע משום. וא"ל בשלמת מעשה שוקרים הוי כמו עיקר עשיה ולא בגנבות אבל לעבור מה שעשאו לא הודה לו הוי העבד ע"י גנבות בשלמת בסות הוי בדילפי דמתני הגמרא. זה לרוחת

דמילתא

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ומיזלתא כתנתי מעם זוקק אבל עיקר הפגיעה היה בגיסם בחבל ולא דמי כנ"ל וגם לא דמי לתבנה ב' בהבית עם הרב מוי"ש סרמיס עם ג"כ היה לריך ליתנם הבבורה בתחם בדרכה והגלגול היה אם לא תהה הפגיעה הראולה ובהכי ניחא מה שלא הביא הרא"ש בגמרא על המבנה זבה בגדול דהייט דמי גדול כמו שפי' הרב מוי"ש מעוה דלעתם הביל חייבי בכסות וכמו דבת הנ"ל . וא"ל למה לא ביאר הרא"ש דחייבי בכסות אפשר סמך אמיפא דבם ביאר בכסות ואתת האוקימתא דמי עבד לא הביא כלל פ"ש ודו"ק:

פרק ט מ"א מוי"ש ד"ה מקום כו' וי"ל תמה מ"ש כו' . ולי נראה פשוט דאם לא היה הגמרא מבאר כל הטעמים לא היינו יודעים כל הסבלות ומפשם חד קבלה איזה מהיה לאמר אפשר היו תופסים בגבולא מעבקיה יותר קשה וא"כ הייתי אומר מה"פ במקום בנהגו לקור אז יכול לקור אבל במקום שנהגו לעקור ע"ש יעקור אבל במקום בנהגו לקור אהוא קל והמקבל רוצה להמתיר ולעקור אז תבוא עליו ברכה קמל"ן הגמ' דבכל לד ים קפידא וק"ל: **מי"ג** מוי"ש ד"ה רחים פירוש כו' ולקח קשה וכו' ולראה דבם כוונת הרא"ש בחין ממשכנין קרקע דבם הלא חייבי בעות בעות במטותיו וכמו שכתב הרא"ש עלמו בבם ר"ת הביאו הרב מוי"ש בד"ה ולא יכנס וא"כ הלא הקרקע קיימת והוא בעות וא"ל דבמת ב"ח מוקדם הלא אין קדימה בקרקעות ואפילו יקח להבכון יתנו ליד המוקדם וא"כ אין משכון אלא גוביינא. אבל בסימן ק"מ בחלה הרא"ש בבא ליפרע אלא בפניו אם יכולין ב"ד להשכין לו הקרקע בכדי שאם יבא אלוה יחזור ויפדנו בזיני לביני יאבל הפירות . ובם הביב הרא"ש דזה יותר טוב לאלוה וזכין לו אלא בפניו והראיה בבתב בם הרא"ש וזה לשון באם הוא בביתו יעשו כמו שאומר פירוש אלוה ולא כתב דאם הוא בביתו כנ"ל אלא לענין לפרוש רק להתנות שאם ילוה יחזירנו ע"ש בהשאלה כן נראה לי בדוק:

מסכת בבא בתרא

פרק א מ"א מוי"ש ד"ה בוזין כו' והחזיק כל אחד כו' . ואפשר לומר דבת הכ"ב דלא דמי לקנין תלפין דהתם כיון שמשך אחד הוי קנין הגלאה שמתחילה היה על זה והבטיח על זה ובטיל בקנה מקנה אבל כאן מתחילה היה בטותפות וגם בהיום נשאר כך רק שיכול לעשות מחילה ואז לריך להיות כל אחד מחזיק ולישמא דרב אשי הכי דייק רק שקנה מאי אשמועינן רב אשי בהם שגיסם קנו קנין גמור פגיעה וכי קנין חזקה אתי לאשמועינן וזה הקנו תוספות ותיכלו בדף ג' ע' ובראה לר"י דהא קמל"ן דאף ע"ב דאמר כו' אלא בפניו ע"ל לך חזק וקני הכא כיון שאמר אתה חזק רוח לפומית ואתה רוח דומית והלך והחזיק כל אחד בשלו אז אלא בפני שאם כמו שקנה מידם בלומות אל"ל הכי כתב פי' מו' והלך והחזיק כ"א בשלו אף הרא"ש משום שם דעת התוספות לדעתו בחו"ר אז וכתב בלפי' חום' אפי' החזיק ג' ולא אמר לך חזק וקני סותיל והקרקע היה בל גגיסם די בכך אבל להר"ב אפשר לומר דעת התוספות כפשטו סותיל ואמרו והלך והחזיק כל אחד לא זהו המלוק בין מקום אחר שלריך לומר בו לך חזק וקני סותיל ולא קנה אלא אחד אבל כאן שגיסם קנו סותיל וקנו מקנה והא קמל"ן רב אשי והרא"ש השוה דעת התוספות לדעתו מכח התוספתא הל"ל המחליף וכו' הל"ל אבל אני הכבתי לעיל דלא דמי וא"כ כאן לריכים גיסם קנין רק שקנה אם אגיסם קאי שגיסם בבו קנין מאי אתי רב אתי לאשמועינן ע"ז תיכלו תוספות לאתי לאשמועינן אמפ"י שלא אמר אחד לאחיכו לך חזק וקני סותיל דשגיסם קנים הל"ל אז אין לריך לומר לך וכו' ואתי לענין התוספות כפשטו כפי לבון הר"ב ודו"ק: **שם** מוי"ש ד"ה המקום כו' ואיידי דקבו כו' לכאורה מהאי שמעתא שם"ל להוי אידך שמעתא מחביבו וזה לאמן בשבה מבלו ובאמת לשה ה"ל שבשה מבלו הוא משום שלא הלה מחיבו לאלוק אם לא ביעבה מבלו דהא בחלר אחין אז דין אלוקה אייבי וא"כ לא היה לריך חביבו ג"כ לומר לו מקום כמו בחבנה ב' גבי בקנה וא"כ ה"ל שגם האבנים וגם המקום יהיה שלו קמל"ן דשותפין לא קפדי ולכן המקום והאבנים בל גגיסם . אבל עיין בזה התוספות שבתבתי שע"כ אייבי בזוכרין זה שקנו בידם וגם ה"ל שיהא לאמן בל האבנים הוא תנאם שאומר שהוא עבה מבלו בחבנו שהיה אומר לקחתי וא"כ בל המקום לא יש חבו כלל לכן כחבו חבוש אייבי אבל טוכל לומר לך אייבי דחבנה ב' המקום והאבנים ושם לריך לגגיסם לכן נקבו כאן ואף שיש לומר דלא חני בריתא אייבי דסיפא הפ"ה יותר טוב לומר אייבי אפילו מסיפא לריתא מלומר אייבי דקבו האבנים דזה לריך לדיעה והמקום אין לריך כלל להזכיבו לבבלתו : **מ"ב** בהרע"ב ד"ה ר"י כו' לכאורה מבלן להר"ב שבבדה פירש מר כי אתריה כו' בל רבבן וכדי יהודה ולמה לא פירש הר"ב בל רבבן וכ"ע בבי בישה מר כי אתריה וכו' דהא בגמרא הוא בזה הלשון ולא אם הבדה בל שיהא בם ב' קנין לזה וב' קנין לזה וכו' ולא פגיעי מר כי אתריה כו' א"כ תיב' וכו' שבגמרא יבול להיות שקאי בל גגיסם בן בל שדה הן בל בגיסם בן ב"ח בבבה ד' ובגיסם אלו קב וכדבתי ר"ש בית הובש א"כ ע"כ פגיעי דאלו"כ הל"ל הן בדבורים כו' ולא הבתי בלל מה שמתלק בין ר"י להרא"ש והרמב"ם וגם בבל הרב מוי"ש בד"ה ר"י מתיר כו' ומיון דעת ר"י כו' דהלא מיון בר"י שהיה בבבה בבבי הרמב"ם רק הל"י בתב ממשים שהוא הוב לבבן והרא"ש הרמב"ם בתבו אלינה דר"י ג' שפחים רק מיון אם בל בבן דבתב דבר' יוסי במדבל אין לריך הרחקה בלל ע"ש ואינו מובבר אם פגיע בל הרמב"ם אם שהיה בבבה בל הרמב"ם בן בבתם בהרמב"ם ואם פגיע בל ר"ש (יש) בזה ג' דעות דלרא"ש לדבי יוסי אין לריך להרחיק בלל ולהרמב"ם הן במבבה הן בבבעין הן במדבל לריך לר"י ב' מפחים ולר"י

פרק ב מ"א מוי"ש ד"ה ומד בסיד כו' ובב"י סימן קנ"ה בשיטי כו' פיין בלחם מבנה בפרק ב' מהלכות שבלים שמתה מאוד על הרב כ"מ שהוא הב"י במזכיר הרב מוי"ש ומתריך מאוד ע"ש . ולהגיל את הרב כ"מ אפשר לומר שאם בסימן ה' כוונתו דדעת הרא"ש דהתנאים קאי אגגיסם הן על בור הן על גפת והיה לו גיבסא אחת בגמ' ופעם שגיסם לקולא בבבבת הרא"ש שם אם עשה אחד מהם אין כיפין אותו לעשות יותר ומכמה דבל בפק ממון הוי קולא לנתבע . ומ"ש שם הב"י וכפירש"י שם להרחקת בפת לא לישבית לן לא כמו שהבין הלחם משנה שזהו קיום להרא"ש אלא זה כתב שתיבה להרא"ש שבפירוש הב"י לא מצאתי כן רק אם"כ בסימן י"ב שכתב העור דעת הרמב"ם שבבור לריך שגיסם הרחקה וגם סד והיה קשה להרב ב"י דברי העור מהדדי שלבבת הרא"ש הל"ל הני הן בבור הן בגפת דבר אחד או הרחקה או סד לכן כתב הרב ב"י וע"ל ל"ל שהרא"ש לא סמך על דברי רש"י ופעם הגמרא ואף שלפני הלחם משנה והרב מוי"ש וגם בעור שלפני הין שם מיבת לא אפ"ה טוב לומר שאסר מיבת דבעית לא והפ"ה שהוא הרא"ש לא סמך על פירש"י ופעם הגמרא רק היה לו גיבסא אחת דבעית לא אלא אלא אפת ובה פעם הרא"ש לקולא הל"ל אבל על בור לא היה איבעיא כלל שם בודאי לריך שגיסם ולכן לא קשה דברי העור מהדדי דגבי גפת אסר דבאה בעיא ובבי בור כתב בהרמב"ם דברי תרתי דגם הרא"ש ס"ל בן הל"ל . רק בדברי הרא"ש אין הבלע לבן הבית העור בשם הרמב"ם ולא בהרב המגיד ע"ש בך נראה להיל הרב ב"י מקומות הגדולים : **מ"ב** מוי"ש ד"ה רבי שמעון כו' אבל אבל בולו מודה שהם דאם הזיק פטור לאחר שבבבה הבעור ופסק שהם הגמ' הל"ם בבעור דהבל לפי בונה הדליקה אבל כאן לא פגיעי הל בעור רק בהם הזיק ולא הבל בהרב המגיד וכ"ש מודה הבלה אבל בבעור לא יחיד ובבים הלבה בבבים . רק דקשה לבל האמת למה כאן פגיעי דבבן ושם לא פגיעי ע"ל בבבת הרי"ף ולבן הבית הרי"ף תדע בלו מרבבן. והרב מוי"ש הבית הגמה דבלא זה היינו פוסקים בר"ש מה שהרי"ף בשלמו לא בשייב בזה בל"ל רק משום קושיא דבבן אדבבן ובל"ל דלא בייך זה בזה בלל דהשם פסק בשמו בזעורא וא"כ שפיר כתב הרא"ש דהא שמשת פלוגתא דבבן אדבבן ע"כ ל"ל שם חילוק וא"כ אף שפסקה הגמרא הלבה בר"ש במה דפגיעי בעיטר כאן שהוא פלוגתא אדשה ולא פסקה הגמרא בשמו לא הדיבן לבלא יחיד ובבים הלבה בבבים . רק באמת אין זה הבנה על הרי"ף שהרי"ף שאמת קאמר שלוקמוה בעיטר ובבא"ש בתב שאף אם לא אוקמוה בעיטר אין הלבה בחיד בשלה לא אפסקה בהדיא בחיד והבל בל"ל ודו"ק: **מ"ד** מוי"ש ד"ה לא יסמוך כו' ולפירושו אני תמה כו' מ"ש הרב מוי"ש לפירושו אני תמה בבר קדמו הש"ך בחבן משפט סי' קל"ה (ס"ק ע') דהאיל ואמר רב אסדא בבתובות דף כ' ע"ב ב"מ מדר"ת ע"ש א"ב הלבה בר"מ ותה שבר"ב והרמב"ם פסקו בר"י ע"ש ג"ב בש"ך ואני אומר עוד דלבבי לא הבית המרדבי תמשמש דמסבת אבלות והבית תבתובות משום דמבתובות מוכח דהלבה בר"מ בל"ל : **מ"ה** מוי"ש ד"ה תרבע אמות כו' וחזקת מים אין בזה כו' פירש שבבי זה הוחזק שבמים שלו יקלמו יפה ואם לא יחקנה אז אחלא ליה חזקתו ובבי סוף בבר אחזיק לבן אין לבטל חזקתו ולריך זה הבני להיות לו ד"ח בחלר בדי שזה יבול לתקן ולא יתבטל חזקתו וק"ל : **מ"ו** מוי"ש ד"ה אבא בחול כו' ולא ידענא כו' ובהרמב"ם אשר לפני אתה בעל המגיד בם בן שלא בפירושו פסק בחבא שחול ובמימרו לא בעמיק לדחבא בחול ולמה לא בתב בן בתבורו ע"ש וגם"ש שזה שבעיר ע"ש וכ"ל ואין הלבה בחבא בחול והרלאיה שבתשבה י"ג משום ג"ב אבא שחול אילן סרק לחבור ובקתה ושם בתוב בפי' ואין הלבה בחבא בחול ואף שם הבית הרב המגיד בשם אבן מגש שם פוסק בחבא בחול ע"ש ואפשר דעת אבן מגש הוא"ל ושם הגמ' שקל ומרי בדברי אבא שחול לבן פסק בתוחו והרמב"ם ס"ל בדי לידע פירש המשבה פי' הגמ' דבריו אבל משום זה אין הלבה בימיד בש"ש בגמרא : **מ"ח** מוי"ש ד"ה לא יעשה אדם בונה כו' עד סוף . . ובראה לפי גיבסא הגמרא לפיהו אז מאוד בבון דברי העיר דשם אחר רב אחי אחר מה שעם קאמר מה שעם מרמיק בונה בבון הן העיר בדי שלא יזיק ופי' מה שמביא שם הבריתא ע"ש בשמא בפי' קאי בדי שלא יזיק בל בל המשבה ולפי דברי הרמב"ם והגמ"ש שאמר מעם קאמר מה שעם לא ישבה בתוך שלו תפני שלריך להיות מרמיק מבמיעותיו וכו' בדי שלא יזיק א"כ לא קאי הריבא בתו שאחר רב אחי בפי' בל"ל אבל לפי דברי העור דה"ש המשבה מרמיקין בונה כו' הן העיר וכן לא ישבה כו' וכן מרמיקין מבמיעותיו כו' וכתו שהוא בפי' בבריתא ע"ש ובבל ממשים אחר ושל הבל הטעם בדי שלא יזיק ותה שהקשה הרב מוי"ש הא הו לאחר בל העור שתם ולא ישבה בדם בו' בתוך שלו ולא כ' בתוך שעיר בוכל לומר שתוך שלו הייט שלא בעיר ושם אין בגמרא ב"ב בדות ארוחות ומילות בעוחות והמיבור משום בני אדם הבולבים שם וא"כ אי הבא בעיר ה"א שם מנוים רבים לריך ר' אחה אבל שם היו לריך ואי הבא שם ה"א בעיר בני אבי ולפי' הרמב"ם והב"י לא אחר רב אחי בר בפירוש וק"ל רק לבר הירבה לפרש גירסתם : **מ"ט** מוי"ש ד"ה מוץ מתעבבה כו' וריצב"א אומר כו' ולא פי' כו' ולדעתי בוחת הריצב"א בחו הוכחת הרב מוי"ש דבאמת הריצב"א סובר בחו דאיתא בגמ' שהאחרון שומר באמצע רק שאף אי שהיה אולך בין בתח ק"ק ובין האחרון היה האחרון לאחרבי עב"פ אי שהי' אולך בין בחאל מעבדי אל ק"ק ובין האחרון בי' האחרון לאחרבי ואם איתא שהבינה דוחקא באמצע ה"ל היה לעמוד האחרון אבל בחאל מעבר דוחקא אלא יהא שום לד תרבה: **מ"י** מוי"ש ד"ה מתריקין את המשבה כו' דומי' דבגילו' כו' וד"ה ואת המדבל אין הדבורים כו' ולא הבתי בלל מה שאמלק בין ר"י להרא"ש והרמב"ם וגם בבל הרב מוי"ש בד"ה ר"י מתיר כו' ואיין דעת ר"י כו' דהלא מיון בר"י שהבית בעלמו דבבי הרמב"ם רק הל"י בתב ממשים שהוא הוב לבבן והרא"ש והרמב"ם בתבו אלינה דר"י שלבה בבתובות דף ב' ע"ב ב"מ מדר"ת ע"ש א"ב הלבה בר"מ ותה שבר"ב והרמב"ם בבבה בתובות רק משום בידי דיני מלריך אלינה דר"י ג' שפחים רק מיון שם בר"י דבתב דבר' יוסי במדבל אין לריך הרחקה בלל ע"ש ואינו מובבר אם פגיע בל הרמב"ם אם שהיה בבבה בר"ש בבבה בהרמב"ם ואם פגיע בל ר"ש (יש) בזה ג' דעות דלרא"ש לדבי יוסי אין לריך להרחיק בלל ולהרמב"ם הן במבבה הן בבבעין הן במדבל לריך לר"י ב' מפחים ולר"י

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

במשנה ובכתבין לריך לרבי יוסי ג' עפרים ובמדבל אין לריך כלל וקבוד שים פ"ם הרבה כאן בדברי הרב תוי"ט ואפשר נתכוון למה שכתבתי ומה שכתב הרב תוי"ט היה מלי לומתי ואת אחרבל מן התבואה כו' מי הגיד זה לרבב כמה לריך לברמיק אחרבל מן התבואה כי אמת אינו מזקת רק בשביה קבוד בתוך ו' עפרים ולא זה לריך להרמיק מעוה כלאים לף שהוא בל אחר כ"ש וקלבה היכיבה: מי"א במשנה מרמיקין כו' קונן ונוחן דמיס כו' במשנה ז' נבי אם אחיון קדם קונן ונוחן דמיס כתב הרב תוי"ט בד"ה קונן ונוחן בשם הגמ' דאי נוחן דמיס והדר יקון לא יקון לעולם כו' קדילה דבי שותפי כו' א"כ כאן שבור בל יחיד למה לא יקון דמיס תחילה ואחבו התוספות דף ק"ד ע"ב דהכא דאמר באיסור דהא הבור קדמה לבן לריך לקון תחילה בכ"ל מצא"כ באילן דאמר בהיתר דהא האילן קדם ומידוש אלא הביא זה הרב תוי"ט:

פרק ג מ"א תוי"ט ד"ה ובית הבדיס כו' וסייע מעמא דלא תבן גמות כו'. ולפי זה קשה למה לא תני במשנה הנימות עם הבואה שאין לריך ג' שיש מיום אל יום. אבל אפשר לומר דוחיל ותני ובית הבדין והנ"ל אי בתי הבדין אי בית הבד דתנא קרי לבמיסה ליין ולשמן בית הבדין ויש לי דמות דאיה במסכת מערות פ"ם מעמה ד' קרי שם הרמב"ם בפי' המשנה לזמיס הנמות ע"ש. וא"כ מוכל לומר שגם ליין קורים בד וא"כ גם ביין דורכים כל העמה דמ"ש יין משמן והמוקפות שמתו וכוונתם הן ליין לשמן: שם תוי"ט ד"ה בית הבלמין כו' וכל דבר וכו' ולא פיכם כו'. ובלאה דבא ליתן מכם מאי חילוק יש בין בית הבלמין שלריך דווקא ג' בשים ובין בית הבעל כו' ומתן סר"ב מעם מבני בטומה פירות תדיר וכל דבר כו' אני במשנה שלריך ג' בשים ואם כדברי הרב תוי"ט הו"ל לכתוב אחר הספרדים דהא במשנה תני אחר והעבדים וכל שהוא מוסה פירות כו' וק"ל: שם תוי"ט ד"ה הרי במשנה פשר תדשים כו' תימה וכי תמינא כו'. עי' עד הסוף. וג"כ דעת התוספות דהא הגמרא לא אמר קמל"ן בדף כ"ע רק הרמב"ם וגם הרב תוי"ט כתבו קמל"ן ופירשו דדווקא קתני למשני מפוזרות אבל להתוספות לא נראה זה דא"כ קשה באמת מנא ליה לרב הונא דילמא באמת לא לריכי לטופין רק שלמות אלא ע"כ ג"ל דבאמת רב הונא לא דייק זה מהמשנה דבאמת המשנה לא אייבי כלל מי אף מפוזרות אי דווקא לטופין רק מיוס ליום היינו שלמות רק רב הונא מסברא אמר דבעינן לטופין וכמו שפירש הרב"ם הטעם דיבול המעבר למעון הוחיל ולא אבלתם בדאבלי אינכי כו' ע"ש. והראיה דהא מודה רב הונא באבדא דמובבי כו' דלא בעינן לטופים ע"ש בגמרא. ובאמת נראה דבל המשנה מראשם ועד סופה הבל דברי י"י וכ"ע דאו"ב למה מני בריש בית הבלמין הו"ל שנות וגם אמ"ב שהה' הבעל אינה מיום ליום וא"כ מי אמרת די"מ חדש לטופין אתי לאמוטינן א"כ לא סמכו על שהסברא היא כך א"כ אין חילוק בין ריבא לטיפא דמ"ש רק דבריבא לא מצו לשנות הרי אלו ג' שיש דאין זה אלא כפל לשון לכן הנו בטיפא הרי י"ח חדש לסרלאות הסברא א"כ אין חילוק בין ריבא לטיפא וא"כ הדר קביא לדוכתא מאי אתי רב הונא לאמטינן. רק אפשר לתרץ מה שמתמו התוספות די"ל דזה נכלל במאי דאמר במתא קמל"ן פירוש דבר הונא לא דייק מרישא כו"ל רק מטיפא מנוש דאמר הרי י"ח חדש רק שזה סמוס בשמעה וקמל"ן רב הונא דבעינן זה שנה המשנה הרי י"ח חדש הוחיל והסברא כך א"כ אין חילוק בין ריבא לטיפא והגמרא קילבה בדבר כך אפשר לומר ודו"ק: שם תוי"ט ד"ה מסק את זיתיו כו' תמיה לי ס' וג"ל דהא אמר הגמרא בברכות [מ"ד ח'] אלרן הפסיק הענין וא"כ לעולם התנא הובב בסבר בשבת א"י ואף שא"כ היה לסקדים זית שהוא ראשון לאלרן בתרא ונפן הוא ג' לאלרן קמא הא אי אינו אלרן קמי ובאילן מתחיל בבחוב בנפן וגם מתבטל תחילה כמו שבתבו התוספות ע"ש אבל מתנה הוא ד' לאלרן קמא וזית הוא ראשון לאלרן בתרא לכן הקדימה המשנה לנפן תאנה שני לה וזית ראשון לאלרן בתרא וק"ל: מ"ג תוי"ט ד"ה ושטופים כו'. פי' שאכלה כולה אז יש לו חזקה בכל העדה אם יש בה דין חלוקה ולא חליה. פירוש אבל אם לא אבל אלא חליה ודולה להחזיק באותה החלי שאומר שנפלה לחלקו וא"מ כו' אין לו חזקה דווקא לוטה אחי אלא חבירו יכול לערער ובאמת כן היא מסקנת הפוסקים ולפי שהלבון דומה בלשון הרב תוי"ט לכן פיבשתי שלא לטעות: מ"ח תוי"ט ד"ה זיתין כו' כולם לאוק שלו הוה לא זו אף זו ס"ל. ודומה.-וי"ל דאף כאן הוה לא זו אף זו לא זו זיתין שהיא דבר קבון ולא יבינהו בני ר"ש שים כאן זיתו ואת יזוקו אף"ה לא:

פרק ד מ"א תוי"ט ד"ה ולא את הגב כו' ולפיכך אני אמה כו'. ובלאה דזה דאמר דבלא שם בנדרים בתקומו אמר הגמרא אמר לו בית שמה אני אמר לו בית שמה דבוותם יכול ליתן לו עלייה ע"ש וכן פסק הטור בסי' כי"ד זה שמביא הרב תוי"ט ע"ש נמלא דבוותם דעליה ג"כ נקרא בית וא"כ כשאמר לו בית לתה לריך ליתן לו. [בית יתן לו רק עליי'] אף שלדעת אלו אלא מבר העליות עכ"פ לא יתן לו אלא עליי' דגרוע דיד בעל הבתר על התחתונה וכמו שבאמת פוסק הטור דמלהבו עלייה אלא ע"כ שבראה המוכר לו בית התחתון וא"כ נמה יקנה ג"כ העלייה בית אחד מבר לו ולא עני בתים ויד בעל הבתר על התחתונה אבל בנדרים דאיירי כשאמר עליו בית זה ועליי' מקרי ג"כ בית א"כ הי מיירינו מפקת דהלא עליי' ג"כ מקרי בית ובנדרים אף בפקח הולכין הכל להחמיר. רק דל"ת סבר דעליי' לא מקרי בלל בית ולכן מותר בעליי' אבל לדבנן שם אסור מעטם הל"ל. והראיה דסלא בפי' הל"ל מנין הטור תחילה דעת הרמב"ם שמבר לו את העלייה והתנה שם שדווקא שפתות לבי' ע"ש והרמ"ם מחלק שם בתנין אחר ע"ש. וא"כ מנין זה להרמב"ם ולהלא בני נדרים לא חלקו בלל בין פתות [לאין פתות] ולא שוה חילוק אלא ע"כ כדאמרינא דשם בנדרים לא אמרו אחרים רק שעליי' ג"כ נקרא בית וכנ"ל אבל לענין מכירה הוי עליי' בית בפני עלמו רק בשפתות לו אז לפי חילוק הרמ"ה אז מבור דהוי הבל בית אחד וכמו שמביא שם הרב ב"י לבוראים מן הגמרא ע"ש. ואף שהביא הרב תוי"ט שם בנדרים פ"ז מעבה ד' בשם הרא"ש דאחרים מוזיים בחדר ויליע ע"ש זה ג"כ אליבא דאן דעה דאינו מבר העליי' שם מוזיים לענין נדרים ג"כ שמוחר בחדר ויליע דזה לא מיקרי בלל בית והרא"ש אמלה בזה אז שבובר בדעת שהעליי' מבר אז שבוון גם כן לזה שזה דהיינו חדר כו' לא מיקרי בלל בית ודו"ק:

פרק ה מ"ב תוי"ט ד"ה לא מבר כו' דהוה המוצא מחבירו עליו הראיה כו' ובמדומה לי שבאמת דלא נפשטה לא מהני תפיסה אם לא בתחלוקת שיכול

לומר המופס קים לי בהאי וא"כ בכל ענין אינא מבורים רק בהיום אין לי עם לדאות הדין: מי"א תוי"ט ד"ה בדקה כו' לתמוך כ"כ בגמלים. כאן ל"ל א"כ משום שמודה לו בריות ובדקה מודה יותר ובשמודה בנפה מפסיד הקונה ואם"כ ל"ל לא יתר בדקה כו' שאינו יכול לתמוך כ"כ ע"כ הגסתי מפי' רשב"ם שבנתי:

פרק ו מ"ב תוי"ט ד"ה עבר מתולעות כו' וק"ק כו'. ובלאה דלא קשה דמשם לתלו כל הפוסקים הל"ל דשם ב"כ יכול לומר הסברא של הרב תוי"ט דמפסר קנן מקפיד ואפ"ה קנני שם שאין חילוק וה"ה הכא והא דלא תני כאן מפסר קנן משום שבאן] צריך להתיר ולוחני בבא בפני עלמה דבעבר מקבל עליו אחר אבל בפרק דלקמן אמרה ב' חיטו מתריך כלומר אדרבה מקלר שהיה לו לומר שבעה קבים ומתלה לבל כול והחיטים מקלר ואומר רוצה לבאה ומתילא מוכח הן מפסר בדול הן קנן ואל"כ ה"ה הכא:

ומתוכה המשנה כאן כל המשנה דלקמן וק"ל:

פרק ה מ"ב תוי"ט ד"ה והאב קודם כו' בדקתני האב קודם כו'. כגה מבאן אין לאיה גדולה כי יכול לומר שהוא קודם לבנו אבל בירושלם בן בנו אפשר שבנו דהיינו אחי אבי אמת קודם ולף שבבשב"ם דף קט"ו ע"ב כותב בן הוא בלי ראיה אבל לי נראה ראיה שלימה אין עליה תשובה דאיתא במסכת יבמות דל"ח בבא ויבם בנכסי פפק מוקין פירוש מי שיבם תוך ג' חדשים ולדה בן בפקח בן מ' לראשון או בן ז' לאחרון ואמת בפקח ויבם עושן שהוא בנו והבבא עושן שהוא בן אמת ואם איתא הלא אפילו לדבני הבבא מניח לריבם שהיבם הוא אחי אביו של הספק ובבא הוא אבי אביו אלא ע"כ אבי אביו קודם לאחי אביו של אמת רק אפי' שהיבם עושן שהוא בנו לבן מוקין: מ"ר תוי"ע ד"ה נפלו לו כו' ולא ידעתי כו'. ולא ידעתי למה לא ידע דע"כ שנפלו לו בחייו דאי לאחר מותו אמי נפלו אם מאמו אין הבן מוחל את אמו לאחר מיתה דהיינו בקבר להמחיל לאמיו מן האב ואם מאשמו הלא אין הבעל מוחל בקבר כמו שכתב הרב בעלמו במשנה ה'. ואי מבניו שמתו בלא יורשין הלא לא מבאו יבמו לאחיו לאחר מיתתו רק מבחם מחמבב שהם אחי אביהם אלא ע"כ בנפלו לו מחיין אמי שיהי' וק"ל: מ"ן תוי"ע ד"ה מולב ומאכיל כו' הרמב"ם כו'. ובלאה דעת רשב"ם לאלא בא"ל בדעתו של אדם קרובה אצל בנו והראיה בבאחר מודה והבראו של הרמב"ם מעוה דאני מה שבאיה הבי"י שם וגם הוא הביא כאן והא דקאמר הרב שסמך על מה שבאב כאן זה לא היה נראה לפשוט דהרי יש לאלא כמו שהביא שם הבור דברי ר"י הלוי דלענין שומרים לא אחרינן כתלום דמי דהלא לא מבר לו לשמור לקבר פ"ש. וא"כ איך הביא הרא"ש שם דמבבא אין לאמוד דיש לומר שאני הבא שסרי לא נתן לבנו מתנה רק הקבקע אבל לא ספירות אלא ע"כ להרא"ש שם בשמובבים דמי וכמו שבבת הר"י הלוי וגם בסימן קל"ב אלא הטור בבאמו על הרמב"ם דשבראו ג"כ שם הואיל ואמר לו איחזיק אבל קבקע ע"ש נמלא דלא לבקות לו בדין מחובר ולהבי דקדק שם הטור וכתב דהא לענין שומרים וכו' ע"ש דהיינו כמו דין שומרים ומ"ש בשם ר"ת שבהדיא פוסק אפילו לענין שומרים ע"ש בטור שם שבוא והב"י מביא הרב לעיל ובאמי התם שאבל פירות גמורים שהוא לאמתו היה הולם ובאלוטין דמי וכו' ג"כ ומ"ש שכן כתוב בטור ח"ח סימן פ"ה זה עשות ול"ל בטו' ח"ה סי' פ"ש שהיה לרבב תוי"ט מוסתה אחרת דבטורי' שלו אדרבה אפילו מה שהביא לתלום [רל"ח] באמת הוא פוסק ע"ש וכתו שהביא הרב כ"מ ס"ש ומ"ש וגם לאמתתו הביאה בסימן [רל"ח] באמת הוא פוסק בהרא"ש וכתו שהביא כאן הרא"ש בפי' וכ"ל עיין ודו"ק:

פרק ט מ"ב תוי"ט ד"ה דומין כו' ודעת הטור כו' ותמה הב"י כו' ובלאה דעת הטור דשובר שהוא בריה ולא דמי לעומתוס כמו שכתב הרב תוי"ט והטור פסק בפי' ר"פ הל"ל דאם אין יודע אלא אבדוגיטוס טובל הכל ע"ש בב"י נמלא ע"כ הוא זרעו עיין עליו כמ"ש הב"י נמלא רק מ"ש שהיא בריה בפני עלמה נתנו לו כל המומלות דהיינו אם הוא נמקום בן אין לו כלל דאוקמוה אדאוריתא ומן המורה אין מניח אפילו מעוות לבנות נמלא הבריה דהיינו האבדוגיטוס הוא חשוב זרעו נקבה נמפסק ולא יטול כלום ואם הוא נשאר בין הבנות נמלא אי אוקמוהו אדאוריתא היה לו יורש אז נזון שהא הוא זרעו. אז מספק אוקמוהו אדבנן דהיינו אם הנכסים מוטעים אין לו כלום שהחשוב להבריה מספק כמו זכר אבל בנכסים מרובים הן מן המורה הן דבנן מה שהחשוב לזה הבריה [אבל] עכ"פ הוא זרעו ויש לו חלק לבן יורש עמהן מת"כ. ולבן ג"כ פסק הטור אם אחר אם ילדה אמתי כו' ולדה אבדוגיטוס והוא זרעו ולכתו של אדם קרובה אצל אדם שהוא זרעו להאמת זרעו ופשיטא אבדוגיטוס דאין לו כלום בנכסים לבן יטול עכ"פ בפחות כך ל"ל להגיל הטור ודו"ק: מ"ד תוי"ע ד"ה וחזרה השבעיות כו'. לפני הרב תוי"ע היה גירסא אחרת בהרמב"ם ואינו מובן איך היתה הגירסא אבל בפי' המשנה שלפנינו הוא נכון ע"ש:

פרק י מ"א תוי"ע ד"ה פשוט שכתבו כו', כתבו התוספות הטעם שמא יעשנו מקובר ויהיה מוקדם ועי"ז כתבו ואח"ת ואם במקובר כו' וכך היה לו להרב תוי"ע כתוב אבל פשוט שזה נשמע בדפוס: מ"ב תוי"ע ד"ה כסף זוזין כו' לריך עיון למאי לריכי כו'. אפשר לומר דהא יש לדקדק דהא עיקר הרבותא שאין לו יותר מג' והכי הוי ליה למתני אין לו יותר על שמים לכן נראה דאי לא תני רק כסף זוזים כו' הא כסף סלעין דאיתון אין לו אלא סלע א' דה"פ כסף סלעין דאיתון אפשר היה כתוב דאיכן ד' זוזין משום שיש סלע טוב וסלע קל כתו שהוא במשנה לעיל. ואם תני סלעין סלעין לשון רבים פי' שיעשה לו בתעבב סלע ואסלעין דעלמא קאי קמל"ן. ואי תני סלעין ס"א דאין קפידא במה יעשה אם בשלע דהא שיהיה כסף ואי משום שלא יתן לו סלע רע היה לו לכתוב סלע טובוי אלא ע"כ לא פחות מן ב' אבל גבי דרכותא אפשר היה כתוב דאיתון כך וכך סלעים כדי שיוכל לשלם לו אם כסף אם זהב ולעולם א' קמל"ן. ואי תני הרי מלתי ה"ל גבי זוזין דאיתון יתן לו יותר מן ב' דאי ב' הל"ל לכתוב כסף זוזין דסתם זוזין ב' משמע וא"כ ע"כ דאיתון הוה יותר מן ב' קמל"ן. ואף שא"ל גבי זוזין הל"ל אין לו יותר מג' הואיל ובשתי בעות שאחרונות הוה לבתמא שיש לו ב'

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

קתני ומי שכח אין לו פחות מן ב' וק"ל: מ"ג תוי"ט ד"ה ואין כותבין לנוקח כו' והוא מלמד לא מצמר ש' ע"ל בהגה הביג עליו עכל סעיף ג' מאמר במה דברים אמורים כו' קאי על סעי' ב' והתם איירי בפניו ע"ש ואמ"כ בסוף סעיף ד' כתב זה לדין בפני עצמו ע"ש עכן הוא: מ"ה בהרמ"ב ד"ה ומצוים וכו' מעורמת היה להם לכתוב בזכר כו'. פירוש אף אלא היה יכול לתרץ בכתיבת זכר אמם לא יתן לו מכאן ועד יום פלוני ביגבה המלוה הכל כי אלא יש לו בזכר ולכן לריך לצלים זה אינו. אלא אלא עלים יכול לכתוב בזכר נופיה אם לא יפרע לו המלוה לזמן פלוני אז כל המצר בתקפו אז ביתן כל זה שבר נלוה אלא בהיה להם ערמה וסמכו הכל על העלים: שם בתוי"ט ד"ה רבי יוסי כו' וכ"כ הרמב"ם וכ"י. ונראה פי' בב' הופנים. אופן הא' דמקמתא הגיע הזמן אלכל המוב דאל"ב אמה לי' לנוה להתחייב אם לא יתן לזמ"פ ביעלם כל חוב המלם אלא בבגיל עובה שהרחיב לו הזמן ממנה ה"פ המבגיה להביהו דבר דהיינו הרלונן המלוה הבגיה לבמחון הלוה להרחיב לו הזמן מ"מ ביעבה לו דבר לבמחיד דהיינו אם לא יבלם לו לזמן הראהבה אז יבלם לו החוב מבלם וסמך בלבו הלוה בבמת התנאי ביוכל לקיים דהיינו לבלם הקרן וכו'. אופן הבני המבגיה לחבירו דבר פירוש הלוה הבגיה על מנת פירוש כאלו אמר באופן כלומר אופן הבבעתה ביעבה דבר לבמחיד כלומר לאמרוקי אם אמר אם לא אביא אליך היום מביתי אבלם לך מבלם אינו אמבכתא דמבבתא היה יודע אם יש לו בבית ואינו דאוקי אבפני'. אבל הבגיה לבמת הדבר לבמחיד דהיינו אם לא אבלם לך מבלם לך מבלם וסומך בלבו בבעת התנאי ביוכל לקיים דהיינו בבוכר ביהיה לו מכות ולא יעבבך לבלם רק לבבלום החוב. וזהו אלא כתב הר"ב ביוכל לקיים הדבר והיה קאי הדבר על התנאי ביחזור לו שבנו מבלם רק כתב בתם ביוכל לקיים דהיינו מחבבתו ביוכל לקיים מה שבלבו דהיינו לבלם לו התבלום בזמן המובבל וכו' כ"ל ודו"ק: מ"ו בהרמ"ב ד"ה אמר ר"י וכו' ולא יבע כתו בל מלוה כו' שהיה זמן מוכו מוקדם כו'. וכן הוא בפי' רמב"ם ע"ש. וקבה לי לתמה לא פי' כפי האמת דהלא לרבי יהודה כותבים מזמן רבמון כמו שהוא בהדיא בברייתא רק רבי יוסי לא יבע מאי קאמר רבי יהודה ע"ש ובאמת הרמב"ם פירש ולא יבע כתו ביוכף לפורעו ואפבר לומר הומיל ואין כ"מ לדיעה דהלא הלכה כר"י דכותבין בזכר והלון ולא יבע כתו יוחר מתפרע שיש לתלוה בוכבת כתו והיינו מזמן הבני לכן פירש כך והרב תוי"ט לא בעיר ולא הבגמתי שבתבתי זה בדף פ' ע"ב:

מסכת סנהדרין

פרק א מ"א בהרמ"ב ד"ה דיני ממונות כו' בבלבה הדיוטות כו'. ונראה דמב"ם מני ד"מ בבלבה ולא תני לבוף כל הבבות בבלבה כדי שבבע שיש חילוק בחלו בבני בהדיוטות ולזו לריך מומחין. והא דתני פבם אמי בבלבה אחר הבלומי ד' וה' ואחר זה תני פבם ג' בבלבה והרי הכל בעיבן מומחים. הוא משום דחכמים פליגי בבי תב"ר. והא דלא תני פבם הבבי אחר מפתה דבהא לא פליגי משום דחוכם ומפתה ומב"ר שייך הכל בבי אבה תבבו בבי הדדי. אי אפבר לחבי תני ברישא ד"מ בבלבה כדי שלא יבעבה לומר מאי ביהו ד"מ בזילות והבלות אבל ד"מ משום בזילות דלא בבי בפחות מג'. ולא הבבתי מה בתני בבי בזילות והבלות ג"כ בבלבה ואפבר בבבבת ר"מ בתביא הר"ב בתבלות כולל בתה דברים: שם תוי"ט ד"ה נזק כו' והוי מאי לפרוכי כו'. ונראה דעת הרמב"ם והר"ב דהא קבבא מבי בתה פבמים בתן תבלומי בבל וכו' עד סוף התבבה ומה לי קבבא בל הבלות אי אבר קבבות ובאמת בהבבגמרא מבבה הביתה לת"ד פלגא נזקא קבבא הוי מאי לבייבבן הא הוי קבבות אלא דבגמרא בדיבה בריך אבל לבי מיהן הבגמרא אייבי דתבי בבל כו' בתו בתביא הרמב"ם והר"ב אז ניחא בין בהוא ממון אי קבבא: שם תוי"ט ד"ה מפני שיש כו' לא ידענא כו'. ונראה דעת הרמב"ם דבאמת מי שיראה לבבוף שבולין יובבין אז אין לחוש לבים לבבי דאי לא היו מומחין אז לתה הוכיחו בבל ב"ג בב' בבי ובפיבמא בתיבם בבולים אבל הבבבת בבילהו רק בהתחילו להוכיח אז לא ידעו מבני מה אי בתיבם מומחים ובבבו בם הם אי בהם בבולים ובאמת לא יבבו הן רק הבוכיחין וק"ל: מ"ב תוי"ט ד"ה בבלבה מתחילין כו' והוא שבדקתי בל דבריו כו' ויותר הי' לדקדק בל דבריו דא"כ אם אמרו ד' לריך ואחד אומר אינו לריך לתה לי עוד ב'. וא"ל באמת אם ד' אמרו לריך אין להוכיח ואמי [הוא] דתבייבים הבמי' בתין הבמין בפות מבבבה וכי מבינא אתי לבתמוני' אלא ודאי לבמבוני בב"ל לריך דוקא בבבה: מ"ג תוי"ט ד"ה בבלבה כו' ודברי תימה כו' בב"ל בעיין עד ד"ה בתלבה. ול"ב דודאי בבלה ערופה נבקא לן מזקיק שופטיך והא דלא הביא הר"ב לבבוקא בתן. והא דבתב הר"ב בתן ובריבת בבלה בב' הוא בוים התבבה ואח"כ מבבה הר"ב וקאי הבמיבת זקבים דהיינו אבר הבלה דבר. אבל בהרמב"ם ודאי חבר אחר תיבות אז תיבה בין בהא אין ה"א בגמרא דלהוי מבבתי' מדבר בחיבו זקבים רק בבר הבלה דבר רק אח"כ בקאבר הגבר' תבא בבבבה ובבבבת זקבים בבלבה. וא"ל בבוב דלבי הבבא דבבא בבבבה ובבבבת זקבים בירום דבבבי בבבל"ן דבבבבה היינו מיבוי דיינים ובבבבת זקבים היינו בר הבל' ואף דהבגמ' בבבבה מאי בבבבה ומאי בבבבת זקבים ומבבי מיבבמך בבי לא דבבוויהו הוא חד רק הבגמ' הבבבה מאי זה דבבי בבל בבבבה ובבבבת זקבים ומבבי דבבבבה היינו מיבבמך בבי אבל בבבבת זקבים אינו לריך לבתן דבבבר תני לעיל דזהו בר הבלה דבר ולבן הוחיל והבגמרא בבא בבבבה ובבבבת זקבים בבלבה ולא בבבליג ר"י לומר בבבבבה לבן בבבב הרמב"ם בבבבבה הן בבבבבה דהיינו הן בבבבבה בר בר"ם דבבי בבלבה אף אבגמ' בבבבה בבוביה הא בי"ל דבל היבא דלא בבבבר תובבתא אף בבבבר בבבבה אף"ה בבל הלבה בזה בבבבי הבוביה בבל הבוביה בבבבבה הבוביה ב' בבבבבה. ולי אבפר לומר ג"כ דבבבו דיש בוילוק בזמן הבבבהים בין יחיד מומחה לבבבבה דהיו בבבבו דב' הדיוטות דבין בבבו בן בן יחיד מומחה בן בהילוק בין מומחה לבבבבה דהיו בומך ביחיד ובין בבבבבה דלדוטות דבבבי ב' אבל בבבבלה בבבבה בבבבלין דב"י ור"ש הלבה בר"י ואף בבבבה בפ"ש דבוביה ב"ש בבבבתי בבבבבה בלא בבבבבת הוא זה וגם הבב הוי"ש בבבבבו מביא בבבבבה בבבבבה בבבבבה

בד' פכ"ל. ועדיין אינו מספיק דמה שכתב משום דהכא קמיס כו'. וי"ל הלא קי"ל קמיס תמיד ר"מ כו' [ובפרט] הכא דבבר מיפבע בהדיא בתסכת פסחים. ומ"ש הוחיל ונס פסקינן כר"י כו' אמת הוחיל ופסחים קודם לבנהדרין פסק וס"ה הכא אבל נראה מעם הרמב"ם דהיה קשה לו דהיה לנמרא לפסוק כאן הלכה כר"י וכ"ש שם דמה הכא דקטלינן ליה והפ"ה הלכה כר"י ומכ"ש שם דלחומרא אתין אוכל רק עד ד' כ"ש דהלכה כר"י אלא ע"כ לאמרא נופיה מספקא ליה ופסק סתם דווקא כר"י משום דלחומרא אבל הכא דלחומרא דלא נקבל לא פסק כר"י וכמו סברת הרב תוי"ע בעצמו הכף בד"ה בתחלת חתה כו' ודו"ק. ובהכי ניחא נמי דלמה פסק שם כר"י אלא ידוע דר"מ ור"י הלכה כר"י אלא משום דהי לא פסק הייתי אומר שגם כאן הלכה כר"י כמו הכלל דר"מ ור"י הלכה כר"י לכן פסק שם בנדע דווקא שם כנ"ל אבל כאן אין הלכה כר"מ ואף שהכלל הוא ר"מ ור"י הלכה כר"י הלא ידוע הייתי אמת אבל אמורא אמורא יש לו כח לפסוק כנגד הכלל כן נראה לי:

פרק ו מ"א תוי"ע ד"ה ותעמידו כו' הנדון לב"ד כו'. ונראה דעם הרמב"ם דודאי מחזירין אותו דהא אין גומרין דינו של אדם אלא בפניו ומה שכתב מעמידו הייתו מעכבו והא דהתר כאן מעמידו וכאן תני מחזירין אפשר לומר שיעור הלשון כך והסוס רץ ומעמידו ואפילו כו' ג"כ מעמידין והייתו מעכבין ואמת צריך להחזיר מעוס בפניו וזהו ענין בפני עצמו מחזירין אותו אפי' ד' וה' פעמים והא דלא תני כך אמר אחד וכו' ואפילו הוא אומר כו' ואח"כ ליתני הלא מניף ומעמידו זה אינו. בשלמא כשאומר אחד מב"ד שעם היה עומד מי שמניף בצודרין והסוס עומד באמצע הדרך בין הנהגב ובין פתח ב"ד וכשבאו שמניף בצודרים אז אייך לומרין ומעמידו אבל כשהוא בעצמו אומר אז לא ידע ודאי הסוס שיעמידו ופשיטא [שלא ידע] זה בשם לו סודרין ביד ורק שהמודיעין מעכבין אותו אבל באמת שניהם מחזירין ואף אם נאמר דשאי מחזירין קאי על אם הוא אומר יש לי ללמד אפ"ה אינו אייך לומר כאן מעכבין אותו דה"א דקאי אלמעלה דוכה הסוס מעכבו ובאמת זה אי אפשר כנ"ל דוכה הסוס אינו יודע מה שנעשה כאן לכן אינה לאונו ואמר מחזירין אבל בפי' נראה באמת יש איזה חסר או יתיר וק"ל: **מ"ד** תוי"ע ד"ה ואין המעם כו' וקנס קשה לי כו'. וי"ל משום דה"א חידוש הוא שמחדשה סתורה בגן סורר ומורה דאע"ג דלא חטא קשה לי כו'. וי"ל משום דה"א חידוש הוא שמקבל אבל אין תולין אותו לכן צריך בבוי שתולין אותו:

פרק ז מ"א תוי"ע ד"ה סקילה כו' ויש לתמוה כו'. ונראה דמן מ"ק לא מוכח מידי מזה ממור מזה שאפשר סדורה בעצמה נקפ רק שמוכח מן ר"ש דמהפך בסדר ל"ל דפליגי נמצא כי לענין זה בבני חייבי מיתות שבתורה מבואר זה סל"מ בפי' בתוספה ג' פ"ט הסנהדרין בהכרפין ר"ש אומר בסקילה וכו' ע"ש לכן נקטו הל"מ אל מעשה ד' פ"ט שעם לא נזכר בפירש הל"מ איזה חמורה ע"ש: **מ"ב** תוי"ע ד"ה רבי יהודה כו' וא"מ תימה על הר"ב כו'. ונראה לי דאמתני' לא אייתי מתייף דעיר הנדחת חדא דמשמע העיר יעמדו כעדים ואין פנאי להרוג כל אחד אל הסדן ופשטיה דקלא הכה העיר לפי חרב. ועוד דלא נראה דקאי עליה' בחוקותיה' לא אלמו הגע עצמך ח"כ כשיעשו מלחמה עם הגויים יהיה לר"י אסור להרוג אותם בחרב והא עיר הנדחת גוים הם שכפרו בשם אלא דקאי אחולת ולכן נקט הרב דרולת דהייתו נקם ונקם. והשכלת שהביאני לזה מעצם בקשה לי דקדוק עצום בגמ' דל"ב ע"ב דתייתי והא דתנן אלו הם הנהרגין ט' אלא רולת מנלן כו' ע"ש לענין מאי הביא זה הגמרא כאן היה לו לשאול לגמרא הרם כשאתר שהולת בכייף אלא ע"כ כמו שכתבתי בהתשבה לכן אבל אנלן דהכא וק"ל. רק שבפי' משנה ד' משמע שהיו דיני אותם בב"ד כל אחד ואל"ל מתמת הברח שבלא שני' בלי: **מ"ה** תוי"ע ד"ה אמור מה כו' אותו הסם כו'. לכאורה לפי הירושלמי קשה למה היו קורבין הדיוטים ואם באמת שלא על זה צריכין קריבה אל"ב אלא כל דיוס אמרו כך ולמה לא קרבו בתחילה והראיה שהתוספות ממהו על אמני חזקי' איך אמרו לפני חזקיה בברכת הטם ואם לא אמרו למה קרבו והביאו הרב תוי"ע בד"ה וקורבין. ואם נאמר דפליג באמת הירושלמי אמתניתין ובאמת לפי' הירושלמי אין צריך קריבה ונאמר ג"כ משום זה שהמשנה הרמב"ם ז"ל סברה שיפלוג הירושלמי אשתם הנהרגת לכן אינו מבוכרו אומר בגמרא אלא ע"כ כמו שכתבתי בהתשבה לכן אבל אנו קבל פירש הטם שברבו אומר בפי' ממש שם בן ד' רק הטם בתה שבנך אומר כתו אחמר בתחילה ומגלה עכ"פ הוליא שם שמיש לבעלה וג"כ ההבנה גידוף לכן קרבו. ולענין תמיהת התוספות אפשר לומר דבאמת הם אמרו לפני חזקיה אתם אמרו ולא הם אלא ע"כ הוא התמיר הוחיל ואם שמע בפי' היה חייב לקרוב לכן התמיר אבל הם לא אף אם שמעו לא היו צריכין לקרוב שבבר קרבו כך אפשר לומר: **מ"ו** תוי"ע ד"ה זו היא שבועתו כו' ותימה על רש"י שמפרש כו' עכ"ל. זה פירש רש"י בתשבה ואינו קשה דבמשבה לא נזכר שמכוון לבזויי ודרכו של רש"י לפרש המשבה כפי המתאות רק בגמ' דף ס"ד פירש ג"כ רש"י גבי אמ"ג דמכוון לבזויי ואם בשובג חייב חטאת ואם אמרו חייב סקילה. אבל אי אפשר לומר כמו שכותב הרב תוי"ע אבוה מוציא דהלא בעינן עד שיתיר עצמו לחיתה. אלא נראה דדעת רש"י אם אמרו בו בפירוש דאף שאם כוונתו לבזויי הדין שחייב אמה מיתה והוא התיר עצמו לחיתה ואמר על מנת זה אני שוחה אז ודאי חייב וה"כ נסתרו דברי הכ"מ וקרוב לומר שהרמב"ם ג"כ מודה על בפירוש רק דיבר בסווה דוק מעצמך כי קלרה היריעה: **מ"ז** תוי"ע ד"ה והמאכל כו' ותמיהני על לשון כו' עכ"ל. ונראה לי שהרי ג' דברים נאמרו נאוב וכמו שהביא הרב תוי"ע מהגיה רש"י בשמואל ע"ש שהמעלנו אינו שומע קולו והשואל אינו רואהו ונמצא אתת שואל אמתילה אמנו מה הוא צריך ומשיב לו ונמצא האדם השואל הוא הנשאל מהמת והראיה שכן הוא באמת בשאול שאמר לו בתחילה שמואל למה הרגזתני הף שרש"ל דרשו זה הדבשה תדרום ואין מקבלת יונא מידי פשטו: **בא"ד** על השואל ול"ע. אף שאין לי חלק בחכמת הדקדוק תורה היא דבשלמא אם היה שואל לעצם הבלבולות אז לחיה שעמה יהוא שיה שייך לומר השואל אבל באמת אינו כן דהא צריך מכשף לזה ובאמת המכשף בעצמו מייב בקילה רק שבשאל לעצם הו לחיה ע"י המכשף. ואין לומר שמואל המכשף ז"ל הנמרא אמר ג' דברים נאמרו בחוב המעלה אותו רוחו ואינו שומע קולו כו' וא"כ אינו שואל אלא לעצם וכ"י המכשף המעלה אותו ודו"ק ולא הבנתי זה שכתבתי זה לעצלה:

פרק ח מ"ב תוי"ע ד"ה אבל דבר כו' ואני מתה כו' עכ"ל. ונראה דעבור הדם אף שהכשרה מינה מן התורה עכ"פ קשה החדש הוא מן התורה ונמצא עכשו

במלוה ובזו המלוה צריך לעשות מעשה ולא ממשיך אבל תגמומי אבנים הוא דבבנין דאבילות בוטיה הוא דבבנין וכמ"ד דאף אבילות יום ראשון הוא דבבנין והפסוקים אסמכתא: **פרק מ מ"ג** במשנה הנסקלין בהכרפין כו'. לכאורה יש לדקדק למה לי למתני פלוגתא דר"ע והכמים הא כבר תני לפלוגתייהו בפ"ז משנה ו' אבל יש לומר דה"א הל"מ שנתערבו אד בחד אבל נפקל אחד בדוא בבבפין ולא בחד דוכא [אפי' לר"ש דס"ל שביפה חמורה] ומי' בגמ' קמל"ן ועוד דהגמרא אמר ש"מ מותרה לדבר חמור מותרה לדבר קל ודמי הגמרא בגון שהתרו אתם ולא אל"ר דבבר אלרין להודיעו באיזה מיתה ע"ש וא"כ ה"א דלר"ש והכמים פטורין כולן דבבר מותרה לדבר חמור אינו מותרה לדבר קל וקבבי כר"י דלרין לודיעו באיזה מיתה לכן תני בפירוש כדי לשמעינן דר"ש והכמים שבבי כמ"ק דאם התרו אתם מיבין. ולפי זה מתורץ מה שהקשה הרב תוי"ע לעיל אם בפ"ז משנה ו' דלמה הרבו הרמב"ם ורש"י וא"י והרב ר"ב דה"מ לתי שתתייב בשתי מיתות ולמה לא כתבו דל"מ לחייבי מיתות שנתערבו ע"ש ולפי דברי אנשי מוכח אינו מוכח דסבבי ר"ש והכמים כן כנ"ל כי שמא שבבי כר"י וכולן פטורין. ואף שעכ"פ ל"מ לת"ק דר"י עכ"פ לדידהו גופייהו אינו מוכח אם שבבי אתם לת"ק יתנו לו כל זמן אלא שאפשר הטיל רק אחר זה ואז לא הוי אלא רק אח"כ. ונראה שדקדק רש"י זה מהלשון לכהן שבעיר אחרת דכל"ל לכהן בעיר אחרת מאי שבעיר אחרת אלא כוונתו אף לכהן[לדיק]לריך בעיר אז רק שהמנין לו כהיום בשהוא דר אחר הבריפה בעיר אחרת אפילו הוא מעיר זה רק הוא בעיר אחרת אחר הבריפה אזי מתמנין לו ב"כ אם יכלו וק"ל: **פרק יא מ"א** בתשנה ד"ה ושומני בת כהן כו'. אף שבקדר היה לו לשנות **ובועל** בת כהן ושומנה רק שזומנים הוא יותר מידות אף שהיה רוצים לחייבה בריפה אפ"ה הם בתנאי לכן אקדמה: **שם** תוי"ע ד"ה עד שיעבה כו' ותמיהה לי כו'. ובאמת לכאורה היא תמיה גדולה על הגמרא פ"ש. וי"ל לומר דה"ש דהגמ' אמר קלא מכה אדם ומכה בהמה מה מכה בהמה עד דבריך בה מבוהה דכתיב בה נפש כו' פירוש דהא קשה לנמה לי שני פסוקים גבי מכה בהמה חדא אם הרגה ואחת אם היזקה דהא בשניהם אינה משלמת רק ממון אלא כ"כ דלריך הני קראי להראות דאפילו בהזיקה לריך דווקא חבורה נמצא אי לא כתוב אלא מכה בהמה אחת דהייתי יודע דאם הרגה חולה ואינו מעלה אינה אפילו פטיעה אבל לא ידעינא נמכה דבעי נמי הבלה ואי כתב מכה נפש בהמה אז שהייתי אומר שבמכה לחודה דהייתו הזיקה אז אינה פטור לגמרי אז אינה חייב ג"כ אפילו בלא הבלה דמה לי קטלה דמה לי הזיקה חייב לשלם אינה אינה בחמה לפי המסקנא שאפילו הזיקה בלא הבלה חייב. וא"ל א"כ לריך שני פסוקים דאי לא כתב אלא מכה נפש אינה אינה דבהזיקה פטור נמצא ז"א. אדא שזה כתבתי לרוחא אבל באמת ז"ל קבלת דמה לי קטלה מה לי הזיקה ועוד דא"כ לכתוב רק מכה בהמה בל"ל אלא ע"כ להבי כתיב תרוייהו להראות דאף במכה לריך חבורה ח"ש הגמרא דכתיב בה נפש פי' והוא מיותר כל הפסוק אלא להראות כנ"ל. רק שדחה הגמרא דזה אינו סברא דקאי אנהמה לריך בה חבלה אם מעתה הכתיבה בחבלים ע"ש. והדר קושיא לזוכתי' דלמה לי נפש ומשני דבאמת לא קאי אבהמה רק אם אינו ענין לבהמה מהנו עניין לנפש אדם פי' אם הכה חבירו לריך חבורה. וא"ל למה לא כתב נפש גבי אדם ז"ל דאם הי' כתוב מכה נפש אדם ומת לא היה קאי בלל אלא מכה אחבירו רק בהזיק נפש. בשלמא כי כתיב מכה אדם יומת והגמרא הוכיח דכתיב מכה ע"כ כשלא הלנו ע"ש ל"ל דאלו מכה אחבירו בחבירו רק אם"ל אמאי בלא חבורה חייב לכך לריך לילף מבהמה באם אינו ענין ודו"ק: **מ"ו** תוי"ע ד"ה בכל הזומנין כו' מפורש שאם כו' עכ"ל. דברי תוי"ע כאן מגומגמים ועיין בתו' מכות דף כ' ד"ה כל. ומה שהקשה הרב תוי"ע על הרמב"ם אני אומר אדרבה זו הסוספתא שהביאו התוספות בפי' אינה אם שכל חייבי מיתות מזומנין בכל מיתה שבעולם בפעמות התוספתא רק מה שכתבו הרמב"ם דמשום דהוי גואל הדם ומולה אינו כתובים הבל"ה בחמת הרמב"ם הוו אני כתובים הבל"ה גואל הדם ומולה לענין שבולה אין לריך יד העדים כמו שהביא כאן הרב תוי"ע וגם גואל הדם אין לריך דוקא גואל הדם [ממש שהוא קרובו של הנלה] רק רשות לנ"ד להעמיד גואל הדם אם אין לו גואל הדם וכמו שביאר הר"מ וכמו שהיכן אלחם משנה בפרק י"ג מהלכות סנהדרין קושית הרב תוי"ע ע"ש דלענין הל"ל הוי גואל הדם ומולה אינו כתובים הבל"ה ואוסיף עוד כל דברי הלחם משנה דע"כ נ"ל כן דהלא בגואל הדם אינו מפורש באיזה מיתה ימיתו גואל הדם אלא אם הרוצח אלא ע"כ הביאו הוא לענין דלא בני קרא כדכתיב שיהי' דוקא גואל הדם מתם רק אפי' אחר וכן הוא בגולה אלא בענין דווקא יד העדים אבל לענין ממתינין בכל מיתה שבעולם להלחם משנה ולפינן מגולה אף שהוא דוחק נומר כן ע"ש. אבל כשיש בשאיתי לראות התוספתא שהביאו הנו' נמצאת אזי אינו דוחק כלל רק הנו' מתרלי' בע"ח ולהרמב"ם בע"ח עפ' כתובי' אלו לא קאי אבבל מיתות שבתורה כנ"ל אמת שבתו' [פ' נגמ' הדין דמ"ל] ב' מביאים מוד ב' כתובי' כמו שמביא הרב תוי"ע ובזה ג"כ יתורץ הרמב"ם שהוא כמו שבתה הנו' דף מ"ה הל"ל דהייתו שאינו הרמב"ם שהני כתובים מלמדים רק לתוספות יהי' ד' פסוקים דולא ושיר הנדחת ונסקלין וגואל הדם אף שהוחק בגול לתוספות לחבוב גואל הדם לענין ממתינין בכל מיתה כמו שבתבתי לתנלה אבל להרמב"ם שני פסוקים הל"ל ליד העדים ולא בשאינו רק שני פסוקים ועוד שבגמ' לא הביאו רק גואל הדם ומולה לענין כתובים ולא שני אלו בהיאו הנו' הל"ל ואמתמא יש איזה מעם להגמרא ועוד דהני הנו' הרמב"ם הוי שבבל חייבי מיתות ממתינין בכל מיתה רק להתוספות בחבות דווקא בד' מיתות ולהרמב"ם הוי זה דווקא ולכן בפסנא דתוספתא דבבל חייבי מיתות ממתינין ומפשנא דקרא אמר מוכח כ"ש. ועוד דנסקלין לא מוכח בהדיא הביאו שם (פי' בסנהדרין דל"ג) [בהיאה מיתה אם בקקילה אז בשאר מיתות] רק אביי אמר זה מנוס בפק אלא הי' יודע אם מדמיהם בם גמר כו' כ"ש ואמר מחמת סברא דילפינן מדמיהם בם ואז הוי הנוסע סקילה ע"ש אבל אפשר לא ידע אביי מהתוספתא שבבר ביאר כל חייבי מיתות ומאמר בחמת הפסק אם ממות יומתו גמר אז מדמיהם בם ע"ש ועוד לריך להתרץ. סוף דבר דברי הרמב"ם נכונים מאוד ודו"ק:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מאת הרב הגאון וכו' מוהר"ר יואל חסיד ז"ל מאמטשיסלאוו.

מסכת מכות

פרק א מ"א הרב התוי"ט ד"ה בן גרושה וקשה בשם התוספות למה לא הני מעידין תנו בשאים עלוני שהוא מחמר כו' ע"ש ואפשר לומר דהלכה בקידושין פ"ג משנה י"ג אמר יכולין ממזרין לעשר כו' ע"ש וכן הלכה ואפי' זה יכול לומר שהוא עבדה ממזר שהרי כן מי שהעידו עליו והן העיממין יכולים לומר שכשר אבל אי"כ יכול לקיים בו כאשר אמר לו ולא לגרשו רק אמר שהעידו עליו לא ישא בשפחה שהרי הוא יודע האמת באיזו ממזר וא"כ אסור בשפחה ע"ש לכן הילכו התוספות בדף ג' ע' ד"ה מעידין וכו' : שם תוי"ע ד"ה שהוא חייב כו' והא יכול לומר מזיד הייתי כו' עכ"ל . ולולא דברי התוספות היה אפשר לומר דאם היה אומר מזיד הייתי היו מבטלים אותו לגיפה כמו בהוא בבמה"ר פ"ע משנה ס' ע"ש . לכן בולתי לא ישמון מזיד הייתי רק התוספות מקשים על הקלא איך טכל לומר לריינו כלל גלות הלא אף על פי כן יכול לשמון מזיד הייתי ומילכו וק"ל : **מ ד** תוי"ע ד"ה שהרי אתם כו' אם זה הרג את זה ביום זה כו' . עיין עד לבסוף וגם ד"ה והרבנן עד לבסוף ויש לתקדק מדא מכ"ל לרמב"ם זו הסברא ומוד דאם הטור חולק עם הרמב"ם היה לו לסמוך לסברת דברי הרמב"ם ולהלוק עליו בדברי הרמב"ם ולא הוי הזמה שהרי הרב וא"כ גם המור מודה בזה שהוי רק הכחשה בעדותן בלבד אומרים הרב ואלו אומרים לא הרב וא"כ גם המור מודה בזה שהוי רק הכחשה ולא הזמה. רק מלאתי בהלחם משנה שהקשה שם מנלן לרמב"ם זה ודחק עצמו ואחר זה מביא מן המהר"י בן לב שכתבו כל"ל וכתב שהוא מוכיח זה מהגמרא פ"ע והלחם משנה דחה הראיה שלו ע"ש. אבל לי נראה שזו סברת הרמב"ם דאם הזממין אמרו שהיה בינוגלים והמזיממין אמרו שהיה עמהם בלוד וגם אפילו הרוב וכו' שלא הרגו הרי עכ"פ הזיממין בעצמו אומרים שלא הרגו בלוד ואין הכחשה על לוד רק בהיו אומרים שהיו בינוגלים ולא על זה מכחישין נופש של עדים שלא היו בינוגלים ועל זה נאמרים כשבת הטור לא שתהלה בלשון הרמב"ם פי"ח מהלכות עדות ותמלה בזה דוחק כבר הביא הלחם משנה ממהר"ר בן לב שרש פלמוד ליתב כל לשון הרמב"ם ולא שאין לפני ספר מהר"י בן לב שמכחי עליו כי הוא נאון קדמון וה"ק הביב : **מ"ז** תוי"ע ד"ה לקיים כו' לתחני לקיים כו' עכ"ל . אבל כל אחר הבנות שייך שפיר הגיבסא לקיים שלשה לבנים וגם עיקר הביקש הוא מלשה דכתיב לכוף והוא מיותר לכן אחילה בו אף כאן : שם תוי"ע ד"ה ר"ש כו' ואין לומר שמשנה כו' עכ"ל. נראה לבל הפירושים כן בפירוש רש"י עכ"מ סובר בזה מוכח מתילא והן לפירוש הג"ר דר"ע תולק על ר"ש ע"כ צריך להקיים כאן מ"ע שן דעליו הוא תולק כן מעוה דר"ש סבר כת"ק דבא להקים ור"ע סבר אין צריך להקים בפירש"י לכן הוצרך להקדימו : **מ"ח** תוי"ע ד"ה ובכיה פעורה כו' ולשת הרמב"ם כו' עיין עד כוף . ונראה דעת הרמב"ם מבוה דאמר במשנה כאבוה בני בן גרושה בלוקה אבבעים והלא קודם נמר דין מיתה מיינים ולאחר ג"ד לינו מתיסר שוס מעשה ונעבו הכף מי שהעידו עליו בן גרושה וא"כ למה לי לו ולא לגרשו הלא כאשר אמר עשה וגם למה מיינה תורה אותם מלקות מן הפסוק והלדיקו את הצדיק וגו' אלא ע"כ דאין שייך כאשר אמר עשה אלא במיתה דוקא ושעשה דהא לא מכאשר עשה ולא כאשר אמר לחוד כפקא*) אלא מן מיתה לאחיו כמו שהוא במשנה ו' ושדיין אחיו קיים וכפי' רש"י ע"ש ואם מיתת הנמרא כאשר אמר אם לא כאשר עשה הוה כמו וכו' ושייך על מיתה אבל במתון ומלקות שרי באמת אחיו קיים שהרי הוא מי רק בלקה מי נתן ממון כך כ"ל : שם תוי"ע ד"ה דבר אחר כו' מכל ליה לרבי יוסי כו' עכ"ל. ולי נראה דאם הדבר אחר הוא אליבא דר"י דתרתי בעעת מיתה לא הל"ל ד"א דמשמע דלא נלמוד למוד הראשון רק זה והל"ל ועוד על פי מי עדים שלא תפא וכו' לכן נראה שזה דבר אחר קאי לגמ"ק או כרבי שמעון אליבא דת"ק דאמר דאפילו אחד מתרה בו א"כ למה לי ע"פ עדי עדים לכן אמר דבר אחר ע"פ עדי עדים שלא תפא וכו' ולכן כן הוא הלכה כל"ל : **מ"י** תוי"ע ד"ה ובמולה לאחרן כו' אבל בשיני נראה כו' עכ"ל. ונראה דנזקן ממרא נופש לריך מרי קבלו קבלה קבלה ועלית אל המקום קלר דוקא על המרלתו כתו שבאמנו שם הוספות בשבהדרין דף פ"ז לאפוקי אם מנלן בבית פלגי כמו שהוא בפי' בגמרא דף י"ד ע"ב וא"כ ס"א אם מנלן בתקומו והתרה עליהם יכולה לוו מייב מיתה עד שישוב לתקומו והורה לעשות כמו במבואר בשבהדרין פרק י"א משנה ב' ואז ה"א דאף שאח"כ יצאו מבהדרין מתקומן מייב מיתה דעל זה אין לנו קבלה לכן לריך פסוק הנני ופשות על פי הדבר כו' וא"כ שפיר אחר הגמרא בפ"ע דף י' דלעניין אם אינם בתקומן בעת הדין אז יצאין מן ופשות וא"כ ע"כ ל"ל לו בפירוש רש"י אז בפירוש הוס' רק הא אמנית רש"י שבהדרין דף מ"א אפשר לומר ברש"י מקבל דהפסוק הוא אחוק וקבלה הרבעה וזו"ק : שם תוי"ע ד"ה לא נהנה כו' תימה כו' עכ"ל, ואפשר לומר דבאמת דבי מרבאן וכ"ע לא קאמרי אלא אחולה ואחולה אבל באמת אחול שנת וע"א מה יכולין לתקן בקושיית התוספת ומדב"ג נשמע לר"ש ור"ע דקאחר רשב"ג אף הם מודים שיפרים דמים וזה לא קאי רק אלעיתה וגם אחילוף מצוה לעשה דמשלה בשבה לקבלה וגם הכתוב הקיים נשבה המתולקה לגולת כי כאשר יקום אים בל דשנו ולעתו נפש ואף שיש מוד לומר שמא מי שעבד ע"ז או שחלל שבת היה מרשיה וא"כ לא היו הורגין אותו משום שאי אפשר לקיים מלת העתה דנגרא קשילא ולו להבוב על זה כתבו התוספות ומביאו הרב תוי"ע דאחליבן בתר הוכא ולא שייך סברת תוספות דלעיל מתוך שהיו מרבים נגדיקות כו' דבאמת מי שעבד ע"ז או חלל שבת אי אפשר לומר אם שלם הרב או שמא נתקום סייף נקב הי' :

מסכת שבועות

פרק ג מ"ד תוי"ע ד"ה ואכל נבלות כו' ואי לאו דתמתא אסיבנו כו' עכ"ל. ולפתי דלא לחלוס שפי' רש"ב כמו בירסת הרי"ף כו' דהיינו שהם נוהגים מבכתת לה והיינו בנבילה מסוכנת וא"כ זה לא אסרה תיבה וגם היינו רלוי לאכול כי היכא דיכא בלאו והן א"כ לתה תלה הרש"ב דלאיין לאכילה וגם נסוף כתב ר"ב אשתו אסורה כו' לאו מבוה דלאו בני אכילה נהנו אבו פי' רש"י ומסקנתו אבל לפי בירסת הרי"ף וכו' וגם בירסת התוספות אזי הטעם דאחשבים ועוד א"כ היה היה לו לחבר רש"ב לפוס על הרישא שבועה כו' ואכל אוכלים שאינם ראויים לאכילה היינו ג"כ נבילה רק בשתה כמו שריך לחיות לפי בירסת הרי"ף והתוספות, בשלמא אם בירסת רש"ב כמו רש"י לא מדשתב ותלה הטעם דבנבילה ראויה לאכילה א"כ ע"כ הישה שאין ראוי לאכילה א"כ היינו עבר ובזומה וזה אין לריך פי'. ע"כ נראה לומר דרש"ב נוהג הכל כמו רש"י וכן ל"ל בשב"ב ר"ש פוטר דמוהבת ושומר עליהם ת"ק בבר מנו דחיילא כו' ובל ד' שוחות בשב"ב הכל מוחיר ואלקים יודע האמת. וכשלא תפיין בגמרא ופי' כתי' עם פירוש רש"י אחי יהיה דברי כמו"ל מלוס אבל בהכ"ן שהוא נוהם כמו שהוא בגמרא לפנינו ובפירוש רש"י ותוספות דהם נרסי שבבא אחר שבועה שלא אוכל ואכל עבר פטור אבל הר"ן נוהם שבבא אחר שבועה באוכל ואכל עבר פטיר ע"ש ותראה בפלאים לוך מלפי בירסת שלו נכון מלוה הכל ואם הייתי מבינא לתן כל הגמרא עם פירוש רש"י ותוספות והרי"ף והר"ן אזי הלכה הירוחה להכיל : **פרק ד מ"ד** תוי"ע ד"ה שמיהם תיובות כו' פירש"י נשלו שמי כו' עכ"ל הם לא לעשתי לא על רש"י והרמב"ם תלוכתו רק על הגמ' דהלוך שיהיה לתה לו לחייבו נוסבו' אפילו אם תאמר דגלא הם הייתי מפרש דהיינו שאמר אל עד זה קרובה לעד הבני ואמר הבני קרובה לעד הראשון מגלא לריך שיהיה שמיהן נוסבות אעפ"כ קשה לתה לה לסברת רש"ל ומיהם נוסבות יאמר הגמרא כפי פירוש רש"י או הרמב"ם ואמת נוסבת. אבל אפשר לומר לפי פירוש רש"י והרמב"ם דאם שמיהן נוסבות ומגלא אם יאמרו שמיהן פשיעא שאינם קרובים אלא אף אם תאמר אמר מקן לא יהיו קרובים אפילו מיינים ג"כ עדים מוצ הראשונה. ול"ל המגלן זו הכרוחת דלמא נאמת אם שיהם נוסבות פשוטין כו"ל דאם אינו דאל בתר טעמא דהרי הנוסם כמו לכל דברין ומה לי אמת ומה לי שמיהן, ול"ל א"כ הדר קשיא לדוכתא א"כ אינה רבותא [יש כאן] ז"ל דהמגא מקלר בלשונו ואומר ומשיהן נוסבות והיה לריך לומר ולהאריך ואמה אמת נוסבת ובפרש שום קלת רבותא וק"ל : מ"ו תוי"ע ד"ה ומהם וכו' דלא אשכחן כו' עכ"ל ונראה דמ"ש לא אשכחן וגו' לאביה וכו' בכתיבתה הלוא מבנה עלומה אינו בכתובות פ"ג משנה ב' דהמתרם את אמו כו' כתובה של אביה ע"ש וא"כ מפסיד אביה אם ינבנה לו מתלמלה באיכוסין . ומה שכתב ואו דמתני' הוא כו' פנס לוחין כו' נראה דבגרת רש"י בשלמא אם שמעל אבל קנס לפי המלוקים שם אם בתולה ומפתה נמלא שהלא יצא כסף קנסה בכתובתה א"כ אף אם ירלסנה אח"כ ולא יקח כל"ל כי אם מנה אין לאביה איזה כי כבר לקח מתיה ואפילו המנה לא יכול מעל"ב כאן שהרי אינו יכול לחובנן על הקנס להבדים רק על בושת ופנס אפשרי רש"י שם פנס ג"כ שיכול לבוא לידי הפסד בכתובה כך נראה לפלוא רש"י אף שהקושיא חזק והוא דוחק דו"ק :

פרק ה מ"ה המשנה אנסת ופיתת את בתי כו'. כתב הרב תוי"ע בד"ה בגבת וכו' בס"ד ולא התנה בגמרא לתתי לריכה כל הבנות עכ"ל. ואפשר לומר דאנסת ופיתת ומ' לאמטוטין פלונתת דת"ת ור"ש . בגנת את מוכי וכו' לאמטוטין דאף דבמה פטורה ש"ג"כ מיוב כפל דהוי קנס אפ"ה מייב משום הקנן כמו בפיכת הרמב"ם הביאו הרב תוי"ע בהמשנה ס'. ואבב זה אמטוטין גם בגנתי אבל לא בעבתי . הטיות מוכן וכו' משום סיפא הטיות מוכן את מבדי ומם אמטוטין דעתה דזהו כמבפנד לא שוה שלמים דאז הוא קנס אבל אם הבפנד היה שוה שלמים דאז מייב ממון קמל"ן הוא"ל ועיקר הוא קנס בין שוה ובין אינו שוה. וגם אבב לוכתא אמטוטין תבלא בי וכו' דבפי' דבתה פוטר היבל בתבוכו לתבלומין ולא לתלקות אל"כ ממונא כפר בי' ולהכי חייב. הפלא את שיני וכו' דלא נאמר דאף שבתה"ב מודה בה דאין חייב לשלמו חצי מפני שהוא קנס אב"ש יתחייב דמי שיני וא"כ יהא חייב דממונא כפר קמל"ן כן אפשר לומר :

פרק ו מ"א תוי"ע ד"ה ספינה כו' תהא הספינה פחות כו' עכ"ל זהו דוחק בשלמת רש"י ז"ל [עוהב כדברו לפרש בספינה בקיצור כמו שרגיל לומר בספינה בגמ' מפרש לו מדרש בגמ' כמודע] אבל הר"ב [שהוא מפרש אם הספינה ש"ם הגמ' כמודע] היה לו לפרש כפי שלא תהא הספינה פחות מתתי מטות ופרוטה. וגם מה שהרב תוי"ע בשאר בקושיא שהר"ב מפרש כאן אינה דרב ובב"מ פ"ד מאינה ז' פי' אינה דבמולל והאחיר הרב תוי"ע שוה בד"ה כולל שהי כסף כו' ולבסוף בשאר בקושיא על הרב כל"ל ואפשר לי לומר שמה שכתב הרב רש"ב שאם היה מה שכפר כו' תיבת שכפר הוא ש"ם ואפשר ל"ל שאם היה מה שתבע לו כו' ואז כתב הרש"ב הן תמילת הספינה הן סופה והן בב"מ פ"ד מאינה ז' הל"ל הכל אינה דממולל כמו שיש פוסקים כמולל וכמו שמביא בדיבור הל"ל ע"ש בדברי הרב תוי"ע בעמודשים תוי"ע ד"ה והסולמה כו' ולריך לדחוק דסיינו כו' עכ"ל. ונכל לומר בבפסת תביעה לא היו לו הרקבות ולנסוף

*) [מה' רש"י חולין י"ח ב' ד"ה לין בהרגין דבכיב וכו' מבמע דרש"י ז"ל מפרש כן מעני: ועי' תורע"ל כאן אות ז' ואפשר דלף גם דעת רש"י כן בכונת הגמ' בהריבב"ח].

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ולבסוף לו קנה לו נפלה לו בירושה: מ"ג תוי"ע ד"ה הכופן כו' דמוכנו בקנקנים כו' עכ"ל ויש להקשות מ"כ מאי אמר ר"ג דוחה אני את זכרי אדמון הלא לר"ג אפילו עמנו תמים והודה לו בשפורים גם כן תמיב ועיין בתוספת שם דף מ' ע"ח ד"ה ור"ג מחייב ובדף מ' ע"ב בד"ה ליתוד וכו' ושם תמהו ג"כ כנ"ל ותירצו דבתרתי פליגי ע"ש אבל עכ"פ ודאי פליגי ג"כ אם יש בלשון הזה קנקנים ומ"כ נ"מ גם לר"ג דאמר דוחה אני את דברי אדמון כגון שעמנו עשר כדי שנתן והודה לו בתחת מ"מ לר"ג דדוחה את דברי אדמון אז צריך התודה ליתן לו דוקא ממש כדיש מלאים שמן ואינו יכול ליתן לו שמן בלא קנקנים כי ככר הודה בקנקנים עיין שם בתוספות ותירוצו מה שלא הניח זה הכב תוי"ע לא כהן ולא בתוספת תוכות: מ"ה תוי"ע ד"ה שומר תכם כו' ותמיהני למה לא כו' עכ"ל אחת דבקרקע שייך שמלה כמו שאמר הגמרא אבל שיהא מייב לשלם אם נאנס זה לא שייך כי אם שמאל בית ונכסף ע"ש בש"ע מ"מ סי' ש"ל בבאר הגולה שמנה שם הרמב"ם מבלל אלו הפוקדים ופוקדים שמות ולבסוף תכרו הוי תלוש רק שכתב שלש"ע מהלכות שכירות ע"ש מ"כ היה קשה להרמב"ם דאזיל לשעמי' והש"ך בסימן ש"ה לא כתב כן ע"ש וגם בתיבור הרמב"ם הדשתי רק פתחתי פתח לתי בדוחה לעיין: מ"ו תוי"ע ד"ה וחכמי' אומרי' כו' ומל שכן להרמב"ם כו' עכ"ל. לא ידעתי איך לא הבנית הכב תוי"ע מה שמביא הטור ח"מ סימן פ"ז ומביאו הכ"מ שם בהרמב"ם פ"ב מהלכות שכירות דדעת הרמב"ם ג"כ דאינו חייב בפיקדון בכופר הבל אלא בשומר שנגנב אי נאנס אבל אם שומן להד"מ מ"מ חזרתי דינו בזה למעלה דאינו חייב אלא אם הודה בתקלת וכדעת התוספות וע"ש בש"ע שכן כתב הכב המגיד ופ"ש שוד בב"י שבטל התוספות אלא מוכחת בפי' הרמב"ם כך ע"ש מ"כ מעכתיו שמושן ואינו אלא מחת הינו להד"ם ואם היה כופר הבל היה פטור מבטעת המומנים לא דעת הש"י בעלמו הוא שלא בשינן בלא בשום עניה בפיקדון מודה מקלת ולדידי' קשיא למה צריך הודה מקלת כמו שהקשה הכב תוי"ע ותירץ על לד הדוחק ונם זה לא הוכח לו אבל יש לומר דאלא זה על עיקר פרטיות היא פלוגתא בגמרא דלדמי בר חמא ולרבי חייא בר אבא צריך ג"כ לומר דאינו עיקר רק שבפיקדון צריך מודה מקלת דווקא והגמרא לא מייתי כלל לסוכיא כמו מתבניתין מ"כ יש לומר בהיא דיוע להם שתנאי פליגי בהא ומ"כ יש לומר שבני מתיר שבר אינו עיקר פרטיות ודו"ק: מ"ז תוי"ע ד"ה מי שהפקדון כו' כנ"ל. אפשר לומר דלהכי קני ליה פקדון משום דזה לא קאי רק על פלג הלויתיך עליו ובקל היה שוה וזה אומר ג' דינרים היה שוה כמו שמדייק הגמרא בהמפקיד דף ל"ה מ"כ אפילו לדברי הלוה אין המשכון שוה כל החוב ומ"כ לא לקחו רק לזכרון בעלמא ומ"כ אינו משכון רק פקדון ומ"כ לא קניא על רב הונא מה שמקשה הכב תוי"ע:

פרק ז מ"ג תוי"ע ד"ה הנחבל כו' והרלב"ד כתב כו' עכ"ל. ונראה ודאי דהרמב"ם ג"כ מודה לעצם הרלב"ד דאם לא כן למה קנסינן ליה הלא הוא אמר אלא אבל בו אלא שהוא הבל לעצמו אלא ודאי משום דאין דרך בני אדם לחבול עצמו רק הרמב"ם נתן משום דהא אפ"ה לא לו העדים והתורה לא חייבה כלום בלא עדים ומן עשה משום קנס ויש להעתיק זה בפי' הכב המגיד ע"ש: שם תוי"ע ד"ה הרי זה הבבע כו' עד גמירא והגירסא דילמא אחר מביד ליה כו' ולענין קוביית הכב תוי"ע דלמה לא תבב לאחר יש לומר דהאחר הוא עני ואין לו מה לישול ממנו לכן תובע להמני שהוא עשיר וק"ל:

פרק ח מ"א תוי"ע ד"ה הרבנם שומרין כו' וכן צריך לחיות כו' עכ"ל. פירוש כמו שכתוב בתחת כאן לתמלה רק שבבע"י לא היה אלו חיות ומשלם קרן וזה הני' התוי"ע וכתב בהוך שני הטיגולים חיות (ומשלם קרן) לתמלה: מ"ד בתשנה משלם תשלומי כפל כו' כתבו התוספות הא דלא תני בבת ומכר משלם תשלומי ד' וה' אע"פ שאחת הוא משום שהמוכרה לא כתבה אבל בוטן מעבת אלא אבל גבב עלמו:

מסכת עדיות

פרק א מ"ג בתשיה הבל אומר אלא הין כו' פי' בבע"ב פירוש הרמב"ם לא יכולתי להתאפק מלכתוב מה שמצאתי מהבב המופלג המגיד דק"ק מאהילוב מהור"ר אברהם דבר נאה שאחר הין יש סברא לומר שאם היה רבו אלבם לשון שיאמר התלמיד אותו לשון עצמו הלא לא לבבוד יחשב לרבו כ"א אלאול כמלעיג תרבו ואמר הבב הכ"ל שה"פ דקשה למה לי תיבת מלא הל"ל אומר הין מים כו' אלא שבבו שאחר לשון הין היה צריך לומר תיבת מלא דאם לא היה אומר תיבת מלא היו התלמידין בוברים שהוא אומר הין מים שאינן פוסלים בלל המקוה לכן היה צריך רבו לומר תיבת מלא ואז אפילו באמר הין הבינו התלמידים שבוונתו מלא הין פוסל אבל הלל תלמידו ודאי אמר הין ולא הין א"כ למה לו לומר תיבת מלא דהא הין מקום לטעות בדבריו הלא הוא אמר הין על זה אומר הסמיכה שמייב לומר בלשון רבו לכן אמר הלל תלמידו ג"כ תיבת מלא ודברי פת"ח ופפתי יושק: מ"ה בתשבה עד שיהיה גדול ממנו בחכמה כו' נראה לי לדקיק בל הנ' בבות דאי תני בחכמה ובמנין הייתי אומר לו זה לא זה לתבל אם היה ב"ד אחד גדול בחכמה והב' בתנין לו איפבא יכול לבטל לכן אמר בבת בניה היה גדול כו' ועדיין הייתי אומר מש"ה אינו יכול לבטל משום דלכל ב"ד יש מעלה א"כ הם שוים אבל אם ב"ד הבני גדול בחכמה ובתנין שוים לב"ד ר' לו איפבא עכ"פ יש לשני מעלה כל אחד אז יכול לבטל קמל"ן בבת ג' עד שיהא כו' לומר שלרין דווקא שני מעלות ועיין בתוי"ע מה שכתב על זה ואתה תבחר לך: מ"ו תוי"ע ד"ה לומה מזכירין כו' הה פירוש לעז"ל הוי עבבוב כמו שהעיר הכב תוי"ע ופירוש הרמב"ם ג"כ נראה דחוק שבמעבת עיקר חסר מן הספר ובמיבת פירש הרלב"ד אף שהוא פירש לומה וכו' אבל הוא דוחק גדול שלו"ל שי"ל פליג אח"ק ואיך כובל זה הפירוש אמר ר' יהודה א"כ וכו' הלא הבבת קמת נתן מעם רק שהוא אומר מעם אחר הל"ל ר"ו לא הזכיר דברי הימיל כו' אלא לבטלה ומכ"מ שבאיזה סברה פליגי הלא שני הבעמים אמת הן על מ"ק הן על ר"ו לכן אמרה אף אני חלקי ומורה היא וה"ש אמר ר"ו א"כ לומה מזכירין כו' לבטלה דהיינו הילכה שהימיל בעלמו אחר מדבריו וא"כ שוב אין שום ב"ד יכולין לבטל כן ולמה הזכרו דבריו לבטלה בעלמה והא דתני בתחני' אלו דברים שחזרו ב"ה להורות בב"ש הבינה התוי"ע בשם הרמב"ם בתשבה י"ב בשם פי'

הלוחיכן אהבת אחת ע"ש אבל הימיד בין המרובים והימיד אחר אין חידוש מה שחזר הימיד אבל הרבים. ועוד דבבר מתעינן מתני' שבבים לא שמהו בבבע ופשיעא שימיד לא ימנוד בנגד רבים אם יודע שהאחר בדבים ואמר רבי יהודה הבעם ראיה אף דברי הימיד כדי לבטלה אם יאמר האחד בדברי הים פלוגי בתחתי' ולא ידע אחר פלוגי וא"כ יהוליים כ"ד לשבוק בדברי הימיד להכי קתני בתחתי' אחת שהי' שבר בן אבל אח"כ אחר. וחכתי סוגיא אחת מה שבשנה דברי הימיד בין המרובים והימיד אחר בו בוכה פ"ב מבשה ו' ר"מ אומר י"ד סבירות הייב לאדם לאהוב בסופה ופ"ש בגמרא דמשמי הדר בי' ר"מ ואף שבלא זה הלבה בחכמים בשמיהם ע"ש בר"ל וק"ל:

פרק ב מ"ד תוי"ע ד"ה אם יש בה כו' וקשיא לי מל הר"ב שבבים פרק ו' הרבב"ם שוקק בשבת הרמב"ם בחבורו עכ"ל ע"ש מה שבתבתי לתבן דעת הרבב"ם מ"ד תוי"ע ד"ה שבאמר כו' ול"ל הרב"ן מודה כו'. נמצא לדברי הכב תוי"ע לת"ק בוקא יב"ח והוא דוחק גדול דל"ל לקתה לדת הדין וכי כל הרבעים שוים ואיזה בבבת אחת רבע אחד עבה לתבל מלה עבירות ואחד עשה עבבה יהיו שוים ומי לא מודה ת"ק דלב"ח לפי רבעתו וגם לרב"ן ג"כ קשיא בל"ל וכי לא יכול לשוים שעשה לתבל רק עבירה אחת ויהיה תפסת עד עלרת כמו מי שעשה כמה עבירות אלא ודאי פליגי בהעם שעשה בל הבעבירות תון מבופר בעיקר ובריקות שול כמו שבתב הכב תוי"ע לשיל לת"ק יהיה שנה ודיים ליה מדי אחד בתדבו ותה שבתות מדי שבת בשבתו הוא בבבת תוי"ע. וא"ל לא לבתוב רק מדי שבת בשבתו כדי אלא בתחר כמו ריב"ן. וריב"ן בובל דבעה היחל בזול אינו רק תפסת עד עלרת והא דבתיב מדי אחד בחדשו היינו שים שעשו תעבר עבירות ואותם יצאו מדי אחד בחדשו דהיינו בזה אחד שיצאו בגיהנם בזה אחד בעלמו ולכבעה היותר בזול מדי שבת בשבתו וא"ל לומר ג"כ בתותה שבוע עלמה יצאו א"כ לתה לי מדי שבת בשבתו דזהו נבלל במדי אחד בחדשו לפי בבבת ריב"ן זא בתב מדי שבת בשבתו ולא בתב מדי אחד בחדשו אז הייתי אומר בתותה שבוע עלמה לריב"ן לכן בתוב מלוויהו בל"ל לומר בע"ש:

פרק ד מ"ה תוי"ע ד"ה ובית הלל כו' שהוא תמיד מ' עכ"ל. ומה יענה הלחב"ד בעשה ג' בל"ל שומרי השלה כו' בש"ל אינו שבתה כו' ותשיב ליה מקולי ב"ש כו'. ולי נראה לומר שהרמב"ם תירץ זה עיין בתפסת פיאה פ"ז משנה ו' בהרב תוי"ע וז"ל שם נראה לי דלהכי נקט סולו לגת דלומר ובלאו הכי בשאן שולות דלעיים אין בפל הבית חייב לבטר אותן וכמו בבתב הרמב"ם בפ"ד ממ"ע ורולי שמזה יצא לו כי לא פי' בל"מ מאין לו עכ"ל ואני אומר שקבוב לומר שמזה יצא לו להרמב"ם דלב"ש סולו לגת וחייב בעל הבית לבטר הסולות וא"כ יש לד אומרא דל"ה שע"כ [אם הוא] אל בעל הבית חייב לבטר הסולות: מ"ז תוי"ע ד"ה ובית הלל כו' כי קבלה קדושין כו'. ולולא דברי הסוקות הייתי אומר דלא דמי בשלמא בזו הבבא כמו שעמי בתשבה דהיינו אם קדם אחד אותה בפרוסה ממלא לב"ה הוא אחת אים ואסורה לכל העולם והבא עליה בחנק ולב"ש פדיון היא פרוייה אבל בשקבלה קדושין מאחר ר"ל דהיינו שאחד קדם אותה בפרוסה ובא שאני וקדשה בדיבר דאז לב"ש מקודשת לעני ולא לאחרון הוי רק קולא לאחרון והומרא לראשון אבל לבל הטולה אינו לא קולא ולא חומרא דהא בם בלא קבלה הקדושין מבני היתה אחת אים אליבא דב"ה ומתי ר"מ להא אליבא דב"ש אי ב"ה ומה שהוא קולא לאחד וחומרא ל"ב רק לאחד לא מקרי קולא אבל אינו חומרא ודוק. ומעתי שבוגת תוספות בתם שבבשה אי מת

הראשון וק"ל אבל זה היה לחם לפרש וגם [זה הוא] בדרך רחוקה:

פרק ה מ"ו תוי"ע ד"ה חם ושלום כו' וא"ת וכי משנה פנים כו'. ולי נראה לפרש בפשיטות דבשם פירושים שבבית רב"ב פליגי ת"ק ור"י דלת"ק הוא כפי' הראשון כלומר גרים בתשבו ממלא שאל בבבודן ולכן ידוהו ור"י אמר ח"ו כו' בתבתה ובירתה הפא ותב"ש לגי' הר"ב בעשה אין יכול להיות שהוא שאל לאחות העולם אלא הוא כפי' הפני של רע"ב ולא הוי בלל אלול רק שהאמת אחר ומה שדקדק הכב תוי"ע דהל"ל ח"ו שאל אפשר לומר הואיל ולא זכר מ"ק אלול רק שהם ומדוהו אחר כ"י ג"כ ח"ו שמבדה וק"ל:

פרק ז מ"ז תוי"ע ד"ה על תנאי כו' ולא מצאתי עשה בדבר עכ"ל. ונראה הטעם כמו שהוא בר"ה פ"ב מ"ע אלה תשפדי ה' כו' בין בזמנן בין אלא בזמנן אין לי תועבות אלא אלו ועיין מ"ש עם הכב תוי"ע:

פרק ח מ"א תוי"ע ד"ה על אבר חמאת כו' יש לתמוה כו' עכ"ל ונראה לומר דשת הר"ב והרמב"ם דאפשר כ"י כי פליגי אר' תנין ע"כ לא פליגי אלא דלא הוי ממש דאוריתא אבל אף לר"י אסמכתא היא ולא מדבבנן בגירה דלכאורה במתי פליגי [כלומר] בתיזה סברה [פליגי] ר"ש בן בתירא עם ר"ש הן לפי פי' הרב"ב לו הרמב"ם אלא דע"כ דר"ש בבר הואיל ולא הוי' הקרא רק אסמכתא דיו שסמכוהו כמו הקרא דהיינו כלי שיש לו תוך אבל לא שאין לו תוך ור"ש הוסיף הואיל ויש אסמכתא על תוך גזרו ג"כ על שאין לו תוך וכמו שלרבי תנין דס"ל דהוי ממש דאוריתא וגזרו עיין בתגיגה דף כ"ג ע"ב וכ"ד. אבל אם לא היה אפילו אסמכתא לא היה סברא שיגזור ר"ש אפילו כלי שאין לו תוך דזהו המילוק בינו ובין רשב"ב ויש לעיין זה במה שהביא הגמרא שם כ"ד ג' הלשון ופליגא דר"ת אדר"ח ר"ח וכו' ולא איפבא ע"ש ולא ראיתי להאריך. ומה שכתב האיך אסמכתא אפר חטאת דקרא לא אייתי אלא בקדשי מזבח [י"ל] דהואיל ובפסוק אייתי אחרי מדבר שהוא תוך בדבר קדש אסמכתא נמי [על]אפר חטאת ודו"ק: שם תוי"ע ד"ה הוסיף כ"ש כו' ומפני כך סמה אני על פי' הר"ב שמפרש מדשפטי' דלא כהגמ' עכ"ל ונראה דעת הר"ב דע"ב לא נתן הגמ' זה הטעם אלא לרבי תנין דס"ל דיבוף דאוריתא וכאן הוסיף ר"ע על אפר חטאת שהוא דרבנן מסמא עכ"ש ג"כ ס"ל ליבוף דרבנן ומל זה מילנו בגמרא בהוסיף כלי שאין לו תוך אבן אם נאמר כמו רבי חייא ב"ל אבא א"ל יומנן דס"ל ליבוף מדרבנן א"כ אין צריך לחיבון כלי שאין לו תוך ואף דלר"י דבריה ליה לר"ע ליבוף דרבנן אז לא יגזור אלא בכלי שיש לו תוך הואיל ואסמכתא אקרא והסמוך אחייבי שיש לו תוך כף אחת מ' ור"כ הרב"ב שפירש אליבא דר"י א"כ מאי הוסיף ר"ע לכן פירש הר"ב מסברא דאפשר שזה הוסיף בטול יום דבשלמא אם מן התורה הוי ליבוף אז אין חילוק בין שמא לשמא אבל אי הוי ליבוף דרבנן אז הוי חילוק. ובברת הרמב"ם מאחל ולא שריך הגמ' לר"י מאי הוסיף ר"ע על רשב"ב ע"כ דס"ל לאפילו לר"י קאי חילוק הל"ל דזה הוסיף אפילו כלי שאין לו תוך ועיין בגמ': מ"ח תוי"ע ד"ה שקדושה כו' ול"ל דסברה ט' עכ"ל ונראה שזהו מן הדומה דמה שיקון

בזה דמה שכבשו הן עצמם בעלו במה שכבשו מהם ובמה שנתן להם רשות מלך פרס אז אם היה הוא כובש מהם אז אפשר על לד הדומה לומר מאחר שכבר נתן להם מדעתו אינו יכול לחזור אבל הלוות אומות אחרים כבשו א"י ובמה יש כח למלך פרס אחר שכבשו ממנו יותר מכיבוש שכבשו בתחילה כל ישראל ומה שכתב שלא נבאו בפי' הלא כמה וכמה נבואות יש על ד' גליות ועוד הלא לא נתן להם מלך פרס לחלוטין את א"י רק שהיו צריכין ליתן מס כמו שמפורש בגמרא ע' פסוק ל"ז הנה אנחנו היום עבדים והארץ אשר נתת לאבותינו לאכול פרי' כו' הנה אנחנו עבדים עליה ותבואתה מרבה למלכים כו' ע"ש וגם בעזרא מפורש שלא פעלו מן המס הלא הסכיתם ומי שעייף לבהמ"ק ע"ש. אבל נראה שבוטנת הרמב"ם הוא כך דבשלמא אם היה בימי עזרא פ"י כיבוש אז היה באמת כיבוש תבעל אבל לא היה בימי עזרא כי אם חזקה בעלמא שהיו גרים שם ע"י מס כל"ל והפ"ה קידם עזרא א"כ מי יכול לבעל דברי עזרא הלא אין ב"ד יכול לבעל כו' וא"כ נשאר כך לעולם אמת אף שידוע שם ישראל ע"י מס בב"ז יהי מיוחס כמו בימי עזרא כך תפוסת דברי הרמב"ם וזה אמת:

מסכת עבודה זרה

פרק א מ"ג תוי"ע ד"ה קלגדא כו' קלן דיא"ן כו' עכ"ל ואינו דומה הראיה שהם אמר קלגיא ביו"ד וגם אינו מובן פירושו ואפשר לומר כפשוטו שלשון קל שהקיל הקב"ה את חטאו וק"ל: **מ"ד** תוי"ע ד"ה ושאינן כו' דנוסח ומתן כו' עכ"ל ואיתי יכול לומר דאיירי ביריד בלא יום מיד וכבר קדמני התוספות והרא"ש וש"ש: **מ"ה** תוי"ע ד"ה דבי מתיר כו' בנזיקותיו כו' עכ"ל. ואינו נראה דנזיקותיו שייך בדבר שאין בו איסור בהיתר לק מנוס נזיקה אבל כאן ר"מ סבר שמקרבין מהם נע"ז אי כמו לת"ק אנעבוגין ובטות טוח וכו' דנ"כ אינו בכי דיקריב נע"ז רק שקרוב שיקריב בחשב שמקריבים מתנו וכן הוא נר"מ דקל מב וחגב וכו' ואחמת אומר הרמב"ם נזיקה שמא יקריב כמו בכל הנ"ל וי"ש פליג שאין מקרבין בכל הנ"ל וא"כ ליכא למגזר דהא אין מקרבין בכל וא"כ פליגי במליאות וסיב לו לפסוק כר"י ונראה כמו שכתב התוי"ע מנוס דבגמרא מפרשינן נבל הני ואי מנוס לידע פי' עיין בגמרא שהם מפרשים פי' אחר פי' ודיק מסתמא הלכה כן וקלרתי וק"ל: **מ"ח** תוי"ע ד"ה ואין לריך פו' ופ"כ התוספות עכ"ל. לא ידעתי למה הביא הרב תוי"ע ממרחק לראיה אלא כאן במקומו מפרשים התוספות ורומר בחריכות ומחלקים בין בית לבדה ע"ש: **שם** תוי"ע ד"ה ובכוריה כו' ותימה לכו נמי פו' עיין מד לבוף. ואפשר לומר דלהר"ב לא היה הגיהקא בגמרא אתם לא הוי נזיקה קצבר כיבוש יחיד אמרי כיבוש. ובאמת יש לפקפק על ש הני' כמו שהוא בגמרא לפנינו כנ"ל אלא מאי קאמר אתם לאו נזיקה היא הל"ל לאו נזיקה לגזיקה היא ועוד עפ"פ היה צ"ל אלא אתם לאו נזיקה היא דבצבר כיבוש כו' דהא לפי הס"א בצבר דאינו כיבוש וכל"ל אלא ועוד א"כ אינו נ"מ בין א"י לבוריה ולמה מבחינין בתים ומ"ש לש"י והרב תוי"ע ומיהו לא אחמור בה לבנן כו' זה לא נזכר בגמרא לכן אפשר לומר דלהרב רע"ב היה הגיהקא והא שכיחות שדות דנזיקה היא ובזיקון ומבני הגמרא שדה דאית בי' תרתי גזרו לבנן פי' אפי' גזיקה לגזיקה בתים כו' לא בזיקון פי' גזיקה לגזיקה ובאמת כמה פעמים מצינו בגזרו גזיקה לגזיקה היכא שהיה נראה לחכמים מעם בדבר ובדברי יוסי ג"כ לא גרים הרב רע"ב קצבר כיבוש יחיד לא שמיה כיבוש וכדמות ראיה שרש"י כתב בל"י הגיהקא קצבר כיבוש יחיד כו' מכלל דאחרים אינם גורסים זה כך אפשר לומר:

פרק ב מ"א תוי"ע ד"ה אין מעמידין כו' דאם עלה שלא בו' עכ"ל ויש לדקדק דהא מקום שנהגו שלא למכור הוא מקום אמו שאלה ומכירות כמו שכתב הר"ב בפ"ה ובפסחים פ"ד ופי' הפעם שאסור בשאלה מקום שיעשה מלאכה בשבת והיפוך ליה שמא יביא על בהמתו הוא אם אבל שכירה ושאלה אינו בהמתו ואפשר לומר אין הכי נמי אלא נקט הטעם דאפילו לכרים אסור לשכור מקום שבת אבל יותר נראה דבאמת שאלה אסור ג"כ שמא יביא אבל לגזור שלא למכור אלא שאלה הוי גזירה לגזירה לאסור למכור שמא ישכיר ויבכיר גופא שמא יביא והוי גזירה לגזירה ואין לומר שמא יעשה מלאכה בשבת הוי ג"כ גזירה לגזירה ז"א כי בודאי יעשה הגיי מלאכה בשבת כי לזה שכר ושאל אבל יביא הוא שמא וק"ל: **שם** תוי"ע ד"ה אבל עכו"ם מנוקה כו' ירושלמי כו' והביאו ג"כ התוספות ונראה דזה אינו אלא בדמות אחמכתא דשם לעתיד לא יספוך אל מנים שפה בהולה לקרות כו' ואז כולם גרים ואפשר מש"ה לא הביא את הגמרא שלנו: מ"ד בתשובה יין של ישראל כו' עכ"ל מה שלא אמרה התשובה בקיצור מזות כו' וקנקניהם אסורים איסור הנאה משום דבאמת אינם אסורים בהנאה דמותר לתת בתוכן שאלי דברים כמו שנפסק בגמרא איין שם והא דלא אמר ואתן ישראל יין לתוכו עיין בהרא"ש בתוכן:

פרק ג מ"א נרע"ב ד"ה כל שיש בידו כו' והלכה כחכמים כו' עכ"ל. ותמהני למה לא הקשה כרשב"ג דהא קיימא לן הלכה כרשב"ג במשנתו ומלאתי שזה הקשה הרב נחם מנוה בפ"ז מהלכות פ"ז ה"ו והוסיף עוד דהלא במשנה הנאה פסק כרשב"ג ע"כ. ולי קשה עוד דהלא קיי"ן הלכה כדברי המכריע ואין זה דעת עליונים שהלא לר"מ כולם אסורים ומכ"מ כל שיש בידו מקל כו' וא"כ הוי רשב"ג מכריע ואי משום שאמר בגמרא תנא הוסיפו עליהם מרב כו' אדרבה דרב אמי דהוא בתרא דבמי תפס בידו טמא כו' הוא אליבא דרשב"ג וש"ע: **מ"ו** נרע"ב ד"ה רבי עקיבא כו' וכל שכן במשמשיה. וכן הוא לשון הרמב"ם בפיה"מ ואף שלא נזכר כלל במשנה במשמשיה עיין בחוי"ע ד"ה כבדה כו' דמשמע דלא"ק אין שום נותנה למשמשיה אבל עיין בהרמ"ם בפ"ו מהלכות אבות הטומאה שפסק בפי' הן פ"ז הן משמשיה ממתיים בשרן ובאמת היא בריתא עליהם במסכת שבת דף פ"ב דבין לת"ק בין לר"ע משמשיה ממתין בשרן וא"כ הרמב"ם חזר בו מפי' המשנה וחידוש על הרב תוי"ע שלא הביר בזה: **מ"ח** תוי"ע ד"ה ואם עבר כו' דזבחי מתים כו' ואין נראה כלל דאי בבבת הרב תוי"ע דמתים קאי על ע"ז פלמה מנ"ל ליה לריב"ב דתקרובת נ"כ ממתת בשאת דילמא לא קאי רק על ע"ז עלמה ועוד דלדברי הרב תוי"ע זבחי של מתים [הייט ע"ז] מנון [דלמא] אם רק כפשוטו ויאכלו זבחי מתים דהיינו שהזבחים נקראו מתים אבל לא ע"ז עלמה וכך הוא גזירת הכתוב וכמו שבאמת מסיק בעצמו לבסוף: **מ"ו** תוי"ע ד"ה שפייה כו' שפייה בדידהה כו'. ונראה דהיה קשה להרמב"ם דאי כפי' [הטור והר"ב] נמה ליה להמשנה לסיים שלא לנרכה מותרת דהא קתני דיבא כולל מבעלה כו' ואי"כ ע"כ לנורכו והל"ל לומר שפייה לנרכה אסור ומו לא אלא ע"כ עיין בפי עלמה הוא וסביר ליה להרמב"ם כל הני דלעיל אינם שוטים לגוי ובפרק קיבסם פי' הרמב"ם בפי' שקלן ראתי הנעשים וא"כ ודאי אינו לגוי וכן כל הך אבל בשפייה יש לגוי ויש לנרכו לכן מילקה אמשנה לנרכה פו' כך אפשר לומר:

פרק ד מ"ג תוי"ע ד"ה אלא בעובדא פו' איכא דאמתי לה בגמרא אליבא דר"

עיין הכל בגמרא והרב תוי"ע קילר ואסתם: **מ"ד** תוי"ע ד"ה נכרי כו' ומיסו בגמ' כו' עכ"ל. ונראה דעת הרמב"ם והר"ב משום דאמר הגמרא פסלו מאלוה והא לא כתוב פסולי מאלהיהם והל"ל להגמרא לומר פסלו לאלוה אלא באמת כוונת הגמרא דלא כפירש"י דפי' דפסולי דרישא דקרא הני גזונה מבמע דמגלן למדלם הפי לתרי גזונה אלא הכי פי' הגמ' פסלו מאלוה ולקחת לך דדרים אלהיהם למה לי אלא דוקא כשמוהג בהם מנהג אלהיהם וק"ל: **מ"ח** תוי"ע ד"ה רבי אומר כו' אבל אם משכנה כו' עכ"ל. אי משום הא לא אריא והכי קאמר הרמב"ם בריתא תכיה לעזוך ישראל בעלה וקאמר הרמב"ם בסיפא אבל אם משכנה פירש לעזוך ישראל אז מכרה לנכרי אז ישראל עאיש עזוך כו' ובהפי ימא דלא הזכיר הרמב"ם משכנה בריתא אבל לפי הרב תוי"ע למה לא זכר הרמב"ם בריתא ג"כ משכנה דהוי רבותא עפי' וק"ל: **מ"ט** בהרע"ב ד"ה אבל לא בוצרין פמו לפי שמותה בגת כו' עכ"ל עיין תוי"ע ד"ה אבל לא בוצרין עד הסוף. ויש נראה [לכאורה לגרוס] בהר"ב לפי שמותה בגת. עמאיס. שהנכרי ממתה פירוש אם היה בוצר לאכול ולא לגת אז ודאי לא הוכשר רק לפי שמותה לגת א"כ בוצר לגת לכן עמאיס שהנכרי מעמא כו' אבל אי אפשר לומר שבוצר הל"ב כהרמב"ם דא"כ למה כתב למעלה שמשפה עדרך בהם כו' הלא להרמב"ם אפילו קודם עדרך בהם הנכרי מוחר כמו שכותב לפי שבת המומאה פבר עברה כו' ולא עת לבו הרב תוי"ע לזה שאינו כוזר הר"ב כהרמב"ם לכן ע"כ כוזר הר"ב כרש"י ואפשר לקיים הגיהקא לפי שמותה לגת שמאה [רק תיבת שמאה לא קאי אגת רק לגיון להיות עקודה אחר תיבת לגת ותיבת שמאה קאי אלמה וה"פ שמאה (מ"ש) שהנכרי כו' רק ל"ל שהנכרי בפי' ר"ל] שהנכרי שמאה הענבים בדריכתו ושל"ל יודע האמת: **מ"י** תוי"ע ד"ה ותקה כו' דשמי מעשות היו כו' עכ"ל. ולא נראה דא"כ מאי אמי לב אמי לאמוענין כל שבבר שמאי כו' (פיין בגמ' ובפירוש רש"י) אלא מתניתין היא ומ"ל דאמי לאמוענין אלא נימא בבריתא פירוש דמתניתין כפי סברת הרב תוי"ע א"כ היה ליה לרב אמי לסיימה מתני' אבריתא ולמני ומ"ל אלא ידע רב אמי בבריתא דאין אמולה אריך לידע כל הבריתות א"כ הדר קושיא לדוכתה דמאי אמאוענין רב אמי מתניתין היא לכן נראה גירסת הרא"ש דיה ברבינא הקשה לרב אמי הוא ממתני' ואין כאן שום בריתא ובאמת גרסינן במשנה בחמתו וק"ל. ודע מה שכתבתי כאן ברבינא הקשה הוא גירסת הרא"ש אבל בגמרא הקשה רב הונא ובאמת בהתני בגמרא ע"ל דבינא כי רב אמי לא ראה את רב הונא:

פרק ה מ"ב תוי"ע ד"ה כנון כו' ותמיהה כו' עכ"ל. ולי נראה דעת הרע"ב דלמה המשוס גזירה שמא יאכל בתחילה בשהיא מעובד א"כ ה"ה והוא הטעם לכלי שאינו בת יומא למה אסור לכתחילה לבשל בה הלא הטעם פגום אלא משום גזירה שיבא לבשל בתחילה בשהיא בת יומא ושיש הטעם מבשיל לאפוקי אם בשל בקדירה דבר שהטעם פגום אי מותר לכתחילה כמו שכתב הל"ב בדבר שהוא פוגם מתחילה ועד סוף וק"ל: **מ"ט** תוי"ע ד"ה ומעל גזיר כו' וכ"כ רש"י כו' עכ"ל. ונראה דר"י והר"ב מתיתה דבתי אפשר לומר דשם בקידושין קשה למה לי לומר המקדש בשער גזיר אינה מקודשת פשיטא שהרי אריך ליתן תחת זנה על האש בשלמא שור הנסקל אריכי שמתו וכן אריך ר"ש וא"ל משום סיפא דתני התם מכרן וקידש בדמי' מקודשת דהא שם פריך הגמרא אי מה קודש תופס את דמיו ויוצא לחולין כו' וא"כ איזה ה"ל מיוצא לחולין הא אריך ליתן על האש תחת הזנה אלא ע"כ שם אריכי שלא בשעת יום גילוח אלא באמצע גילחו אם בבר וגלח ושם אין אריך ליתן על האש וא"כ אפיר ליה הגמרא מקדוש יהיה גדל פרע דהיינו בשעה ובזמן שאריך לגדל פרע קדוש ואסור בהנאה אבל כאן בנתבבר שער גיר באלף אנודות יהיל לבוא אחר גילות כדינו וא"כ אפשר מקדוש יהיה גדל פרע אינו מוכח בשאסור בהנאה לענין אם נתבבר דשה גלח כדינו ואין אריך בוד לגדל פרע לכן כתבו רש"י וכ"כ שאסור מה הפסוק ונתן על האש תחת כו' שאין לו שום איסור רק ליתן על האש ואפשר אריך ליתן טלם תחת הזנה כך אפשר לומר והש"י יודע האמת:

מסכת אבות

פרק ב מ"ד תוי"ע ד"ה אל תפנום וכו' וקשיא לי דאי כו' עכ"ל. ולי נראה דה"פ שאינו רואה בנמתמה מה שהש"י ישלם מהלכה דהיינו שהוא לבדו יתפס בהלכה ושוא כמאמר מרדכי לאסתר אל תדמי בנפשך כו' רוח והצלה כו' וק"ל: **מ"ו** תוי"ע ד"ה על דאתעבד כו' וקושיא לתשובה כו' עכ"ל ואפשר לומר דהל' גלגול' הוא דבר כבד ולא היה לה להיות נפה על פי אמיס רק לטוות שוקא אלא ע"כ לכך גזרו עליה שתהיה נפה מפני שהיא נפה לאחר ולכך מדה כנגד מדה נתעבה ובכלי שידעו העולם זה לכן גזרו עליה שהיה נפה: **מי"ב** תוי"ע ד"ה ותמקן כו ואבי חכם כו' עכ"ל. ונראה שהיה הני' לפני הרב תוי"ע בר"ש הוחיל ואבי חכם ואבי אבא ואבי אבי אבא חכם ונראה שבאמת כן ל"ל הני' ברע"ב רק שב"י ש"ם הסמיכו וק"ל:

פרק ג מ"ז תוי"ע ד"ה וכן בדוד כו' ומשום דאיכא כו עכ"ל. ולי נראה משום דר"א אינם בהרחבה הוסיף על דברי דוד כי דוד אמר מל נתיבת תעות לנדבה ור"א אמר הן לעסוק בגופו לאיזה מלוה הן במשנה רק סבילו לאיזה מדוד מדרך ר"ו ומה ממון שיכול אדם לומר כתי ופלם ידי עשה לי אפ"ה פי' דוד כי ממך הכל שעיעה וק"ו הגוף עודאי אין הטעות שהוא עשה את עצמו:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מסכת הוריות

פרק א מ"ד ופנו מחידין כו' עכ"ל וכגון בלא חצר שמטה נכנסת על פי ב"ד אפ"פ בידם שעמו דאל"כ קשה ממשנה ז' ולפי זה מה מתקו מאוד דברי הגמרא מאומר הא טובג דומיא כו' מייב כו' ע"ש ומפני מיידי פ"ש: **מ ה** תוי"ט ד"ה ופשה כו' ודברי תימה הן כו' עכ"ל והנה יש לדקדק בדברי רע"ב מה שכתב ואין כאן רוב מכן כו' אחיך כתב מילתא פסיקא ואין כאן אי"ל לכתוב כזה סלסון ומיהי שאין כאן רוב מכן כו' לכן אומר לי לבי שחסר תיבה אחת וצ"ל ואין מועיל כאן רוב מכן יפרחל ולא רוב הנכנסים והייטו מתם כהרמב"ם שכתב לדעת ר"י שבא אחד כו' כשהיה רוב הקבל והכך מזה כשהיה פ"ש ד"ל אל אומו הנבא דומיא דהכי אף שהיו רוב מכן אפ"ה אינו מחייב עתר שכנסים אלא דוקא בהולאת ב"ד הגדול וכו' בגמרא דף ה' ע"ב וצ"ל ת"ש ר"י אומר כו' והקשה מתם כמו שכתבתי והייטו לדעת הרמב"ם וגם הרב רע"ב מפרש כאן כהרמב"ם אבל אם תרצה אלדעת רש"י לר"י אפילו שבא אחד ולא היה רוב מכן אפ"ה בהולאת ב"ד הגדול שאר הנכנסים מביאים על ידיהם פ"ש ונמצא קם הדין פלונתתם ולכן לא הארכתי כך כ"ל:

פרק ג מ"ב תוי"ט ד"ה כהן כו' ותימה כו' עכ"ל. ואפשר לומר דמתני' אירי בכהן משיח שעבר כו' דהייטו שעבר מתחת טומאה או נעל מוס לו פסול אחר וקאי אכהן משיח לאמון ומשה נמי בשהוא פסול וצ"ל הר"ב אע"פ שאינו עובד כו' פי' משוס פסולו כו' שאין בין כהן העובד דהייטו מי שנתחנף מחתיו לכהן שעבר דהייטו הראשון אלא עבודה באשר שהוא פסול לעבודה ואפ' יום הכפורים ופשיטת הראיה אבל זה שאינו מגיע לעבודה בגיה"כ קודם לכה"ג. ואפשר לומר דהא קמ"ל לא מיבעיא בר ועבד משוחרר דבאו בשרה לכהונה ויכול לבוא ממנו ג"כ בהיים שפשיעא שהוא הת"ח קודם לכה"ג אלא אפילו מחזר שמי אשבר בשום אופן לבוא ממנו בהיים ואף שיש מ"ד שיבוים ממזרים ליעשר אלא אליבא עליו ע"ש אפילו הכי הוא קודם לכה"ג. אבל יש לדקדק הלא כתיב ג"כ פסול לבוא לשולם בקבל והוא נמנה אחר ממזר וכו"ל לומר דבומה אפילו נתיב מ"ח קודם לכה"ג עם הארץ ודוחק לומר הוא"ל והוא אסור לבוא בקבל הוי כמו גוי מאסור לו לפסוק בתורה ואינו קודם לכה"ג עם הארץ דהכי עכ"פ הוא גר וצ"ע:

פרק ד מ"ד תוי"ט ד"ה כל המחלל כו' נראה לי כו'. ולפי מראה בוד דהייטו שמשה בבירם בפני יחיד נמצא חילול הש"ם אינא דהיחיד יאמר ממנו אבל בשאר מקרי דאין היחיד יכול לגלות דמובי' הטעם כו' כל"ל:

פרק ה מ"א תוי"ט ד"ה בעשרה כו' הכי פירושו כו' עכ"ל עיין מה שכתב. וגם אפשר לומר שהוצרך הבריאה בשביל לזיקים כמודע וא"כ זה מדת עונו כדי ליתן גדיק עשרה ידות שכר וגם לרשעים הוא פעולה שיילאו להעות כדי שלא יפגיעו עשרה ידות ועיד נ"כ חילוק שבדפעים אומר רק להפרע ולא לשון ניתן ונלזיקים אומר ליתן שכר עוב וכמו בתבינא הרב תוי"ט ברש פ"ב ע"ש על היבת תיבן שכרן וק"ל: **מ"ז** בהלע"ב ד"ה ואומר כו' וכי אוליא כו' פירש כמו שפירש רע"י ברומש וכי אוליא פירוש בגיהה זכות ופל זה הביאו הקב"ה בהוליאך את הש"ם תענדון את הלקים ובזכות זה אוליאם: **שם** תוי"ט ד"ה ופל מה כו' עכ"ל עיין עד הסוף. ויש לדקדק לדברי הרהב"ם הו"ל לומר במשנה ופל מה שלא ידע אומר לא ידעתי לכן נראה שלשון במע הוא לשון הבנה כמודע ומלמיד הטוב לפני רבו מה שלא שמע דהייטו אלא הבין אומר לא שמעתי דהייטו לא הבנתי ולא יבוא אבל הגולם מתמת בושה יאמר שהבין ונכנס ריקם ויצא ריקם ולא ידע אבל הרהב אומר שלא הבין כדי שיאמר לו רבו עוד עד שיבין וק"ל: **משנה טו** במשנה תשמרת כו' ונפה כו'. לפי סדר כל הבנות דלעיל היה ליה לבנות נפה ומשמרת דוק ותשכח רק משום שבל הטלמה דהייטו ספוג ומשפך ומשמרת הם כלי משקה לכן נקטינהו ביחד וק"ל: **משנה יט** במשנה מה בין תלמידו כו'. יש לדקדק מי לא ידע זה ובעיד הו"ל בקיאות תלמידו [מל] מ"ש מאכלין בטוה"ר ובטוה"ב אי טוחלין טוה"ר וטוה"ב ועוד מאי בייך לשון בחלה אם לא שבאל את אחרים. וכ"ל דהתנא בא לאמתוינן דבר מדע מה שפירש רע"ב במשנה ג' שבל אחד יש לו שני חלקים פ"ש וזה אחר מאכלין בשה"ר כלומר כפי זכותן ומו לא ואין להם בחלה מחמרים אבל בטולם הבא נוחלין דהייטו שנטל חלקי ואלק חבירו ומוכיח מן הפסוק להמיל אוהבי יש ומפרש הפסוק בעצמו למה אני קורא בחלה ואוכלותיהם אחלא פי' מן חלק הרשע. ודלא כפי' הרפ"ב דעל כפי זכותן ונטה"ר דזה אין לריך לשיה כל"ל. ותלמידיו של בלעם הרשע מ"ב יורשים גיהנם דהייטו חלק של הלדיק ג"כ ומוכיח ג"כ מהפסוק ואתה אלקים וגו', והא שמביים ואני אבטח בך אפשר לומר שזו היא ההבטחה שהרשב יקח ג"כ חלקו בגיהנם וזה יתולו עוד כמה דקדוקים בהמתיין. כך אפשר לומר: **מ"ב** במשנה יהי רצון מלפניך כו'. לכאורה זה אין לו מיבור ופירוש הרב"ב דחוק מאוד. לכן אפשר לומר דהשם אומא בגדרים כ"ב ע"ח בתשבה שמשם אחד את תבינו ותמתי ר"י והלא ונתתי לך לב רגז בבבל כתיב ע"ש וא"כ אין לך עונש בעים יותר מזו ועל זה קולל אותם הש"י ונתתי לך לב רגז בגלות ואי אפשר ליישבר הרבה מזה לכן אמר ר' ר"ל שחננה עיכך כו' ומיהה כולנו בא"י ואז לא יהיה לנו לב רגז. רק שהלא הגמ' אומר ג' מיון הן ויבראל מה בתומות לכך בעים בתפילתו וחן תלקנו בתוכתך פי' מיהיה אז הטעות אלנו בתוכתך כמו שאמר התנא בהתחלת המשנה הוי אז כגמר וכפי' הרע"ב:

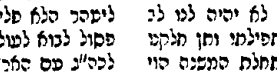

מסכת עדיות

פרק ו מ"ג תוי"ט ד"ה חסר וכו' מן המת וכו'. ולפי מנהגות דמתי נראה בהומתמיה דמר דכיון שאבר זה בתחלה היה אלם מבשיו שחסר הפלם ונשאר הבשר בשר עליו בשר זה לא מיקרי בשר הפורש מן חי אלא בשר הפורש מן המת בריאה ומכן הכ"מ דמפרשה בתת היייו אליבא דהלכתא דקי"ל כר' יהושע דבשר הפורש מחבר מן חי מהור אבל דברי הכ"ן אלא אמוריים פל דברי ר"מ דאיסו ניסו דקאמר חסר הפלם עהור וא"כ שפיר מתוקש אף באבר מן חי וכפשטיות דברי הר"ב דסתם ולא חילק אבל משוס דבדר"מ קיימי' בשתא ור"מ ס"ק לרבנן מכונה מומאת בשר משל עלמות דהרי אבר בים עליו בשר כראוי בין דמת בין דמי מעמת במגע ומשא ואהל חסר הבשר אבל יש בו להעלות מהוכה עדיין יש עליו מומאת אבר לעמת בג' מומאותיו אבל חסר הפלם כל שהוא שוב אין בו מומאת אבר לעמת בג' מומאותיו. הן אמת שאם יש שם בשר בשר: אבר מעמת בג' דברים משוס בשר לדידי אפי' דמי דהו"ל בשר בשר הפורש מאמ"ה ולדידהו בתת מיהא מ"מ משוס אבר פלא ולא מעמת הו משוס אבר והא לך לשון הרמב"ם בפי' ומתנו הלאה אין שאחת עתדי ור"ל והביאור הרבינו אלמ"ה לו מן המת בשבר ממנו הפלם היו מעמת משוס אבר וזה בחומרו בפלם אדם ר"ל פלם שהוא כאדם מה אדם בשר בידין ופלמות אף כאן וכו' ואם הוא מבלי פלם פשבר מן המת בין שהוא אבר בכאן חסר הפלם פשר לומר מהור משוס אבר ע"כ. הרי בהדיא דמע' לאבתנו בין בתת בין בחי והרי הוא ז"ל עלמו פ' בפ"ב מהמ"מ דאמ"ה שחסר מן הפלם כ"ש מסיר לרמבי וכו' וכ"כ ג"כ בפי' בפ"ב דהלכות מעשה ס' והיאך כתב כאן כן אלא דסבא מע' פל דברי ר"מ. נמלינו למדין שדברי מרן הכ"מ כטוביים ומתיתיים לפי פסק הסלכה אבל א"ל לפרש כן כדברי הר"ב מאחר שהוא מפרש לר"מ, ונמצא שאין בין פי' הר"ב והרמב"ם כלום אלא דהר"ב דאזיל ומפ' לתשבתנו תב"ה נקט בחסר הפלם דל"ל בחסר כל שהוא לרבותא דאמ"ג דאיסו חסר אלא ר"ש הו לא מעמת משוס ג' מומאות דאבר וזה בין בתת בין בחי והרמב"ם אין בוותו אלא לגלות דבר הדומה ליבמה דבמינגא תש"ה נקט חסר הפלם לגמרי לומר דאפ"ה מעמת משוס בשר הפורש מן האבר וזה בין בתת בין בחי ר"מ ומלמדמרן: **ובספר** בית דוד דאיתי בכאן מבוכה דגם הן קודם כתב דהר"ב לא הלה לפ' חסר הפלם כהרמב"ם משוס דהוקשה לו דאי חסר לגמרי א"א דשיור מבשר הפורש מן המי דאין לה מומאה כלל אלא דבל זה אינו שוה דאתפ"י הלא חסר לגמרי אלא שמחסר מעלמו כ"ש מהור הוא לגמרי כדפי' הרמב"ם עלמו בחבורו וכו' ע"כ. ומעתה בזה בחבתי מדא במ"ש דא"ל דבשר וכו' מהא ממורים וכו' וזה א"מ מעות נמוך דבהדיא הוי' בחבתי דלר"מ בשר הפורש מאמ"ה ממת בג' מומאות ובשר הפורש מן המי לכ"ש אמרי' בחבתה דמאיר. וגם מ"ש דבל זה אינו שוה וכו' כדפי' הרמב"ם וכו' הא נמי לאו כלום דמי לא ידע דהלכתא הכי הוא מיהו הבתא בדר"מ קיימי' כנזכר אלא דמ"מ לריך ינישו בזה לאין בין הרמב"ם והר"ב כלום כדאמרן. שוב הק' הר"ד על מרן הכ"מ איך אפשר דבדר"מ קיימי' לפ' דברי הרב בחבר מן המת והא הרב מסיים וז"ל כלו' מאיר משוס אבר אבל עמת משוס בשר ואי בחבר מן המת בלאו משוס בשר נמי מעמת הפלם וכו' כל זמן שיש בו בעצורה ע"כ. וזה ג"כ עמת בדבר מבחר הבא פלם בעצורה היו מעמת אלא בחבר ומגע וכיון בשר מן המת מעמת ג"כ בחבל וכמ"ש שם הרמב"ם בהיא וא"כ מאי קאמר בלאו משוס בשר וכו' הא בלאו משוס בשר לא הוה ממעמת בחבל והבבת מעמת בחבל. וכתב עוד הרבב הרמב"ר ע"ל פל מ"ש לקמן הרמב"ם והא ל"ק שפיר חסר וכו' וז"ל לו ודאי קשיא דהו"ל לפ' אי כפי' הרלב"ד וכו' אי כפי' הר"ש וכו' וקושיא ע אינו מכיר דמאי אולמייהו דהבר לבוותא עפי מדהרמב"ם שרולה להבריח להר"ב דקרל לפרש בוותייהו הא לדידיה נתחוור עפי' הרמב"ם ז"ל ובכר הוכחנו שאין הפרש ביניהם כלל. אי כתב עתה"ם הרמב"ם שהוא דוחק גדול לפ' וכו' וז"ל אני אומר שהוא דוחק יותר גדול לפ' חסר קלת מן הפלם דא"כ הו"ל חסר מהפלם אבל חסר הפלם תשבע עפי' דר"ל דחסר הפלם לגמרי וכו' מד הילכך אין לנו בחבתנו אלא אי כפי' הר"ש אי כפי' הרלב"ד ואם לא מידי פ"כ, והא נמי לאו כלום הוא ויגיד עליו ריבו דאתן חסר הבשר ממא והא לבלאו רבוותא אין הפי' שחסר כל הבשר אלא קלתו א"כ הס"ל בחסר הפלם. ונמצא שאם הוא אין לו בחבתנו אלא מוכים הבשים הר"ש והרלב"ד אבו יש לנו בחבתנו ג"כ הכתוב הבאיתי דהרמב"ם ז"ל משה אחת ותולתו אחת וכמו שפי' הר"ב ג"כ ודייק עפי' הבלאו. ומ"ש הרוי"ע הכל אחת ויגיד אלא דחבתי' מתוקמא בין בחת בין בחי משוס דבדר"מ קיימינן והבבירנא בס"ד ואלו הן הדברים המתירים את הפיים ובוך ה' אשר הגמרי בדרך אחת: